



แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อย  
จังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด

จำดิบเอกมนตรี พลเยี่ยม

สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตรการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๔๘

แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อย  
จังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด



สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต  
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง  
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย  
พุทธศักราช ๒๕๔๕

**DEVELOPMENT APPROACHES ON LIFE QUALITIES OF DRAFTER IN  
A COMPANY OF ROI-ET MILITARY DISTRICT**

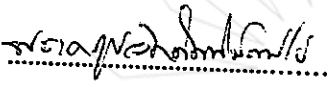


**MATER SEVGEANT FIRST CLASS MONTRI POLYIAM**

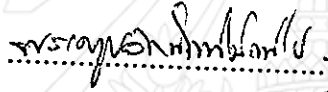
**A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS  
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS  
DEPARTMENT OF GOVERNMENT  
GRADUATE SCHOOL  
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY  
B.E 2549 (2006)**


หัวข้อสารนิพนธ์ : แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อย  
จังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด  
ชื่อนักศึกษา : จำดิบเอก มนต์รี พลเยี่ยม  
สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง  
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. เดชา ใจกลาง  
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ผศ. บุญเลิศ สดสุชาติ


บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง  
ของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต

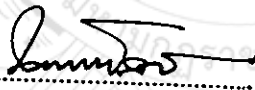
  
.....  
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)      คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

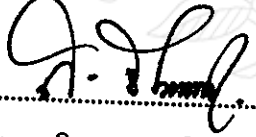
คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

  
.....  
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)      ประธานกรรมการ

  
.....  
(ผศ. ดร. เดชา ใจกลาง)      อาจารย์ที่ปรึกษา

  
.....  
(ผศ. บุญเลิศ สดสุชาติ)      อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

  
.....  
(พระสุทธิสารโสภณ)      กรรมการ

  
.....  
(ผศ. พิเศษ ดร. สุกิจ ชัยมุสิก)      กรรมการ

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title : Development Approaches on Life Qualities of Drafter in a Company of Roi-Et  
Military District


Student's Name : Mater Sevgeant first Class Montri Polyiam

Department : Government

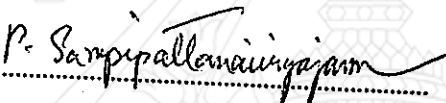
Advisor : Asst. Prof. Dr. Decha Jaiklang

Co-Advisor : Asst. Prof. Boonlert Sodsuchat

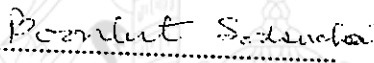
Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial  
Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

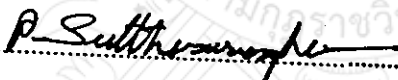
  
..... Dean of Graduate School  
(Phragrupaladsampipattanaviriyajarn)


Thematic Committee

  
..... Chairman  
(Phragrupaladsampipattanaviriyajarn)

  
..... Advisor  
(Asst. Prof. Dr. Decha Jaiklang)

  
..... Co-Advisor  
(Asst. Prof. Boonlert Sodsuchat)

  
..... Member  
(Phrasutthisarasophon)

  
..... Member  
(Asst. Emeritus Prof. Dr. Sukit Chaimusik)

หัวข้อสารนิพนธ์	: แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อย จังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด
ชื่อนักศึกษา	: จำลิบเอก มนตรี พลเยี่ยม
สาขาวิชา	: รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ผศ. ดร. เฉชา ใจกลาง
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: ผศ. บุญเลิศ สดสุขชาติ
ปีการศึกษา	: ๒๕๔๕

### บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตและศึกษาสภาพปัญหาทางคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ว่ามีความต้องการข้อเสนอแนะ สภาพปัญหา การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างไร ซึ่งกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ได้จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต ใน ๖ ด้าน ได้แก่ ด้านที่พักอาศัย ด้านอาหารโภชนาการ ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านเครื่องแต่งกาย ด้านคุณธรรมและจริยธรรม และด้านสวัสดิการอื่น ๆ

โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ๑๓๖ คน การเก็บตัวอย่างใช้แบบสอบถาม ส่วนการวิเคราะห์ ใช้การหาค่าร้อยละ ค่ามัธยิมเลข ( $\bar{x}$ ) และส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS/PC (Statistical Package for Social Science)

ผลการวิจัยพบว่า พลทหารกองประจำการมีความพึงพอใจต่อแนวทางพัฒนาทั้ง ๖ ด้าน คือ ด้านที่พักอาศัย พบว่า จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สูงสุด  $\bar{x} = ๓.๓๐$  S.D. = ๐.๗๗, ด้านอาหารโภชนาการ พบว่า พัฒนาปรับปรุงคุณภาพอาหาร และสภาพแวดล้อมของโรงเลี้ยงสูงสุด  $\bar{x} = ๓.๐๐$  S.D. = ๐.๘๗, ด้านสุขภาพร่างกาย พบว่า การป้องกันและการบำบัดการเจ็บป่วย ขึ้นตอนให้ดีขึ้นสูงสุด  $\bar{x} = ๓.๒๘$ , S.D. = ๐.๘๘, ด้านเครื่องแต่งกาย พบว่า การกำกับดูแลและตรวจวางสิ่งของได้สูงสุด  $\bar{x} = ๓.๓๘$ , S.D. = ๐.๗๐, ด้านคุณธรรมและจริยธรรม พบว่า ส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาสูงสุด  $\bar{x} = ๓.๐๘$ , S.D. = ๐.๖๑, และด้านสวัสดิการอื่น ๆ พบว่า หน่วยได้ส่งเสริมการศึกษาเพิ่มเติมสูงสุด  $\bar{x} = ๓.๔๕$ , S.D. = ๐.๖๔

โดยสรุป แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ดอยู่ในระดับ ดี และจะได้นำข้อมูลในแต่ละด้านที่ได้ศึกษาไปปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาคุณภาพชีวิตพลทหารกองประจำการให้ดีขึ้นต่อไป

**Thematic Title** : Development Approaches on Life Qualities of Drafter in a Company of Roi-Et Military District  
**Student's Name** : Mater Sevgeant first Class Montri Polyiam  
**Department** : Government  
**Advisor** : Asst. Prof. Dr. Decha Jaiklang  
**Co-Advisor** : Asst. Prof. Boonlert Sodsuchat  
**Academic Year** : B.E. 2549 (2006)

---

### ABSTRACT

The purposes of this research were to study development approaches on life quality of conscripts in a Company of Roi-Et Military District and to study their problems and requirements concerning the life quality. The life quality was focused on accommodation, nutrition provided, health care services, clothing, morals and disciplines, and other welfare. All of these facilities were provided by the military camp.

The data were collected from 136 samples through questionnaires and analyzed in percentage, mean, and standard deviation by SPSS computer program.

The results of the study showed that the sampling group had opinions towards development approaches on six types of life qualities as follows:

The accommodation should be equipped with qualified facilities. The statistical value was  $X=3.30$ ,  $S.D.=0.77$ . In nutrition provided, the food quality should be improved as the first priority. The statistical rate came with  $X=3.00$ ,  $S.D.=0.87$ . In health care services, illness preventing and curing needed to be improved;  $X=3.28$ ,  $S.D.=0.88$ . In clothing, neatly arrangement and taking good care of one's belongings were in need. The statistical figure was  $X=3.38$ ,  $S.D.=0.70$ . Religious activities should be promoted in moral and discipline qualities;  $X=3.08$ ,  $S.D.=0.61$ . In the other welfare, education supply should be sufficiently provided. The statistical ratio was  $X=3.49$ ,  $S.D.=0.64$ .

In conclusion, the results from the study should be used as a guideline in the improvement of life quality of the conscripts in the Company of Roi-Et Military District.

## กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่องนี้จะสำเร็จลงได้ก็ด้วยผู้ศึกษา ได้รับความเมตตาจากบุคคลหลายท่านหลายฝ่าย ที่ให้คำปรึกษาแนะแนวทางการเขียนสารนิพนธ์ และให้กำลังใจให้ความอุปถัมภ์ด้วยดีเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณ ท่าน ผศ.ดร.เดชา ใจกลาง ที่ได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และ ผศ.บุญเลิศ สดสุขชาติ ที่ได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ร่วม

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ตรวจสอบสารนิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณท่านพระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ คณบดีประจำบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ กรุณาแก้ไขเพิ่มเติมและแนะนำเกี่ยวกับการตั้งวัตถุประสงค์ตลอดจนการศึกษาค้นคว้าตำราในการอ้างอิง

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.ปิยวรรณ สิริประเสริฐสินธุ์ หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ และคุณครูจรัสรัตน์ พลเยี่ยม ครูโรงเรียนโพนทองพัฒนวิทย์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ประสิทธิ์ประสาทความรู้ด้านการใช้ โปรแกรม SPSS ในการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนคณาจารย์บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่าน จนผู้วิจัยมีโอกาสทำสารนิพนธ์เล่มนี้

ขอขอบคุณ นางสาวจุฑาทิพย์ พลเยี่ยม ผู้เป็นกำลังใจและมีส่วนผลักดันในการศึกษาสารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณประโยชน์และความดีงามอันเกิดจากสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขออุทิศส่วนบุญกุศลทั้งหมดนี้แด่ บิดา มารดา ท่านผู้มีพระคุณทั้งหลายมา ณ โอกาสนี้ด้วย

จำสืบเอกมนตรี พลเยี่ยม

๒๓ มกราคม ๒๕๕๐



## สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ช
<b>บทที่ ๑ บทนำ</b>	<b>๑</b>
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย	๓
๑.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๓
๑.๕ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๓
<b>บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง</b>	<b>๕</b>
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคนและสังคม	๕
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต	๖
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพล	๑๑
๒.๔ ความรู้เกี่ยวกับจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด	๑๒
๒.๕ ทฤษฎีการจูงใจในการทำงานของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg)	๑๓
๒.๖ ทฤษฎีว่าด้วยแรงจูงใจ (Motivation Theory)	๑๕
๒.๗ ทฤษฎีการพัฒนา	๒๑
๒.๘ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๒๕
๒.๙ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๓๔

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๓๕
๓.๑ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	๓๕
๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๓๖
๓.๓ วิธีการสร้างเครื่องมือ	๓๗
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๓๘
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	๓๘
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๔๐
๔.๑ ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของพลทหารกองประจำการ	๔๐
๔.๒ ตอนที่ ๒ แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อย จังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด	๔๓
๔.๓ ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะ สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนา คุณภาพชีวิตของทหาร กองประจำการ	๕๐
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๕๑
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๕๑
๕.๒ อภิปรายผล	๕๓
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๕๔
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๕๖
๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	๕๖
บรรณานุกรม	๕๗
ภาคผนวก	๕๘
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	๖๐
ภาคผนวก ข หนังสือราชการที่ออกระหว่างวิจัย	๖๒
ภาคผนวก ค แบบสอบถาม	๖๗
ประวัติผู้วิจัย	๗๖

## สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
ตารางที่ ๑	แสดงรายการจำนวน ร้อยละ ของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด	๔๐
ตารางที่ ๒	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลทหารกองประจำการ ในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ที่มีต่อการพัฒนาด้านที่พักอาศัย	๔๓
ตารางที่ ๓	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลทหารกองประจำการ ในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ที่มีต่อการพัฒนาด้านอาหารโภชนาการ	๔๕
ตารางที่ ๔	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลทหารกองประจำการ ในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ที่มีต่อการพัฒนาด้านสุขภาพร่างกาย	๔๖
ตารางที่ ๕	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลทหารกองประจำการ ในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ที่มีต่อการพัฒนาด้านเครื่องแต่งกาย เครื่องนอน ของใช้ส่วนตัว	๔๗
ตารางที่ ๖	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลทหารประจำการ ในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ที่มีต่อการพัฒนาด้านคุณธรรมและจริยธรรม	๔๘
ตารางที่ ๗	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลทหารกองประจำการ ในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ที่มีต่อการพัฒนาด้านสวัสดิการอื่น ๆ	๔๙

## สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
แผนภูมิที่ ๑	คุณภาพชีวิต	๗
แผนภูมิที่ ๒	องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตในระดับบุคคล	๑๐
แผนภูมิที่ ๓	แผนผังค่ายประเสริฐสงคราม	๑๖
แผนภูมิที่ ๔	แสดงระดับขั้นความต้องการของมนุษย์ตามแนวทฤษฎีของมาสโลว์	๑๘
แผนภูมิที่ ๕	กรอบแนวคิดในการวิจัย	๓๔



## บทที่ ๑

### บทนำ

#### ๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทหารมีหน้าที่ป้องกันประเทศและปกป้องคุ้มครองประชาชนให้มีชีวิตอยู่ด้วยความร่มเย็นเป็นสุขหน้าที่นี้ถือว่าสำคัญมาก โดยเฉพาะในปัจจุบันสถานการณ์ในบ้านเมืองนั้นอาจจะกล่าวได้ว่า ไม่น่าไว้วางใจเหตุเพราะภัยอันตรายและความไม่เป็นปกตินานาประการ ฉะนั้นทหารจึงต้องมีจิตสำนึกในหน้าที่ของตนเองอย่างเข้มแข็งหนักแน่นรักในเกียรติศักดิ์ศรีความเป็นทหารของกองทัพไทย เพื่อความอยู่รอดปลอดภัยของบ้านเมือง และเพื่อความมั่นคงของประเทศชาติ เพื่อพิทักษ์รักษาเอกราชความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์แห่งชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

หน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งของทหาร นอกจากจะมีหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงและรักษาความเป็นเอกราชของประเทศชาติแล้ว ทหารยังมีหน้าที่ในด้าน “การพัฒนา” การพัฒนาสังคมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของการบริหารการพัฒนา หน่วยทหารถือได้ว่าเป็นสังคมหนึ่งที่จะได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และพันธกิจของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ คือ การเสริมสร้างฐานรากของสังคมให้เข้มแข็ง ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคน ครอบครัว ชุมชน และสังคม ให้เป็นแกนหลักของสังคมไทยประกอบด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนากคนและการคุ้มครองทางสังคมที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพคนและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การเสริมสร้างคนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และความรัก สามัคคี มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม มีระบบการคุ้มครองทางสังคมให้คนส่วนใหญ่ของประเทศและยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการพัฒนา โดยยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญานำทางให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารจัดการประเทศ แนวใหม่ที่มุ่งสู่ประสิทธิภาพและคุณธรรมก้าวตามโลกได้อย่างรู้เท่าทัน และมีความยั่งยืน

พลทหารกองประจำการหรือทหารเกณฑ์ถือได้ว่าเป็นกำลังสำคัญของกองทัพและประเทศชาติ มาตั้งแต่ในอดีต ในอดีตการเป็นทหารถือเป็นหน้าที่และมีเกียรติจนมีคำพูดว่า “เกิดเป็นชายต้องเป็นชาติทหาร” ซึ่งเป็นคำพูดที่ปลูกฝังกันมาแต่โบราณ คังนั้นลูกผู้ชายจึงต้องมีหน้าที่ต้องรับใช้ชาติ บ้านเมืองด้วยการเป็นทหาร โดยยามปกติจะต้องมีการฝึกซ้อมรบเพื่อเตรียมไพร่พลให้มีความพร้อมในยามศึกสงคราม การเข้าประจำการเป็นพลทหารกองประจำการนั้น จะต้องผ่านกระบวนการฝึกอบรมเพื่อปรับเปลี่ยนสภาพชีวิตจากพลเรือนเป็นทหาร ให้มีความสามารถที่จะปฏิบัติงานในตำแหน่งที่กองทัพกำหนดไว้ได้ การฝึกอย่างหนักในระยะเวลาจำกัดเป็นสิ่งที่สร้างความหนักใจให้กับพลทหารกองประจำการมากเนื่องจากยังไม่คุ้นเคยประกอบกับสภาพจิตใจที่โดยพื้นฐานส่วนใหญ่แล้วเข้ามาเป็นทหาร

เพราะถูกบังคับเนื่องจากการจับฉลากได้ใบแดง ดังนั้นเมื่อต้องปฏิบัติตัวอยู่ภายใต้กฎ ระเบียบวินัยทหารอย่างเคร่งครัด จึงเป็นสิ่งที่บีบบังคับจิตใจอย่างมาก รวมทั้งการอยู่รวมกันของทหารภายในค่ายนั้นพลทหารกองประจำการแต่ละคนมีความแตกต่างกันในพื้นฐานของร่างกาย จิตใจ สังคม และครอบครัว เพราะมาจากต่างถิ่นต่างพื้นที่ทำให้สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของพลทหารกองประจำการมีปัญหาหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านร่างกาย จึงจะต้องเห็นคเหนื่อขอดทนต่อการฝึกอย่างหนัก การเจ็บป่วยจากโรคประจำตัวและจากการฝึก ปัญหาทางด้านจิตใจจากการถูกบีบบังคับให้อยู่ในกฎ ระเบียบวินัย ขาดความเป็นอิสระ ฝืนความรู้สึกเพราะส่วนใหญ่เป็นทหารโดยไม่สมัครใจ ถูกบีบบังคับ ปัญหาทางด้านสังคม จนมีคำพูดที่ว่า “ไอ้เณร” ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจเนื่องจากเบี้ยเลี้ยงและเงินเดือนของพลทหารกองประจำการน้อยไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายจนเดือดร้อนครอบครัว นอกจากนี้พลทหารกองประจำการบางคนต้องสูญเสียสิทธิประโยชน์ที่ควรจะได้จากงานที่เคยทำอยู่ก่อนที่จะมาเป็นทหาร เช่น การเลื่อนระดับ การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนขั้นเงินเดือน และสิทธิประโยชน์อื่น ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้มีผลกระทบต่อสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของพลทหารกองประจำการมาพอสมควรจนบางครั้งทำให้พลทหารกองประจำการบางคนทนต่อระบบชีวิตทหารต่อไปไม่ได้ ต้องหลบหนีออกจากค่ายทหารไป

จากสภาพปัญหาดังกล่าวทำให้การพัฒนากำลังพล นับเป็นหัวใจที่สำคัญที่สุดต่อการพัฒนากองทัพ ซึ่งจำเป็นต้องปรับปรุงระบบการบริหารงานด้านกำลังพลให้มีคุณภาพ พร้อมกับพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นหน่วย โดยสอดคล้องกับแนวทางพัฒนากองทัพและนโยบายการพัฒนาาระบบราชการ กำลังพลของกองทัพจะต้องมีความเฉลียวฉลาด ก้าวทันต่อสภาพแวดล้อม และเทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมทั้งจะต้องเป็นผู้ที่มีความประพฤติดีอยู่ในระเบียบวินัยปฏิบัติหน้าที่และเป็นที่รักศรัทธาของประชาชน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัย มีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการและสภาพปัญหาทางคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการ ในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ดว่า มีปัญหา อุปสรรค ตลอดจนผลกระทบในการดำเนินงาน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างไร เพื่อนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับสวัสดิการของพลทหารกองประจำการ ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

## ๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อยกองบังคับการจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาทางคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด

### ๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ อยู่ภายใต้ขอบเขตดังนี้ คือ

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสภาพปัญหาการพัฒนาของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ในด้านที่พักอาศัย ด้านอาหาร โภชนาการ ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านเครื่องแต่งกาย เครื่องนอน ของใช้ส่วนตัว ด้านคุณธรรมและจริยธรรม และด้านสวัสดิการอื่น ๆ

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

๑) พลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ดจำนวน ๑๓๖ คน

๒) ผู้บังคับบัญชาาระดับสูงและผู้เกี่ยวข้องกับการปกครองบังคับบัญชาพลทหารกองประจำการ จำนวน ๔๔ คน เป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร ๑๐ คน และนายทหารชั้นประทวน ๓๔ คน

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ กองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ค่ายประเสริฐสงคราม ตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

### ๑.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ผู้วิจัยคาดหวังว่า จะบังเกิดผลดีต่อผู้บังคับบัญชาในการที่จะทราบปัญหาและความต้องการของพลทหารกองประจำการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ดังต่อไปนี้

๑.๔.๑ ทำให้ทราบแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด

๑.๔.๒ ทราบสภาพปัญหาทางคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด

๑.๔.๓ นำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด

### ๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

แนวทาง หมายถึง การปฏิบัติตามคำสั่ง นโยบายของหน่วยเหนือ หรือ คำสั่งกองทัพก เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

พัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด

พลทหารกองประจำการ หมายถึง ทหารเกณฑ์ที่รับราชการตามพระราชบัญญัติ รับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๕๗ ในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด

กองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด หมายถึง สถานที่ที่พลทหารกองประจำการหรือทหารเกณฑ์  
เข้ามาประจำการ ซึ่งตั้งอยู่ที่ค่ายประเสริฐสงคราม ตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็น  
หน่วยขึ้นตรงต่อ จังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด

สุทกรรม หรือโรงเลี้ยง หมายถึง สถานที่ประกอบอาหารและที่รับประทานอาหารของพลทหาร  
(ครัวทหาร)

หน่วยขึ้นตรง (นขต.) หมายถึง หน่วยใต้การบังคับบัญชาของจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด

พ.อ. หมายถึง ยศของนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก คำเต็มคือ พันเอก

พ.ต. หมายถึง ยศของนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก คำเต็มคือ พันตรี

ร.อ. หมายถึง ยศของนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบก คำเต็มคือ ร้อยเอก

บก. หมายถึง กองบังคับการจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด





## บทที่ ๒

### เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษานำเสนอตามหัวข้อลำดับต่อไปนี้

๑. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคนและสังคม
๒. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต
๓. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพล
๔. ความรู้เกี่ยวกับจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด
๕. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง . . . .
๖. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๗. สรุปกรอบแนวความคิด

#### ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคนและสังคม

ความหมายของการพัฒนา “การพัฒนา(development) หมายถึง การทำให้เจริญ การเปลี่ยนแปลงไปในทางเจริญขึ้น หรือการคลี่คลายไปในทางที่ดี” \*

ชาลนรงค์ พาประโยชน์ ให้ความหมายของการพัฒนาไว้ว่า “การพัฒนา” หมายถึงการทำให้มีคุณภาพมากขึ้น ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับบุคคลก็คือการดำเนินการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบ ให้มีคุณภาพประสบความสำเร็จ เป็นที่น่าพอใจ แก่องค์กร”<sup>๒</sup>

---

\* ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖), หน้า ๕๕๕.

<sup>๒</sup> ชาลนรงค์ พาประโยชน์, “แนวทางการพัฒนานุเคราะห์ของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตการศึกษา ๑๐”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๔, หน้า ๑๑.

วิล ไต้จิตสมคิด ได้ให้ความหมายของการพัฒนาไว้ว่า “การพัฒนาถือเป็นความเจริญก้าวหน้าที่เกิดจากความเปลี่ยนแปลงสิ่งทีปรารถนาน้อยให้ป็นสิ่งทีปรารถนา เพื่อเป็นไปในทิศทางทีดีขึ้นกว่าเดิม”<sup>๖</sup> เดชิต บรรจงอักษร ได้ให้ความหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไว้ว่า

ทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรทีสำคัญเหนือทรัพยากรธรรมชาติและมืพลังในการขับเคลื่อนความเจริญก้าวหน้าให้ดำเนินต่อไปอย่างไม่หยุดยั้งการพัฒนาข้าราชการต้องเป็นระบบและกระทำอย่างต่อเนื่อง ข้าราชการนั้นหากเปรียบเสมือนเพชร เพชรจะงดงามได้ก็ต้งนำมาเจียรระไนจึงจะเป็นเพชรน้ำหนึ่ง เชื้อคุณค่าของความงามอันล้ำเลิศนั้นขึ้นอยู่กับการเจียรระไน มิใช่เป็นเพชรดีแล้วไม่ต้องเจียรระไน บุคคลก็เช่นกันเมื่อเลือกสรรได้คนดีมีคุณธรรมมีความรู้ ความสามารถแล้ว ต้งนำมาฝึกฝน ให้เหมาะสมกับงานในแต่ละตำแหน่งแต่ละหน่วยงาน อีกทั้งต้ง พัฒนาความรู้ความสามารถอยู่เสมอ จึงจะนับได้ว่าได้ผลคุ้มค่า พลทหารกองประจำการ คือ กำลังสำคัญของชาติต้งสำนึกอยู่เสมอว่าเป็นข้าราชการ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฉะนั้นต้งทำงานอย่างเข้มแข็ง ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ตั้ง ทำงานเพื่อประเทศชาติเพื่อประชาชนด้วยความรับผิดชอบ และต้งกล้าทีจะขึ้นห้ดในสิ่งทีถูกต้องต้งาม ยุคโลกาภิวัตน์ ต้งการคนกล้า พร้อมทีจะพูดว่า ผิดก็ต้งผิด แม้ว่าใครเขาทำกัน ถูกก็ต้งถูกแม้ว่า ไม่มีใครเขาทำกัน ความทะนงทีดีทีสุด คือ ความทะนงทีสามารถบังคับให้ตนเองทำงานอย่างดีทีสุด อีกทั้งพยายามพัฒนาตนเองด้วยการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อปรับตนเองไปคู่ความป็นเลิศ หัวใจของการทำงานของทหารในยุคโลกาภิวัตน์ คือ การทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ<sup>๗</sup>

จากความหมายต่าง ๆ ในเรื่องของการพัฒนา คึงทีกล่าวมาแล้วนี้ สรุปได้ว่า “การพัฒนา” หมายถึง การทำให้เจริญ การทำให้ดีขึ้น หากนำไปใช้ในแง่ของสังคม ก็หมายถึง การทำให้สังคมมีความเจริญขึ้น หรือมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางทีดีขึ้น

## ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ความหมายของคุณภาพชีวิต “คุณภาพชีวิต” (Quality of Life ) เป็นคำทีมีความหมายกว้างขวาง และมีขอบเขตไม่ค้ยแน่นอน ขึ้นอยู่กับการพิจารณาและความรู้ประสบการณ์ของแต่ละคน เนื่องจากในปัจจุบัน “คุณภาพชีวิต” ได้รับความกำหนดให้เป็นเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนาประเทศ

<sup>๖</sup> วิล ไต้จิตสมคิด, การศึกษากับการพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๘), หน้า ๑.

<sup>๗</sup> พลตรีเดชิต บรรจงอักษร, การฝึกกองทัพกในปัจจุบัน พ.ศ. ๒๕๔๘, (กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์, ๒๕๔๘), หน้า ๒๗.

ดังนั้นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาทุกด้านจึงมุ่งไปสู่การมีคุณภาพชีวิตของประชากร ที่มีสภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีปัจจัยเกื้อหนุนในการเลี้ยงชีพเพียงพอ มีจิตใจมั่นคง ปรับตัวได้ตามสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีความสุข<sup>๔</sup>

ชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์ และ คณะ ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตไว้ว่า

ชีวิตที่มีคุณภาพ หมายถึง ชีวิตที่ไม่เป็นภาระ และไม่ก่อให้เกิดปัญหาให้กับสังคม เป็นชีวิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความเพียบพร้อม และสามารถที่จะดำรงสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและค่านิยมของสังคม สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า หรือปัญหาที่สลับซับซ้อนได้ สามารถคาดคะเนเหตุการณ์ภายนอกได้อย่างถูกต้อง และสามารถหาวิธีการอันชอบธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนประสงค์ ภายใต้อำนาจและทรัพยากรที่มีอยู่<sup>๕</sup>

บุพา อุคมศักดิ์ กล่าวไว้ว่า “คุณภาพชีวิต หมายถึง คุณภาพในด้านสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ การศึกษา การเมืองและศาสนา ซึ่งเป็นค่าเทียบเคียง ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวแน่นอน กล่าวคือ ทุกคนหรือทุกประเทศอาจจะกำหนดมาตรฐานต่าง ๆ กันไปตามต้องการ และความต้องการในด้านคุณภาพชีวิตนี้ย่อมเปลี่ยนแปลงไปได้ ตามเวลา และภาวะ”<sup>๖</sup>

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ กล่าวถึงคุณภาพชีวิตไว้ว่า “สำหรับคนบางคนหรือคนบางกลุ่ม คำว่า “คุณภาพชีวิต” หมายถึง ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและอีกบางกลุ่มอาจหมายถึง การมีเวลาพักผ่อนหย่อนใจ บางกลุ่มอาจหมายถึง การให้โอกาสแก่บุคคลที่จะพัฒนาตนเอง หรือบางกลุ่มอาจหมายถึง การมีสิ่งแวดล้อม ( ทางกายภาพ ) ที่น่าอยู่อาศัย”<sup>๗</sup>

อวย เกตุสิงห์ อธิบายว่า “คุณภาพชีวิต หมายถึง การมีร่างกายปกติ มีจิตใจปกติ มีความสำเร็จในหน้าที่การงาน และมีความสำเร็จในสังคม” ดังแผนภูมิต่อไปนี้ คือ<sup>๘</sup>

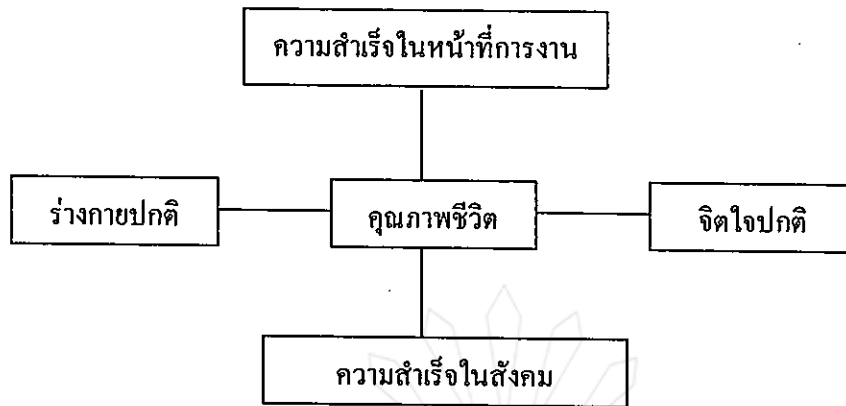
<sup>๔</sup> นิสารัตน์ ศิลปเดช, ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, ๒๕๔๐), หน้า ๖๑-๖๒.

<sup>๕</sup> ชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์และคณะ, คู่มือฉบับสมบูรณ์ประชากรศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๐), หน้า ๑๘๕.

<sup>๖</sup> บุพา อุคมศักดิ์, แนวคิดหลักการและวิธีการทางประชากรศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๑๖), หน้า ๔๑-๔๒.

<sup>๗</sup> สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, ๒๕๒๕), หน้า ๑.

<sup>๘</sup> อวย เกตุสิงห์, พลศึกษาและสุขศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๖), หน้า ๑.



### แผนภูมิที่ ๑ คุณภาพชีวิต

จากคำจำกัดความของคุณภาพชีวิตที่นักวิชาการได้ให้ไว้ตามที่กล่าวมาแล้วนั้น พอจะกล่าวได้ว่า คำจำกัดความส่วนใหญ่จะมีความหมายที่คล้ายคลึงกัน คือจะกล่าวถึงคุณภาพชีวิตในด้านร่างกาย สติปัญญา ความคิด สุขภาพกาย สุขภาพจิต ความสามารถในการแก้ปัญหา การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การเมืองและการปกครอง ซึ่งมีอยู่ในสังคมที่บุคคลเป็นสมาชิกอยู่

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง สภาพการดำรงชีวิตที่บุคคลเกิดความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ อันเนื่องมาจากการได้รับการตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ อย่างเพียงพอและเหมาะสมความสุขทางกาย ที่จะก่อให้เกิดความพึงพอใจได้นั้น คือ ลักษณะที่บุคคลมีสิ่งต่าง ๆ สอดคล้องความต้องการด้านร่างกายอย่างเหมาะสมกับสภาพและฐานะของตน ซึ่งได้แก่ การมีอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ฯลฯ

ความสุขทางจิตใจที่จะช่วยให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในชีวิตนั้น คือ ลักษณะที่บุคคลมีความรัก ความอบอุ่น และความมั่นคงในจิตใจ ได้รับการยอมรับและยกย่องจากผู้อื่น เกิดความภาคภูมิใจและการนับถือตนเอง คิดและทำในสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

ลักษณะชีวิตที่มีคุณภาพ คุณภาพชีวิตที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เมื่อนำมาพิจารณาพร้อมกับคำนิยามหรือความหมายของคุณภาพชีวิตที่นักวิชาการทั้งหลายให้ไว้ ทำให้เราสามารถอธิบายลักษณะของบุคคลที่มีคุณภาพชีวิต หรือเป็นเจ้าของชีวิตที่มีคุณภาพได้อย่างถูกต้อง

๑) บุคคลนั้นได้มีสิ่งจำเป็นพื้นฐานแก่ความต้องการของชีวิต ได้แก่

- (๑) อาหาร หมายถึง อาหารที่จำเป็นต่อสุขภาพ
- (๒) ที่อยู่อาศัย มีห้องและเครื่องป้องกันอันตรายต่าง ๆ
- (๓) เสื้อผ้าสำหรับสวมใส่อย่างเหมาะสมและเพื่อป้องกันความรุนแรงของอากาศ
- (๔) สุขภาพ หมายถึง การมีสุขภาพแข็งแรง กระปรี้กระเปร่า เจ็บไข่น้อย

(๕) ความมั่นคง และอิสระจากความไม่ถูกต้อง นั้นหมายถึง มีเศรษฐกิจที่ดี สังคมดี และสนใจการเมือง

๒) ความพึงพอใจต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยบุคคลจะต้องรู้ว่าชีวิตของตน มีการผสมกลมกลืนกับสิ่งต่าง ๆ อย่างไร คือ ความกลมกลืนกับความต้องการของตนกับความสำเร็จที่น่าจะเป็นไปได้ ความราบรื่นของครอบครัว ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลต่อชุมชนและต่อประเทศชาติ ตลอดจนความกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งภาวะความพึงพอใจดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นได้ บุคคลผู้นั้นจะต้องมีลักษณะดังนี้

(๑) มีค่านิยมที่เหมาะสมกลมกลืนกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นสิ่งที่แต่ละบุคคลสามารถใช้เป็นรากฐานการตัดสินใจอันสำคัญของชีวิต

(๒) มีความสมดุลระหว่างความปรารถนา และความเป็นไปได้ที่จะบรรลุถึงความสมปรารถนา

(๓) มีจุดมุ่งหมายของชีวิต

(๔) มีชีวิตกลมกลืนกับครอบครัว ชุมชน และสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต องค์ประกอบที่ทำให้บุคคลมีคุณภาพที่ดี หรือมีลักษณะของชีวิตที่มีความสุขความสมบูรณ์ และความพึงพอใจในการมีชีวิตได้อย่างแท้จริงนั้น จะต้องประกอบด้วยปัจจัยเหล่านี้เป็นพื้นฐาน คือ

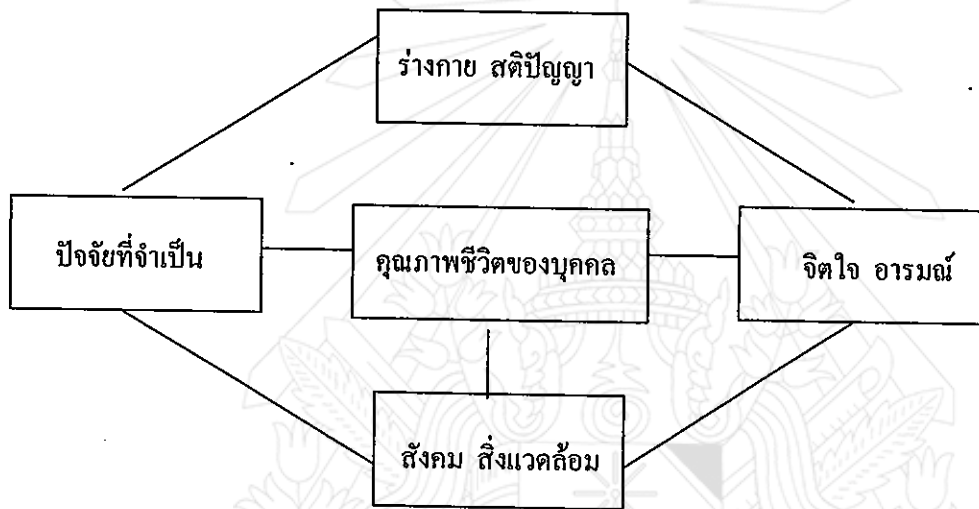
๑) ความสมบูรณ์ด้านร่างกายและสติปัญญา หมายถึงว่า การที่มนุษย์จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้นั้น จะต้องมีความเป็นปกติของร่างกายและสติปัญญาเป็นพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ การมีอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายสมบูรณ์ครบถ้วน มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง มีพลังกำลังที่สามารถทำกิจการงานได้ดีเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ มีระดับการพัฒนาการของสติปัญญาเป็นปกติ สามารถศึกษาเล่าเรียน คิดไตร่ตรองหาเหตุผลต่าง ๆ รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้

๒) ความสมบูรณ์ด้านจิตใจและอารมณ์ หมายถึง การเป็นผู้มีจิตใจที่ดี มีอารมณ์แจ่มใส และมั่นคง ไม่แปรปรวน หงุดหงิด โมโหง่าย ใจใจมีคุณธรรม ไม่อิจฉาริษยา หรือเคียดแค้น พยายามหาผู้อื่น เป็นผู้มองโลกในแง่ดี มีความโอบอ้อมอารี พร้อมทั้งจะช่วยเหลือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยากหรือเดือดร้อนเสมอ การมีพื้นฐานด้านจิตใจและอารมณ์ที่ดี จะช่วยให้บุคคลเกิดความสุขและความสงบในการดำรงชีวิต

๓) ความสมบูรณ์ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การเป็นคนที่ได้รับการยอมรับจากคนทั่วไป อันเนื่องมาจากการมีมนุษย์สัมพันธ์อันดี มีความสามารถในการปรับตัว ขอมรับความสามารถและความสำคัญของผู้อื่น ตลอดจนสิ่งอื่น ๆ ที่อยู่รอบตัว ดังนั้นจึงเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าของบุคคลและสิ่งแวดล้อม และคิดที่จะปรับปรุงและพัฒนาให้สิ่งแวดล้อมเหล่านั้นคงคุณค่าและประโยชน์อยู่ตลอดไป จะยอมให้เกิดความเสียหาย หรือมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมบ้างก็เป็นเพียงส่วนน้อยที่สุด การมีความสมบูรณ์ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมจะช่วยให้บุคคลมีชีวิตที่เหมาะสมกลมกลืน และเข้ากันได้ดีกับสังคมและสิ่งแวดล้อมของตน

๔) ความสมบูรณ์ด้านปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีพ หมายถึง ความสามารถที่จะจัดหาสิ่งจำเป็นต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ชีวิตดำรงอยู่ได้อย่างดีตามฐานะของตนเอง ตลอดจนสภาพของสังคม เศรษฐกิจ และบุคคลมี ปัจจัยจำเป็นเหล่านี้ ได้แก่ ปัจจัย ๔ ซึ่งมี อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค สิ่งอำนวยความสะดวกสบายต่าง ๆ การศึกษา การพักผ่อน ซึ่งบุคคลจำเป็นต้องจัดหาหรือจัดให้มีขึ้นตามความจำเป็น ในสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมของตน การมีปัจจัยจำเป็นในการดำรงชีวิตที่เพียงพอ ช่วยเหลือให้คุณคนมีความสะดวกสบาย ไม่ลำบาก ขัดสน และช่วยนำมาซึ่งความสุขและความพึงพอใจในชีวิต

จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบทั้ง ๔ ประการดังกล่าว ล้วนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและเป็นพื้นฐานที่ส่งผลต่อเนื่องถึงกัน นำไปสู่คุณภาพชีวิตของบุคคล ดังแผนภูมิต่อไปนี้



แผนภูมิที่ ๒ องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตในระดับบุคคล

ความสำคัญของคุณภาพชีวิต คุณภาพชีวิตมีความสำคัญทั้งต่อบุคคลและสังคมคุณภาพชีวิต เป็นสิ่งที่มนุษย์กำหนด สร้างขึ้น และชวนขยายให้ได้มาด้วยตัวของมนุษย์เอง นอกจากนั้นยังเป็นเกณฑ์หรือมาตรฐาน ที่จะทำให้มนุษย์ได้พัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนา บุคคลและครอบครัวที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี ช่วยมีเป้าหมายในการดำเนินชีวิตให้ดีขึ้นในทุก ๆ ด้านอยู่ตลอดเวลา เป็นต้นว่า ด้านการศึกษา อาชีพ รายได้ สุขภาพอนามัย คุณธรรม จริยธรรม ในลักษณะเช่นนี้เขาย่อมจะมีความสามารถในการปรับปรุงทั้งตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อมให้เกิดคุณค่าหรือประโยชน์สูงสุด ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมก็จะลดลงหรือหมดไปได้ อาทิเช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ส่วนประเทศที่มีประชากรไม่มีคุณภาพชีวิตจะประสบกับปัญหาความล่าช้าหรือความล้มเหลวในการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะเป็นปัญหาต่อเสถียรภาพความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศด้วย ดังนั้นประเทศทั้งหลายจึงใช้ความพยายามกันอย่างเต็มที่

ในการที่จะปรับปรุงพัฒนาประชากรที่ด้อยคุณภาพให้มีคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้นจนถึงระดับมาตรฐานที่สังคมต้องการ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้บุคคลและสังคมเกิดความเจริญก้าวหน้า มีความสุขสมบูรณ์และเกิดความมั่นคงปลอดภัยไปพร้อม ๆ กัน

สรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตมีความสำคัญทั้งต่อบุคคลและสังคมอย่างยิ่ง โดยผู้ที่มีคุณภาพชีวิตจะช่วยให้ตนเองและสังคมเกิดลักษณะ ดังต่อไปนี้

๑. บุคคลจะมีการดำรงชีวิตในแนวทางที่ดีใช้วิธีการอันชอบธรรมในการสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ ของตนโดยไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น

๒. บุคคลจะมีการสร้างสรรค์พัฒนา กิจปรับปรุงตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

๓. บุคคลจะใช้ภูมิปัญญา เหตุผล และวิธีการแห่งสันติในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

๔. บุคคลจะมีการยอมรับในคุณค่าและความสำคัญของตนเอง ผู้อื่น สังคม และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการอยู่ร่วมกันในสังคมจึงมีปัญหาและความขัดแย้งน้อย

๕. บุคคลจะเป็นพื้นฐานของครอบครัวและสังคมที่มีความสงบสุข มีความเจริญก้าวหน้า มีเสถียรภาพ ความปลอดภัย ความเป็นปึกแผ่นมั่นคง และความเป็นระเบียบเรียบร้อย<sup>๑๑</sup>

### ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพล

จากสภาพปัญหาทั่วของกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ดและจากสภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ดต่างมีหลายปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาและความต้องการของพลทหารกองประจำการกล่าวคือ การฝึกอย่างหนักและต่อเนื่องทำให้เกิดปัญหาและความต้องการทางด้านร่างกาย และจากการที่พลทหารยังไม่คุ้นเคยกับการที่ต้องปฏิบัติตัวอยู่ในกฎ ระเบียบวินัย ข้อบังคับ และธรรมเนียมทหาร ทำให้เกิดปัญหาและความต้องการทางด้านจิตใจขึ้นเพราะ โดยพื้นฐานเดิมแล้วส่วนใหญ่เป็นพลทหารเพราะจับได้ใบแดงนอกจากนี้การเป็นผู้อยู่ได้บังคับบัญชาในระดับล่างสุดเมื่อเปรียบเทียบกับนายทหาร นายสิบ ร่วมกับการที่สังคมไม่ค่อยให้เกียรติและการยอมรับเท่าที่ควรทำให้เกิดปัญหาและความต้องการทางด้านสังคม ส่วนสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่พลทหารได้รับก็ยังไม่เป็นที่เพียงพอกับความต้องการจึงทำให้เกิดปัญหาขึ้นกับพลทหาร จึงสรุปได้ว่าพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ดมีปัญหาและความต้องการในด้านที่พักอาศัย ด้านอาหาร โภชนาการ ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านเครื่องแต่งกาย ด้านคุณธรรมและจริยธรรม และด้านสวัสดิการอื่น ๆ เพื่อเป็นการขยายผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลและประสิทธิภาพหน่วยทหารกองทัพบกตาม โครงการ “กองร้อยน่านอยู่ กองพันเข้มแข็ง เขตทหารปลอดภัยเสพติด” ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นเป็นรูปธรรม และบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทัพบก จังหวัดทหารบกร้อยเอ็ดโดยกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ได้

<sup>๑๑</sup> วรรณิการ์ พงษ์สนิท, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิต”, วิทยานิพนธ์แพทยศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๔๑, หน้า ๖๗.

ดำเนินการพัฒนาหน่วยตามแนวทางที่กองทัพบกกำหนดให้อย่างต่อเนื่อง และขยายผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพล รวมทั้งดำเนินการเพิ่มเติมตามนโยบายกองทัพบก ในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตข้าราชการชั้นผู้น้อยให้เป็นชุมชนเข้มแข็งที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มุ่งสู่ชุมชนที่เข้มแข็งแห่งภูมิปัญญา มีความสมานฉันท์เอื้ออาทร มีความรักผูกพันต่อกัน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา พี่พาดตนเองและพี่พาส่งกันและกัน จึงทำการพัฒนา ๖ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านที่พักอาศัย การจัดระเบียบโรงนอนทหารใหม่ให้อยู่ในสภาพน่าพักอาศัยจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สำหรับการทำกิจวัตรประจำวันและการฝึกอบรม เช่น ห้องอบรม ร้านอาหารสวัสดิการ ห้องพักผ่อน และห้องจัดผสม

๒. ด้านอาหารโภชนาการ พัฒนาปรับปรุงสภาพอาคารแวดล้อมของอาคารโรงเลี้ยง อาทิ ห้องสำหรับตากภาชนะ ห้องหั่นผัก ห้องหั่นเนื้อ โดยเน้นเรื่องการสุขาภิบาลพื้นที่ให้สะอาด อากาศถ่ายเท ตั้งคณะกรรมการตรวจรับและการจัดซื้ออาหาร มีการควบคุมทุกขั้นตอน

๓. ด้านสุขภาพร่างกาย การป้องกันและการบำบัดการเจ็บป่วยขั้นต้นให้ทหารใหม่ทุกคนเข้ารับการตรวจโรคที่โรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช จัดทำประวัติทหาร มีผู้ยาสามัญประจำบ้าน จัดอบรมเรื่องโรคเอดส์ เรื่องยาเสพติด พร้อมทั้งจัดอุปกรณ์ออกกำลังกายให้

๔. ด้านเครื่องแต่งกาย เครื่องนอน ของใช้ส่วนตัว จำหน่ายอุปกรณ์เครื่องใช้ประจำตัวพลทหารตามอัตราการแจกจ่ายของกองทัพและจัดหาเพิ่มเติม เช่น ชุดวอร์ม ชุดเล่นกีฬา จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำความสะอาด เช่น เครื่องซักผ้า อุปกรณ์ซักล้างต่าง ๆ และที่รีดผ้า

๕. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม จัดให้มีการอบรมศีลธรรมประจำเดือนโดยนิมนต์พระสงฆ์มาแสดงธรรมเทศนา การฟังธรรมจากอนุศาสนาจารย์ การอบรมของผู้บังคับบัญชาทุกสัปดาห์ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาผู้บังคับบัญชาก็จะนำพลทหารร่วมกิจกรรมเป็นประจำทุกกิจกรรม

๖. ด้านสวัสดิการอื่น ๆ เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับพลทหารกองประจำการให้มีความรักหน่วยและมีความสุขในการอยู่หน่วยจึงจัดให้มี ห้องพักผ่อนกองร้อย ร้านอาหารสวัสดิการ การฝึกอบรมอาชีพ และการส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียน \*\*

## ๒.๔ ความรู้เกี่ยวกับจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด

กองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด เป็นหน่วยขึ้นตรง ของจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ดซึ่งตั้งอยู่ในค่ายประเสริฐสงคราม “ค่ายประเสริฐสงคราม” ขนานนามเพื่อเป็นอนุสรณ์แด่ พลตรีพระยาประเสริฐสงคราม อดีตผู้บัญชาการกองพลทหารบกที่ ๑๐ จังหวัดร้อยเอ็ด และอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการกองพลทหารบกที่ ๑๐ จังหวัด

\*\* นโยบายจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด, การพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลและประสิทธิภาพทหารกองทัพบก, (ร้อยเอ็ด : ค่ายประเสริฐสงคราม, ๒๕๔๕), หน้า ๑๒-๑๓.



ร้อยเอ็ด พลตรีพระยาประเสริฐสงคราม ได้พัฒนาหน่วยให้เจริญรุ่งเรือง ปกครองทหารผู้ได้บังคับบัญชา ให้มีระเบียบวินัยอย่างดียิ่งและประพาศดินให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ได้บังคับบัญชา กับได้พัฒนาความเจริญในท้องถิ่น โดยร่วมมือกับฝ่ายบ้านเมือง ปลูกฝังความสามัคคี สร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวของทุกฝ่าย ทำให้สังคมมีแต่ความสงบสุขร่มเย็น จึงได้รับการยกย่องเคารพนับถือจากทหารและประชาชนให้เป็นบุคคลตัวอย่างในสมัยนั้น

พลตรี พระยาประเสริฐสงคราม มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๒ ได้ทำคุณประโยชน์ให้กับกองทัพและประเทศชาติ เป็นอเนกประการ

เพื่อเชิดชูเกียรติประวัติ จังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อค่ายทหารว่า “ค่ายประเสริฐสงคราม” ตามประกาศกองทัพบก ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๒๕

ค่ายประเสริฐสงคราม มีเนื้อที่ ๑,๒๕๔ ไร่ ตั้งอยู่บ้านท่านคร หมู่ที่ ๑๑ ตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของหน่วย จังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด , กองพันทหารราบที่ ๑ กรมทหารราบที่ ๑๖ และกองร้อยปืน กองพลทหารราบที่ ๖

#### จังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด

๑. นามหน่วย “จังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด” นามย่อว่า “จทบ.ร.อ.” ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งขึ้นในปีงบประมาณ ๒๕๒๗ ตามคำสั่ง ทบ. (เฉพาะ) ที่ ๒๗๕/๒๖ เรื่อง การจัดตั้งจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ลง ๑๓ ต.ค. ๒๖ เป็นหน่วยตามแผนงานเสริมสร้างกำลังกองทัพ ตาม อฉก. หมายเลข ๕๖๒๐ ลง ๑๓ มิ.ย. ๒๖ และ อจย. หมายเลข ๕๑-๓๐๑ ลง ๕ ส.ค. ๓๑ กองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด นามหน่วย “กองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด” นามย่อว่า “ร้อย จทบ.ร.อ.” เป็นหน่วยขึ้นตรงกับจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด เป็นหน่วยขับเคลื่อนนโยบายของจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามภารกิจที่ได้รับมอบจากผู้บังคับบัญชา ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งขึ้นมาพร้อมกับจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด

๒. ที่ตั้งหน่วยตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงปัจจุบัน มีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้ คือ

๑) พ.ศ. ๒๕๒๖ มีที่ตั้งชั่วคราว ณ บริเวณ ร.๑๖ พัน. ๑ (ร.๒๓ พัน. ๕ เค็ม) บ.ท่านคร ต.เหนือเมือง อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด

๒) พ.ศ. ๒๕๒๗ ตามหนังสือ ทภ. ๒ ที่ กท ๐๔๘๒/๑๕๐๐ ลง ๒๓ เม.ย. ๒๗ มีที่ตั้งชั่วคราวที่ มทบ. ๖ ค่ายสรรพสิทธิประสงค์ อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี

๓) พ.ศ. ๒๕๒๗ ตามคำสั่ง ทบ. (เฉพาะ) ที่ ๑๗๑/๒๗ ลง ๑๖ ก.ค.๒๗ มีที่ตั้งชั่วคราวที่ ค่ายสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ต.สวนจิก อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด

๔) พ.ศ. ๒๕๒๘ ตามคำสั่ง ทบ.(เฉพาะ) ลับที่ ๑๔๑/๒๘ ลง ๘ มิ.ย.๒๘ เข้าที่ตั้งปกติถาวรของหน่วยที่ บ.ท่านคร หมู่ที่ ๑๑ ต.เหนือเมือง อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด เมื่อ ๑๘ มี.ค. ๒๘

๓. ภารกิจ มีหน้าที่รับผิดชอบ ในการรักษาความสงบเรียบร้อย ระเบียบวินัยทหารนอกที่ตั้ง หน่วยทหาร การระดมสรรพกำลัง การสัตติ การคดี การศาลทหาร การเรือนจำ การเกณฑ์พลเมืองอุดหนุน

ราชการ การสังหาริมทรัพย์ และสนับสนุนหน่วยทหารที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดทหารบก ตลอดจนปฏิบัติภารกิจที่ปวงที่ได้รับมอบนอกจากนั้น ยังมีอำนาจสั่งราชการแก่หน่วยทหารที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดทหารบก ร้อยเอ็ด ในกรณีเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบแบบธรรมเนียมของทหาร ตามที่กฎกระทรวงกลาโหมกำหนด มีผู้บังคับการจังหวัดทหารบก ร้อยเอ็ด เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๔. รายชื่อบุคคลผู้บังคับการจังหวัดทหารบก ร้อยเอ็ด

๑) พ.อ. จำเรียม กรุณามิตร	ตั้งแต่ ๑๓ ต.ค. ๒๖ - ๑ ต.ค. ๒๗
๒) พ.อ. ประวิตร มัการุณ	ตั้งแต่ ๒ ต.ค. ๒๗ - ๒๖ เม.ย. ๓๒
๓) พ.อ. ระวี เกรือหิรัญ	ตั้งแต่ ๒๗ เม.ย. ๓๒ - ๒๒ ก.ย. ๓๓
๔) พ.อ. เกียรติศักดิ์ ศรีวฤทธิ	ตั้งแต่ ๒๓ ก.ย. ๓๓ - ๑๐ พ.ย. ๓๗
๕) พ.อ. มาโนช พงษ์พิสิษฐ	ตั้งแต่ ๑๑ พ.ย. ๓๗ - ๑๕ ต.ค. ๔๓
๖) พ.อ. อาชวิน ปรีคาสันต์	ตั้งแต่ ๑๖ ต.ค. ๔๓ - ๑๓ พ.ค. ๔๗
๗) พ.อ. สกล พงศ์พิริยวงนิช	ตั้งแต่ ๑๔ พ.ค. ๔๗ - ๒๓ เม.ย. ๔๘
๘) พ.อ. บรรยง หงษ์จ้อย	

ตั้งแต่ ๒๔ เม.ย. ๔๘ - ปัจจุบัน

๕. รายชื่อบุคคลผู้บังคับกองร้อยจังหวัดทหารบก ร้อยเอ็ด

๑) พ.ต. สุรพล พลพิลา	ตั้งแต่ ๖ มิ.ย. ๒๘ - ๕ มิ.ย. ๓๑
๒) พ.ต. บัญญัติ จันทร์ศรีระมี	ตั้งแต่ ๖ มิ.ย. ๓๑ - ๑๔ มิ.ย. ๔๔
๓) ร.อ. สมยศ สุวรรณนวล	ตั้งแต่ ๑๕ มิ.ย. ๔๔ - ๒๐ ม.ค. ๔๘
๔) ร.อ. สุขชัย วังหนองหว้า	ตั้งแต่ ๒๑ ม.ค. ๔๘ - ปัจจุบัน

ภารกิจหน้าที่ พลทหารกองประจำการเป็นกำลังพลส่วนหนึ่งของกองร้อยจังหวัดทหารบก ร้อยเอ็ดต้องปฏิบัติงานในตำแหน่งที่บรรจรร่วมกับนายทหารและนายสิบ ระยะเวลาที่เข้ามาประจำการแต่ละผลัดจะมีเวลาอยู่ในประจำการ ๑-๒ ปี ในห้วงนี้พลทหารจะต้องเข้ารับการฝึก ศึกษา การดำเนินชีวิตประจำวัน การกินอยู่หลับนอนภายในค่ายทหารต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบวินัย และแบบธรรมเนียมทหาร และหน้าที่ที่สำคัญของทหารคือ จะต้องประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาโดยเคร่งครัดเมื่อผู้บังคับบัญชาได้สั่งการอันชอบด้วยกฎหมายและแบบธรรมเนียมทหาร ถ้าไม่ปฏิบัติตามถือว่าผิดวินัยทหารจะต้องได้รับโทษสถานใดสถานหนึ่งหนักเบาตามความผิดนั้น การทำผิดวินัยทหารทหารทุกคนไม่ว่าจะเป็นนายทหาร นายสิบ หรือพลทหาร จะต้องได้รับโทษตามแบบธรรมเนียมทหาร ตัวอย่างการทำผิดวินัยทหารมีดังนี้

๑. คือคิง ขัดขืน หลีกเลียง และละเลยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาเหนือตน
๒. ไม่รักษาระเบียบการเคารพระหว่างผู้ใหญ่ผู้น้อย
๓. ไม่รักษามารยาทให้ถูกต้องตามแบบธรรมเนียมทหาร
๔. ก่อให้เกิดการแตกร้างความสามัคคีในคณะทหาร
๕. เกียจคร้าน ละทิ้ง หรือเลินเล่อต่อหน้าที่ราชการ

๖. กล่าวคำเท็จ

๗. ใช้กิริยาวาจาไม่สมควร หรือประพฤติน่าไม่สมควร

๘. ไม่ตักเตือน สั่งสอน หรือลงทัณฑ์ผู้ได้บังคับบัญชาที่กระทำผิดตามโทษานุโทษ

๙. เสพเครื่องคองของเมา จนถึงเสียดีกิริยา

การลงโทษหรือลงทัณฑ์ มี ๕ สถาน คือ

๑. ภาคทัณฑ์ คือ ผู้กระทำผิดมีความผิดอันควรต้องรับทัณฑ์สถานหนึ่งสถานใดแต่มีเหตุอันควรปราณี จึงเพียงแต่แสดงความผิดของผู้นั้นให้ปรากฏหรือให้ทำทัณฑ์บนไว้

๒. ทัณฑ์กรรม คือ ให้ทำการสุขา โยธา หรือทำงานอื่น เพิ่มจากหน้าที่ประจำซึ่งผู้กระทำผิดต้องปฏิบัติอยู่แล้ว หรือปรับให้อยู่เวรยามนอกเหนือจากหน้าที่ประจำ

๓. กัก คือ การกักตัวไว้ในบริเวณใดบริเวณหนึ่งตามแต่จะกำหนดให้

๔. ชัง คือ ชังไว้ในที่ควบคุมเฉพาะคนเดียว หรือรวมกันหลายคนแล้วแต่จะมีคำสั่ง

๕. จำขัง คือ ชังโดยส่งไปฝากให้อยู่ในความควบคุมของเรือนจำทหาร

นอกจากการลงโทษลงทัณฑ์ทั้ง ๕ สถานนี้แล้ว กองทัพบกมีคำสั่งห้ามมิให้ใช้วิธีลงโทษผู้กระทำความผิดวินัยทหารเป็นอย่างอื่นโดยเด็ดขาด<sup>๒</sup>



<sup>๒</sup> กองทัพบก, แบบธรรมเนียมทหาร, (กรุงเทพมหานคร : กรมสารบรรณทหารบก, ๒๕๔๗), หน้า ๕-๗.



## ๒.๕ ทฤษฎีการจูงใจในการทำงานของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg)

การจูงใจตามแนวคิดของเฮิร์ซเบิร์ก (Frederick Herzberg) หรือที่มีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน คือ Motivation-Maintenance Theore, Dual Factor Theore หรือ Motivation-Hygiene Theory เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการจูงใจผู้ปฏิบัติงานให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ข้อเสนอสมมุติฐานของแนวคิดนี้เชื่อว่า คนหรือผู้ปฏิบัติงานจะปฏิบัติงานได้ผลดีมีประสิทธิภาพได้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานเพราะความพึงพอใจในงานจะช่วยเพิ่มความสนใจในงานมากขึ้น เพิ่มความกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น และเพิ่มผลงานในการผลิตให้สูงขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากเกิดความไม่พึงพอใจในงานแล้ว ย่อมก่อให้เกิดผลเสียต่างๆ เช่น ทำให้ลดความสนใจในงาน เกิดความท้อถอยในการทำงานยิ่งขึ้น ทำให้ผลงานในการผลิตตกต่ำลง เป็นต้น หน้าที่ของผู้บริหารก็จะต้องรู้วิธีที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจที่สุด อันจะมีผลต่อผลผลิตที่สูงสุดด้วย ดังนั้น แนวคิดของเฮิร์ซเบิร์กจึงกล่าวถึงปัจจัยที่จะช่วยจูงใจให้คนปฏิบัติงานได้อย่างเต็มใจ ซึ่งสรุปได้เป็น ๒ อย่าง<sup>๑</sup> คือ

๑. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจ (Motivator Factors) หมายถึง ปัจจัยที่เมื่อพนักงานในองค์กรได้รับการตอบสนองแล้ว จะสร้างความพึงพอใจให้กับพนักงาน และเป็นผลทำให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ ปัจจัยจำพวกนี้ได้แก่

- ๑) ความสำเร็จ (Achievement)
- ๒) การยอมรับนับถือ (Recognition)
- ๓) ลักษณะของงาน (The Work Itself)
- ๔) ความรับผิดชอบ (Responsibility)
- ๕) ความก้าวหน้า (Advancement)
- ๖) การเติบโตของแต่ละบุคคล

๒. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจ (Hygiene Factors) หมายถึง ปัจจัยที่เมื่อพนักงานในองค์กรไม่ได้รับการตอบสนองแล้วจะสร้างให้เกิดความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานขึ้นได้ (Hygiene แปลว่า การหลีกเลี่ยงความยากลำบากทางสุขภาพของมนุษย์จากสภาพแวดล้อม) ก็ไม่ได้สร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน แม้จะเพิ่มปัจจัยจำพวกนี้ก็ไม่เป็นผลทำให้พนักงานมีความพึงพอใจ และกระตือรือร้นที่จะทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในระยะยาวขึ้นได้ ปัจจัยจำพวกนี้ได้แก่

- ๑) นโยบายและการบริหารงานขององค์กรประกอบ (Company Policy and Administration)
- ๒) วิธีการปกครองบังคับบัญชา (Technical Supervision)
- ๓) เงินเดือน (Salary)

<sup>๑</sup> Siam HR Team, “หลักการจัดการและการบริหาร”, ๒ ธันวาคม ๒๕๔๔,  
<[http://www.siamhr.com/org\\_mgt/pom.htm](http://www.siamhr.com/org_mgt/pom.htm)> (19 September 2006)

### ๕) สภาพะการทำงาน (Working Conditions)

ปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นนั้น ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติ คนจะถูกจูงใจให้เพิ่มผลผลิตด้วยปัจจัยเหล่านี้ แต่อย่างไรก็ตามการขาดซึ่งปัจจัยเหล่านี้ก็ไม่ได้เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความไม่พอใจกับพนักงาน

ทำนองเดียวกันปัจจัยสุขอนามัยไม่ใช่เป็นสิ่งจูงใจที่จะทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น แต่จะเป็นข้อกำหนดเบื้องต้นที่จะป้องกันไม่ให้คนไม่พอใจในงานที่ทำอยู่เท่านั้นเอง แม้ว่าปัจจัยด้านนี้จะไม่ได้เป็นสิ่งจูงใจคนงานภายในองค์กร แต่ถ้ามหากว่าไม่มีปัจจัยเหล่านี้แล้วย่อมจะก่อให้เกิดความไม่พอใจกับคนงานได้ สำหรับปัจจัยด้านนี้ที่มีในองค์กรที่เป็นทางการนั้น ได้แก่การลาป่วย การพักร้อน และโครงการที่เกี่ยวกับสุขภาพและสวัสดิการของพนักงาน

ไมเออร์ส (Myers) ได้ศึกษาทฤษฎีการจูงใจของ เฮิร์ชเบอร์ก ได้กว้างขวางออกไปอีกเขามีความเชื่อว่า ความต้องการทางด้านจูงใจจะประกอบด้วยการจูงใจจะประกอบด้วยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรง กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบำรุงรักษา ซึ่งมีความสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

๑. งานที่มีความท้าทายก่อให้เกิดความรู้สึกที่เกี่ยวกับความสำเร็จของงานเกิดความรับผิดชอบ มีความรู้สึกก้าวหน้า ได้รับการยกย่อง และเกิดความเพลิดเพลินในงาน สิ่งจูงใจพนักงานให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. กฎในการทำงาน แสงสว่าง เวลาหยุดพัก สิทธิของควมมีอาวุโส ค่าจ้าง ผลประโยชน์พิเศษ และอื่นๆเป็นต้น เป็นตัวทำให้พนักงานเกิดความไม่พอใจในการทำงานได้

๓. พนักงานจะเกิดความไม่พอใจ เมื่อโอกาสที่จะได้รับความรู้สึกเกี่ยวกับความสำเร็จของงานถูกขัดออกไป ทำให้มีความรู้สึกต่อสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีจะเกิดขึ้นและหาข้อที่ผิดพลาด

๔. เมื่อปัจจัยด้านการจูงใจ คือความก้าวหน้า ความสำเร็จ ความรับผิดชอบ และการยกย่องไม่ได้รับการตอบสนอง ผู้ปฏิบัติงานจะแสวงหาการตอบสนองความพอใจจากปัจจัยด้านการบำรุงรักษา

๕. ความต้องการด้านการบำรุงรักษาจะลดลงหากความต้องการด้านการจูงใจ ได้รับการตอบสนองความพอใจแล้ว<sup>๑๔</sup>

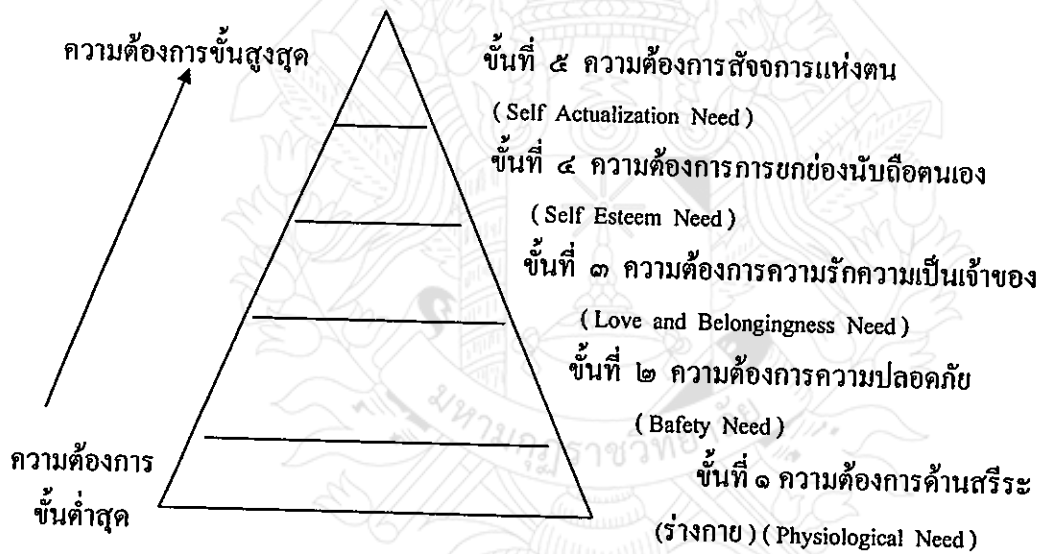
แนวคิดของเฮิร์ชเบอร์ก ได้นำมาใช้ในวงการธุรกิจอุตสาหกรรมและวงการรัฐบาลอย่างกว้างขวาง และใช้เป็นรากฐานของการจัดทำโครงการงานบุคคล โครงการฝึกอบรมการพัฒนาการบริหารงานและในการสรรหาตัวบุคคล นอกจากนี้ยังนำมาใช้ในการสำรวจขวัญในการควบคุมคุณภาพในการบริการ ค่าจ้างเงินเดือนในการขยายงานอีกด้วย การนำเอาแนวคิดนี้ไปใช้กับการบริหารงานได้ถูกต้อง จะก่อให้เกิดกิจการงานบรรลุความสำเร็จเป็นส่วนใหญ่

<sup>๑๔</sup> นันทพร รัฐถาวร, “การพัฒนาคุณภาพชีวิตการบริการของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๔๓, หน้า ๕๑-๕๒.

ทฤษฎีการจูงใจ ก็เป็นอีกทฤษฎีหนึ่งในสมัยนี้ ที่ผู้บริหารจำเป็นต้องเรียนรู้และฝึกฝนเพื่อให้เกิดทักษะ อันจะเกิดผลดีกับหน่วยงานเพราะเป็นการที่พยายามจะชักจูงให้สมาชิกองค์การเกิดความพอใจที่จะทำงานให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ แรงจูงใจจะมีความสำคัญยิ่งขึ้นไปอีก หากผู้บริหารได้ใช้ให้ถูกวิธีและถูกกาลเทศะ

## ๒.๖ ทฤษฎีว่าด้วยแรงจูงใจ (Motivation Theory)

การเข้ามาอยู่ร่วมกันในกองร้อยจังหวัดทหารบกหรือเอ็ดของพลทหารกองประจำการที่มาจากพื้นฐานที่แตกต่างกันต่างมีความต้องการที่แตกต่างกัน ฉะนั้นการที่ผู้บังคับบัญชาจะให้ภารกิจที่ได้รับมอบสำเร็จลุล่วงตามนโยบายของกองทัพบกนั้นต้องสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งนักจิตวิทยาชื่อ มาสโลว์ (Abraham H. Maslow) ได้พัฒนาทฤษฎีว่าด้วยแรงจูงใจ (Motivation Theory) ของบุคคลขึ้นมา ซึ่งเป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงแรงจูงใจของมนุษย์ในการที่จะมีชีวิตที่สมบูรณ์ โดยการสนองความต้องการของตนให้มากขึ้นไปตามลำดับ โดยมาสโลว์ อธิบายว่า มนุษย์เป็นสัตว์ที่มีความต้องการอยู่เสมอ และความต้องการของมนุษย์ก็สามารถจำแนกออกเป็น ๕ ชั้น จากชั้นต่ำสุดไปหาสูงสุด มนุษย์ที่ประสบความสำเร็จก็คือ มนุษย์ที่สามารถสนองความต้องการของตนได้อย่างดีทุกชั้น แนวคิดหลักของทฤษฎีแรงจูงใจแสดงได้ตามแผนภูมิข้างล่างนี้<sup>๑๔</sup>



แผนภูมิที่ ๔ แสดงระดับชั้นความต้องการของมนุษย์ตามแนวทฤษฎีของมาสโลว์

<sup>๑๔</sup> Abraham H. Maslow, Maslow on Management, แปลโดย พันโท อานันท์ ชินบุตร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์นำอักษรการพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๕.

ความต้องการขั้นที่ ๑ ความต้องการด้านสรีระ (ร่างกาย) เป็นความต้องการที่จำเป็นที่สุดของชีวิต จากแผนภูมิจะเห็นได้ว่า ความต้องการขั้นต่ำสุดคือ ความต้องการด้านสรีระ (ร่างกาย) ซึ่งโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์ทุกคนจะมีความต้องการด้านนี้ และจะมีมากที่สุดมีฉะนั้นแล้วมนุษย์จะไม่สามารถมีชีวิตอยู่รอดได้ ความต้องการด้านสรีระหรือความต้องการด้านร่างกาย ได้แก่ ความหิว ความกระหาย ความต้องการอากาศหายใจ ความต้องการการขับถ่าย ความต้องการทางเพศ ฯลฯ เป็นต้น ถ้ามนุษย์ไม่สามารถสนองความต้องการขั้นต่ำสุด คือ ขั้นที่ ๑ นี้ได้ มนุษย์จะไม่มีแรงจูงใจที่จะเกิดความต้องการขั้นที่สูงขึ้น คือขั้นที่ ๒ , ๓ , ... ได้เลยต่อเมื่อมนุษย์สนองความต้องการขั้นที่ ๑ ได้พอสมควรแล้วเท่านั้น (ซึ่งอาจไม่จำเป็นจะต้องถึง ๑๐๐%) มนุษย์จึงมีความต้องการขั้นต่อไป

ความต้องการขั้นที่ ๒ ความต้องการความปลอดภัย ความปลอดภัยเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนปรารถนาเช่นเดียวกัน แต่จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลสามารถสนองความต้องการที่จำเป็นที่สุดได้แล้ว หากมนุษย์ไม่สามารถหาสิ่งสนองความต้องการให้ร่างกายอยู่รอดได้ มนุษย์จะยอมเสี่ยงภัย ซึ่งเราเคยเห็นตัวอย่างของคนร่อนเร่พเนจร ไม่มีที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยหรือเป็นหลักแหล่ง เนื่องจากพวกเขาต้องดิ้นรนหาเช่ากินค่า เพื่อให้ได้อาหารมาเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว บางคนถึงกับยอมเสี่ยงภัยเข้าไปลักขโมยอาหารเมื่อท้องหิวเต็มที ทั้งนี้เนื่องจากความต้องการด้านสรีระมีอิทธิพลยิ่งใหญ่กว่าความต้องการความปลอดภัย เมื่อบุคคลมีอาหารการกินจนท้องอิ่มพอมีชีวิตอยู่ได้ ได้พักผ่อนหลับนอนให้มีเรี่ยวแรงพอสมควร จึงจะคิดหาที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง และวิธีบำบัดความต้องการที่ปลอดภัยไม่เกิดความเดือดร้อนหรือเป็นอันตรายแก่ตนเอง แต่ถ้าการบำบัดความต้องการในขั้นที่ ๑ ไม่ประสบความสำเร็จก็ต้องเร่ร่อนเสี่ยงภัยอยู่ต่อไป

ความต้องการขั้นที่ ๓ ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ เป็นความต้องการในด้านจิตใจ ซึ่งถือได้ว่าเป็นความต้องการระดับกลาง การที่บุคคลจะเกิดแรงจูงใจให้เกิดอยากได้ อยากสนองความต้องการถึงขั้นนี้ จะต้องประสบความสำเร็จในการสนองความต้องการในขั้นที่ ๑ และ ๒ มาแล้วพอสมควร คือมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขมีความหมายและมีความอบอุ่น ในด้านจิตใจ เพราะการดำรงชีวิตของมนุษย์มิได้เป็นเพียงเพื่อให้มีชีวิตอยู่รอดเหมือนสิ่งมีชีวิตอื่นๆเท่านั้น การได้รู้ว่าตนมีความหมายและความสำคัญต่อใครบางคนที่คุณรักหรือเป็นเจ้าของนั้นย่อมก่อให้เกิดความสุขขึ้นในจิตใจ

ความต้องการขั้นที่ ๔ ความต้องการการยกย่องนับถือตนเอง เป็นความต้องการขั้นสูง ซึ่งมนุษย์ที่ประสบความสำเร็จในด้านต่างๆมากในระดับนี้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อขั้น ๑ , ๒ และ ๓ ได้รับการสนองตอบอย่างพอควรแล้วเช่นกัน การที่บุคคลจะยอมรับนับถือตนเองได้นั้นมักจะได้รับการสนองตอบอย่างพอสมควรเช่นกัน การที่บุคคลจะยอมรับนับถือตนเองได้นั้นมักจะได้รับการยกย่องนับถือจากบุคคลอื่นมาก่อน โดยที่บุคคลนั้นอาจได้กระทำสิ่งต่างๆที่มีคุณประโยชน์ทั้งต่อตนเองและบุคคลอื่น ปรากฏผลงานที่ชัดเจนจนทำให้ผู้อื่นยอมรับนับถือและตนเองรู้สึกภูมิใจ ได้รับความสำเร็จในงานหรือผลงานแห่งการกระทำของตน จึงเกิดความเชื่อมั่นภาคภูมิใจ มองเห็นคุณค่าและเกิดการนับถือตนเองขึ้น มาสโลว์กล่าวว่า คนที่มีคุณภาพดีส่วนใหญ่ได้พัฒนาตนเองจนมาถึงระดับที่ ๔



ความต้องการขั้นที่ ๕ ความต้องการสัจจการแห่งตน หมายถึง การที่บุคคลมีความปรารถนาที่จะเข้าใจถึงตัวตนที่แท้จริงของตน ความต้องการขั้นนี้นับเป็นความต้องการสูงสุด ซึ่งมนุษย์มีความสมบูรณ์จริงเท่านั้นจึงจะเกิดความต้องการถึงระดับนี้ และสามารถสนองความต้องการของตนได้ บุคคลที่จะมีแรงจูงใจให้เกิดความต้องการถึงระดับสูงสุด มักจะเป็นผู้ที่มีการประเมินตนเองอยู่เสมอ ทั้งในด้านความสำเร็จและความล้มเหลว จุดมุ่งหมายก็เพื่อพัฒนาจุดดีให้นำไปสู่ความดีหรือความสำเร็จยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันก็พยายามแก้ไขจุดด้อยซึ่งเป็นข้อเสียเพื่อขจัดความล้มเหลวที่อาจเกิดขึ้นได้อีก จากการที่มีการประเมินตนเองอยู่เสมอจึงทำให้รู้จักและเข้าใจตนเองเป็นอย่างดี รู้ถึงจุดเด่นและศักยภาพสูงสุดที่ตนจะไปถึงได้ ตลอดจนข้อจำกัดที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรคของตนอย่างชัดเจน บุคคลดังกล่าวจึงไม่อาจที่จะเปิดเผยตนเอง และยอมรับความจริงเมื่อมีผู้กล่าวถึงข้อดีข้อเสียของตน ผู้ที่มีลักษณะอย่างนี้ย่อมจะประจักษ์ถึงความเป็นจริงหรือ “สัจจการแห่งตน” (Self Actualization) ดังนั้นนักวิชาการบางท่านจึงอธิบายความต้องการในขั้นที่ ๕ นี้ว่า เป็นความต้องการที่จะเข้าถึงตนเองอย่างแท้จริง

โดยสรุปแล้ว ตามแนวคิดของมาสโลว์ บุคคลที่นับได้ว่าเป็นคนที่สมบูรณ์ที่สุดหรือมีคุณภาพชีวิตสูงสุด ก็คือ คนที่มีความต้องการถึงขั้นที่ ๕ และสามารถสนองความต้องการของตนได้สำเร็จอย่างดีในทุกๆขั้น ถ้าพิจารณาถึงจำนวนคนที่สามารถสนองความต้องการของตนจากขั้นต่ำสุดจนถึงขั้นสูงสุดในแผนภูมินี้ ปรากฏว่า จะมีจำนวนที่น้อยลงไปตามลำดับจากต่ำไปหาสูง จนถึงระดับที่ ๕ จะมีอยู่น้อยที่สุด ดังนั้น มาสโลว์ จึงได้เขียนแผนภูมิที่แสดงถึงระดับความต้องการทั้ง ๕ ขั้น ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ในลักษณะของรูปพีระมิด ซึ่งจะมีฐานกว้าง และค่อยๆแคบเร็วเล็กลงจนถึงจุดปลายยอด แสดงว่าคนส่วนใหญ่ยังคงวนเวียนอยู่กับการสนองความต้องการของตนเพียงระดับที่ ๑, ๒ และ ๓ เท่านั้น ส่วนใน ๒ ขั้นสุดท้ายคือ ขั้นที่ ๔ และ ๕ นั้นมีอยู่ไม่มาก<sup>๑๖</sup>

## ๒.๗) ทฤษฎีการพัฒนา

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ กล่าวถึงทฤษฎีการพัฒนาสังคมต่างๆ ไว้โดยสังเขป<sup>๑๗</sup> ดังนี้

๑. ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ ทฤษฎีนี้กล่าวว่า สังคมทุกสังคมจะต้องมีการปรับตัวอยู่เสมอ เพราะสังคมทุกสังคมมิได้อยู่หนึ่ง สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาหากสังคมไม่รับการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง อาจมีสาเหตุมาจากภายในสังคมเอง เช่น การเจริญเติบโตของจำนวนประชากร การเกิดภัยพิบัติขึ้นภายในสังคม การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ๆ ขึ้น เป็นต้น หรือสาเหตุมาจากภายนอกสังคม เช่น สงคราม ทุพภิกขภัย เศรษฐกิจตกต่ำ วิกฤตกรรมจากภายนอกสังคม แล้วสังคมก็จะไม่อาจรักษานูรณ์ภาพไว้ได้ เมื่อเป็นเช่นนั้นสังคมก็จะต้องเสื่อมสลายไป การปรับตัวทางหนึ่งก็คือ การจำแนก

<sup>๑๖</sup> นิสารัตน์ ศิลปเดช, ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต, อ่างแล้ว, หน้า ๖๘-๖๙.

<sup>๑๗</sup> สัญญา สัญญาวิวัฒน์, “ทฤษฎีการพัฒนาสังคม”, วารสารสังคมศาสตร์, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๖๗ (กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๒๒) : ๑๒-๑๓.

แจกแจงบทบาทเพื่อให้มีหน่วยสังคมที่อิสระแก่คนจำนวนมากขึ้น การปรับตัวทางอื่นก็มี เช่น การทำให้มีเหตุผลมากขึ้น การผสมผสานทางวัฒนธรรมการสร้างความเป็นเฉพาะด้านมากขึ้น ในการพัฒนาจำเป็นต้องรักษาคุณภาพระหว่างการเปลี่ยนแปลง การปรับตัว

การจำแนกแจกแจงโครงสร้างกับบูรณาภาพของสังคมเอาไว้ ครรชนที่แสดงการพัฒนาสังคมหลายตัวด้วยกัน เช่น การมีบทบาทหรือหน่วยสังคมที่มีอิสระแก่ตนและมีความชำนาญเฉพาะอย่างมากขึ้นความเติบโตและความซับซ้อนของโครงสร้างสังคม การมีความสามารถในการผสมผสานทางวัฒนธรรมได้มากขึ้น เป็นต้น ตามแนวความคิดของทฤษฎีนี้ รูปแบบของสังคมที่พัฒนาแล้วก็คือ อัตราการพัฒนาที่ดี ไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน

๒. ทฤษฎีการแพร่กระจาย ทฤษฎีนี้กล่าวว่าในสังคมต่าง ๆ ระบบสื่อสารมวลชนจะกระตุ้นให้สมาชิกในสังคมเกิดความคาดหวังในชีวิตมากขึ้น ความคาดหวังของคนเหล่านี้เมื่อรวมกันเข้าแล้วพอกพูนมากขึ้น จะเป็นแรงผลักดันให้เกิดการพัฒนาได้ เมื่อบุคคลเกิดความคาดหวังรุนแรงขึ้นก็จะทำความพยายาม (effort) เพื่อให้บรรลุตามความคาดหวังหรือสิ่งตอบแทน (reward) การพัฒนาสังคม จะเกิดขึ้นเมื่อความพยายามได้สัดส่วนสิ่งตอบแทน แต่หากความพยายามไม่ได้รับการตอบแทน ในระดับที่พอใจแล้วพัฒนาการแห่งสังคมก็จะไม่เกิดปรากฏการอีกอย่างหนึ่งตามมานั้นคือความอึดอัดกลัดกลุ้มในหมู่สมาชิกของสังคม ซึ่งจะเป็นเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมขึ้นเหมือนกัน แต่จะไม่เป็นไปในทางพัฒนาการ ความพยายามและสิ่งตอบแทนที่ได้สัดส่วนหรือดุลยภาพแล้ว จะทำให้บุคคลภายในสังคมมีการเคลื่อนฐานะ (mobility) ๓ รูปแบบ คือ การย้ายถิ่น (physical mobility) การเคลื่อนฐานะทางสังคม (social mobility) และการเปลี่ยนแปลงทางจิต (psychic mobility) แม้ว่าทฤษฎีนี้จะกำหนดให้เคลื่อนฐานะเป็นตัวนำการเปลี่ยนแปลง แต่ก็ได้นั้นถึงเสถียรภาพ (stability) ของสังคมด้วย นั่นคือ สังคมจะต้องพยายามรักษาคุณภาพระหว่างสองสิ่งนี้ในระหว่างดำเนินการพัฒนาสังคม

๓. ทฤษฎีการขัดแย้ง ทฤษฎีนี้กล่าวว่าการพัฒนาสังคมมีเป้าหมายสุดท้ายคืออยู่ที่ความผาสุกของมวลสมาชิกในสังคมนั้น หรืออีกนัยหนึ่งเพื่อการเพิ่ม โอกาสชีวิตให้กับมวลสมาชิกของสังคมนั้น โดยอาจแตกออกเป็นเป้าหมายก่อความเป็นธรรมเชิงเศรษฐกิจสังคมอิสรภาพทางการเมืองในระดับประเทศและในโลก ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและความสะดวกสบายทางด้านวัตถุ สุขภาพอนามัย การมีการศึกษาหรือความรู้ สำหรับแนวทางการพัฒนาจะต้องพยายามก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างขึ้นซึ่งที่สำคัญคือ มุ่งให้โครงสร้างมีลักษณะยืดหยุ่นให้มากขึ้น เพราะโครงสร้างที่ยืดหยุ่นเช่นนั้นจะเอื้ออำนวยแก่กระบวนการสำคัญๆของกระบวนการที่เราพยายามสร้างขึ้น คือ กระบวนการแบ่งส้นปันส่วนทรัพยากรและกระบวนการกระจายทรัพยากร ทรัพยากรมีความสำคัญในกระบวนการพัฒนาสังคมเพราะทรัพยากรเป็นสิ่งที่มนุษย์ปรารถนาด้วยกันทุกคน ดังนั้นทรัพยากรนี้เองที่เป็นตัวสำคัญในการก่อให้เกิดการขัดแย้งขึ้นอันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการทางสังคม (traditional) ไปสู่อีกลักษณะหนึ่งที่เรียกว่า ลักษณะทันสมัย (modern) เมื่อนั้นบุคคลเป็นหลักเช่นนี้ กระบวนการทางสังคมที่ทฤษฎีนี้สนใจเป็นพิเศษในฐานะเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดลักษณะที่บุคคลต้องการ

คือ การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ซึ่งเป็นกระบวนการทางสังคมที่มีขอบเขตกว้างขวางและยาวนานกระบวนการหนึ่งในชีวิตสังคมของมนุษย์

สำหรับตัวนำการเปลี่ยนแปลง ทฤษฎีนี้ไม่ระบุเจาะจงว่าต่อไปบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งหนึ่งตำแหน่งใดโดยเฉพาะเหมือนทฤษฎีขัดแย้งหรือทฤษฎีอื่น โดยให้ความสำคัญแก่บุคคลสมาชิกของสังคม อาจเป็นผู้มีอำนาจทางการเมืองหรือไม่ก็ได้ แต่ก็เชื่อว่าหากสังคมใดมีคนชั้นกลางมากก็จะเป็นสังคมที่เจริญก้าวหน้า

สนิท สัมภกรการ ได้แบ่งทฤษฎี ออกเป็น ๒ ทฤษฎีใหญ่ ๆ<sup>๑๔</sup> คือ

๑. ทฤษฎีจำเป็น (necessity theory) เป็นเรื่องความจำเป็นหรือการวางเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดมีการพัฒนาการไปตามแบบอย่างของสังคมที่พัฒนาแล้วโดยถือว่า สังคมที่พัฒนาแล้วเป็น “ตัวแบบ” นำการพัฒนา กล่าวคือสังคมตัวแบบเป็นสังคม “อ้างอิง” (referent society) และสังคมค่อยพัฒนาเป็นสังคม “ตามอย่าง” (following society)

๒. ทฤษฎีเป็นไปได้ (possibility theory) เป็นทฤษฎีที่มองเห็นการพัฒนาสังคมมนุษย์ในแง่ของโอกาส จังหวะและความน่าจะเป็นตามสภาพแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ แนวคิดหลักของทฤษฎีนี้มีอยู่ ๒ ประการคือ

๑) ไม่ยึดถือเอาสังคมใดสังคมหนึ่งเป็นตัวแบบในการพัฒนาสังคมของตนไม่ว่าสังคมนั้น ๆ จะพัฒนาแล้วและมีความทันสมัยเพียงใดในปัจจุบันก็ตาม

๒) สังคมทุกสังคมไม่ว่าจะมีสถานะล้ำหลังหรือไม่ทันสมัยเพียงใดก็ตามต่างก็มีโอกาสจะพัฒนาและทันสมัยได้ด้วยกันทั้งนั้น แต่การจะพัฒนาได้แค่ไหนเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับทางเลือกสรรหาวิธีดำเนินการและการเข้าใจปัญหาหรือสภาพการณ์ต่าง ๆ อย่างถูกต้อง

ติน ปรัชญพฤทธิ ทฤษฎีการพัฒนาสังคมว่า หัวใจของการพัฒนาคือ ความสามารถที่จะควบคุมสภาพแวดล้อมให้เป็นไปในทิศทางที่หน่วยงานต้องการ ฉะนั้น ทฤษฎีต้องชี้ให้เห็นถึงแนวทางปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลงโลกและการเปลี่ยนแปลงสังคม ประวัติศาสตร์สังคมของประเทศต่าง ๆ สอนให้เราเห็นว่า ทฤษฎีการพัฒนาสังคมก็คือทฤษฎีที่เสนอโครงสร้างอุดมการณ์สำหรับการเคลื่อนไหวมวลชน เพื่อเดินทางไปสู่สังคมใหม่ สังคมใหม่ที่ว่านี้ จะต้องยึดถือประชาชนและการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขชีวิตของประชาชน เงื่อนไขชีวิตของประชาชนไม่ได้หมายถึงเงื่อนไขทางวัตถุอย่างเดียว หากแต่รวมไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในกระบวนการผลิตด้วยการพัฒนาโดยทั่วไป การศึกษาในแนวเช่นว่านี้มีลักษณะเป็นความคิดทางสังคมและวิธีการมองปัญหาแบบตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งแบบอเมริกัน หากพิจารณาในมุมกว้าง การทำให้ทันสมัยก็คือ กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ทำให้สังคมซึ่งพัฒนาน้อยกว่ามีลักษณะเหมือนกับสังคมที่พัฒนามากกว่าแนวการศึกษาแบบนี้มองการพัฒนาของแต่ละสังคมในแง่ของการเปลี่ยนแปลงจากจุดเริ่มต้นคือจากสภาพดั้งเดิมหรือสภาพก่อนมีอุตสาหกรรม

<sup>๑๔</sup> สนิท สัมภกรการ, “ทางเลือกในการพัฒนา: วิเคราะห์แนวคิดทฤษฎี”, วารสารพัฒนาบริหารศาสตร์ ๒๑, ปีที่ ๒๘ ฉบับที่ ๓๐๕ (เมษายน ๒๕๒๔) : ๓๖๓-๓๗๐.

(traditional or preindustrial condition) แล้วผ่านช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อไปสู่สภาวะทันสมัย (modernity) กระบวนการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาในลักษณะนี้มีผลกระทบต่อเมืองแก่ทั้งสังคมและบุคคลแต่ละคนไปพร้อม ๆ กัน

การมองการพัฒนาของสังคมในลักษณะดังกล่าวแนวการศึกษาแบบการทำให้ทันสมัย กล่าวได้ว่าเป็นผลมาจากกระแสพัฒนาทางด้านวิชาการสังคมศาสตร์ของตะวันตกโดยตรงรากเหง้าสำคัญของแนวการศึกษาแบบการทำให้ทันสมัย ก็คือบรรดาทฤษฎีเกี่ยวกับวิวัฒนาการของสังคม ซึ่งเติบโตขึ้นมาในศตวรรษที่ ๑๙ ทฤษฎีเหล่านี้มีมุ่งจะอธิบายการเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยอาศัยวิธีการแบบวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ทฤษฎีเหล่านี้มีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างกฎทั่วไปเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในปรากฏการณ์ทางสังคม ในลักษณะเดียวกับทฤษฎีวิวัฒนาการของ Darwin โดยทั่วไปทฤษฎีเหล่านี้มักจะอธิบายการพัฒนาของสังคมในแง่ของการเปลี่ยนแปลงแบบก้าวหน้าจากรูปแบบที่เป็นอยู่อย่างง่าย ๆ ไปเป็นรูปแบบที่ซับซ้อน โดยทั้งนี้จะดำเนินไปอย่างต่อเนื่องตามกระบวนการเจริญเติบโตและการแบ่งแยกความชำนาญเฉพาะด้านของสังคม ลักษณะความคิดแบบนี้จะเห็นได้จากงานของบุคคลเช่น Spencer และ Durkheim ด้วยเหตุที่ทฤษฎีแบบนี้มองการเปลี่ยนแปลงสังคมในลักษณะการเติบโตจากสังคมล้าหลังไปสู่สังคมที่ก้าวหน้า ทฤษฎีในลักษณะนี้จึงมักจะพยายามจำแนกลักษณะของสังคมระหว่างจุดเริ่มต้นกับขั้นปลายของวิวัฒนาการของสังคม ทั้งนี้เพื่อชี้ให้เห็นว่าสังคมจะเปลี่ยนจากลักษณะหนึ่งไปสู่อีกลักษณะหนึ่ง ตัวอย่างเช่น Spencer อธิบายในแง่การเปลี่ยนแปลงจากสังคมที่มีลักษณะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (homogeneous) ไปสู่สังคมที่มีลักษณะหลากหลาย (heterogeneous) หรือ Tonnies มองในแง่การเปลี่ยนแปลงจากลักษณะความสัมพันธ์แบบสมาคม (association) ไปสู่ลักษณะแบบองค์การ (organization) ฯลฯ

ลักษณะการมองการเปลี่ยนแปลงของสังคมในแง่ของกระบวนการสร้างความซับซ้อนขึ้นในวิถีชีวิตของมนุษย์ที่มีมาตั้งแต่ศตวรรษที่ ๑๙ นี้ ได้รับการสานต่อจากนักสังคมศาสตร์ในศตวรรษที่ ๒๐ นักสังคมศาสตร์ในยุคนี้เน้นการอธิบายลักษณะของสังคมดั้งเดิม และสังคมสมัยใหม่ในรายละเอียดมากขึ้น เพื่อชี้ให้เห็นถึงลักษณะความแตกต่างกันอย่างชัดเจนระหว่างสังคมทั้ง ๒ รูปแบบ และสิ่งที่เป็นตัวชี้ถึงลักษณะการเปลี่ยนแปลงจากสภาพสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่ง การอธิบายกระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคมมักจะเน้นการเปลี่ยนแปลงด้านวัตถุเป็นเกณฑ์ และไม่ได้นำเอาปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์มาช่วยในการอธิบาย เช่น “มองการเปลี่ยนแปลงสังคมในแง่ความสามารถในการปรับตัวทางเทคนิควิทยา (technological adaptability) หรือในแง่ของการจำแนกโครงสร้างหน้าที่ภายในสังคมออกจากกันอย่างชัดเจน เป็นต้น การมองการเปลี่ยนแปลงของสังคมแบบนี้ ในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ก็คือสิ่งที่เรียกกันว่าแนวการศึกษาแบบการทำให้ทันสมัยนั่นเอง

---

<sup>๑๑</sup> ดิน ปรัชญพุทธิ, การบริหารการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๕๑-๕๓.

ถึงแม้ทฤษฎีทั้งหลายที่ยึดกรอบความคิดแบบการทำให้ทันสมัย จะมีความแตกต่างกันออกไปไม่มากนักน้อย อันเกิดจากความผิดเพี้ยนในจุดเน้นหนัก โดยที่บางทฤษฎีอาจจะเน้นศึกษาถึงสภาพหรือลักษณะของสังคมดั้งเดิมและสังคมที่ทันสมัย ขณะที่บางทฤษฎีอาจจะมุ่งเสนอขั้นตอนในการเปลี่ยนแปลงของสังคม แต่อย่างไรก็ดี ทุกทฤษฎีจะมีข้อสมมติฐานร่วมกันเกี่ยวกับลักษณะของการพัฒนา ซึ่งนักวิชาการบางคนเรียกว่า ตัวแบบการพัฒนาแบบเสรีนิยม (Liberal Model of development) ตัวแบบการพัฒนาดังกล่าวมีลักษณะดังต่อไปนี้

ประการแรก ทุกสังคมจะพัฒนาไปในเส้นทางเดียวเหมือนกันหมด ในช่วงทศวรรษ ๑๙๕๐ และ ๑๙๖๐ มีทฤษฎีหลายทฤษฎีพยายามชี้ให้เห็นว่าสังคมทุกสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปตามขั้นตอน ต่าง ๆ เหมือนกัน ประเทศพัฒนาแล้วได้ผ่านขั้นตอนเหล่านั้นมาแล้ว ส่วนประเทศกำลังพัฒนาก็กำลังดำเนินรอยตามอยู่ ตัวอย่างของทฤษฎีการทำให้ทันสมัยแบบนี้ก็คือ ทฤษฎีของ Rostow ที่พยายามอธิบายการพัฒนาของสังคมในแง่ลำดับขั้นในความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เขาเห็นว่าขั้นตอนในการพัฒนาของทุกสังคมจะมี ๕ ขั้นตอนคือ ขั้นสังคมแบบดั้งเดิม ขั้นที่เกิดสภาพที่เหมาะสมสำหรับการทะยานขึ้น (preconditions for take off) ขั้นทะยานขึ้น ขั้นที่ผลักดันไปสู่การเติบโตอย่างเต็มที่ (drive to maturity) และ ขั้นที่มวลชนมีความอุดมสมบูรณ์ในการบริโภคอย่างมาก (age of high mass consumption) แนวการศึกษาแบบการทำให้ทันสมัยเชื่อว่า การพัฒนาเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงตามลำดับขั้น สังคมแต่ละสังคมจะแตกต่างกันไปตามตำแหน่งในช่วงของการพัฒนาสังคมที่พัฒนามากจะอยู่ในตำแหน่งที่สูงกว่าประเทศที่กำลังพัฒนาเพราะได้ผ่านขั้นตอนต่าง ๆ มามากกว่า

ประการที่สอง ตัวแบบการพัฒนาตามทัศนะการทำให้ทันสมัยเห็นว่าการพัฒนานั้นจะมีลักษณะการเปลี่ยนแปลงอย่างมีรูปแบบ มีลักษณะเป็นกลุ่มก้อน ไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงด้านใดด้านหนึ่งตามลำดับ ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงด้านหนึ่ง จะก่อให้เกิดผลกระทบให้อีกด้านหนึ่งหรือหลายด้านต้องเปลี่ยนแปลงไป ด้วย ความคิดแบบนี้เกิดจากการสังเกตพบว่า สังคมที่พัฒนาแล้วเกือบทุกสังคมไม่เพียงแต่จะมีการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับสูง คล้ายคลึงกันเท่านั้น หากแต่ยังมีสภาพอื่น ๆ เช่น ระบบค่านิยม รูปแบบการปกครอง โครงสร้างชนชั้น และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในด้านต่าง ๆ ในลักษณะใกล้เคียงกันอีกด้วย แนวการศึกษาแบบนี้จึงตีความว่า การเปลี่ยนแปลงด้านหนึ่งย่อมก่อให้เกิดผลอีกด้านหนึ่งหรือหลายด้าน ในลักษณะเหมือนกันในทุกสังคม ดังนั้นการพัฒนาของสังคมคือพัฒนาทั้งหลายในเอเชีย ออฟริกา และลาตินอเมริกา ตามทัศนะแบบนี้จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในสภาพสังคมทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ซึ่งทำให้สังคมเหล่านี้มีสภาพต่าง ๆ เหมือนสังคมตะวันตกที่พัฒนามากกว่าทัศนะดังกล่าวมาข้างต้น สะท้อนออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน ในการประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับญี่ปุ่นในปี ๑๙๖๐ ที่ประชุมครั้งนั้นได้เสนอข้อสรุปเกี่ยวกับเกณฑ์วัดการทำให้ทันสมัยไว้ถึง ๘ ประการ โดยเห็นว่าสังคมที่ทันสมัยจะต้องมีลักษณะดังกล่าว ตัวอย่างเช่น มีการพัฒนาตัวเมือง (urbanization) มี

<sup>๒๐</sup> อนุสรณ์ ลิมมณี, ทฤษฎีเศรษฐกิจการเมืองยุคปัจจุบัน, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒), หน้า ๔๑-๕๐.

การเข้าร่วมของประชาชนในทางเศรษฐกิจและการเมือง มีอัตราการรู้หนังสือสูง มีระบบสื่อมวลชนที่แผ่ขยายอย่างกว้างขวาง และมีสถาบันสังคมขนาดใหญ่ อาทิ รัฐบาล ระบบธุรกิจหรือระบบอุตสาหกรรมเกิดขึ้น

ประการที่สาม บรรดาทฤษฎีการทำให้ทันสมัยทั้งหลายมองสาเหตุเปลี่ยนแปลงหรือไม่เปลี่ยนแปลงในแง่ที่เป็นสิ่งที่มีอยู่ภายในสังคมเอง เช่น พยายามอธิบายความคืบหน้าของสังคมในโลกที่สามว่า เกิดจากสภาพโครงสร้างสังคมหรือวัฒนธรรมที่ไม่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง หรือเกิดจากการขาดลักษณะบางอย่างที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นหากสังคมใดจะพัฒนาไปได้อีกก็ต้องกำจัดสภาพเช่นนั้นออกไปเสียก่อนหรือเสริมสร้างสิ่งที่จำเป็นต่อการพัฒนาขึ้นมาก่อน การที่สังคมใดจะพัฒนาหรือไม่จึงขึ้นอยู่กับตัวสังคมนั้นเองหาใช่อุปสรรคหรือปัญหาที่เกิดจากภายนอกสังคมแต่อย่างใด

ตัวแบบในการพัฒนา ตามแนวการศึกษาแบบการทำให้ทันสมัยดังที่กล่าวมาข้างต้น ได้มีอิทธิพลครอบงำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาในทางสังคมศาสตร์แทบทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาสังคมวิทยา รัฐศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ นักเศรษฐศาสตร์เองก็ถือว่า การพัฒนาเศรษฐกิจในรูปของการเจริญเติบโตของรายได้ต่อหัว และการเปลี่ยนแปลงในด้านเทคนิควิทยา ด้านเศรษฐกิจและด้านประชกรนั้น เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำให้ทันสมัย ส่วนในทางรัฐศาสตร์นั้น เป็นที่รู้กันดีว่าทฤษฎีพัฒนาการทางการเมืองนั้นส่วนใหญ่มากจากการนำเอาแนวความคิดเกี่ยวกับการทำให้ทันสมัยมาใช้ใน ส่วนที่เกี่ยวกับการเมืองนั่นเอง ดังนั้น ในบางกรณีจึงมีผู้เรียกทฤษฎีพัฒนาการทางการเมืองว่า ทฤษฎีการทำให้ทันสมัยทางการเมือง สำหรับในทางสังคมวิทยา ทฤษฎีการทำให้ทันสมัยนับเป็นทฤษฎีหลักในการศึกษาด้านการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาสังคมเลขที่เดียว การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาต่าง ๆ ของประเทศโลกที่สามในช่วงทศวรรษ ๑๙๕๐ และ ๑๙๖๐ จึงถูกครอบงำโดยกรอบการมองของทฤษฎีการทำให้ทันสมัยโดยสิ้นเชิง นอกจากนั้น แนวการศึกษาแบบนี้ยังมีอิทธิพลอย่างมากต่อการกำหนดแนวนโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาของประเทศเหล่านั้นอีกด้วย

อรรถธรรม พรหมมะ และชลิตา ศรีมณี กล่าวถึง ทฤษฎีการทำให้ทันสมัยว่าบรรดาทฤษฎีการทำให้ทันสมัยที่มีความแตกต่างในจุดเน้นหนักนั้น ถ้าพิจารณาจากทิศทางของทฤษฎีในการอธิบายของการพัฒนาของสังคม เราอาจจะจำแนกออกมาได้ไม่ก็กลุ่ม วิธีการแบ่งแบบนี้จะเห็นได้จากการจำแนกประเภททฤษฎีทางสังคมวิทยาเกี่ยวกับการพัฒนาของ Frank เขาแบ่งทฤษฎีเกี่ยวกับการทำให้ทันสมัยออกเป็น ๓ กลุ่ม ดังต่อไปนี้<sup>๒๐</sup>

กลุ่มแรกคือ ทฤษฎีที่เน้นช่องว่างระหว่างสังคมในแง่รูปแบบเชิงอุดมคติ (Ideal typical gap approach) ทฤษฎีในกลุ่มนี้จะเน้นอธิบายถึงความแตกต่างในด้านต่าง ๆ ระหว่างสังคมคืบหน้ากับ

<sup>๒๐</sup> อรรถธรรม พรหมมะ และชลิตา ศรีมณี, การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แนวคิด ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์และมนุษยนิยม, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๐), (อัคราณา).

สังคมที่พัฒนาโดยใช้ตัวแบบในอุดมคติเป็นเกณฑ์ในการอธิบาย ทฤษฎีจำพวกนี้ อาจจะแบ่งต่อไปเป็น ๒ ประเภทย่อย

ประเภทที่หนึ่ง คือ ทฤษฎีที่ใช้ตัวแปรในลักษณะแบบฉบับเป็นตัวอย่าง (pattern variable approach) ทฤษฎีประเภทนี้จะเสนอลักษณะที่ตรงกันข้ามระหว่างสังคมดั้งเดิมกับสังคมสมัยใหม่เพื่อชี้ถึงความแตกต่างในระดับการพัฒนา ระหว่างสองสังคม ลักษณะดังกล่าวจะแสดงออกเป็นค่า ๒ ค่าคู่กัน ค่าแรกจะเป็นสภาพของสังคมดั้งเดิม ส่วนค่าหลังเป็นสภาพของสังคมสมัยใหม่ เช่น การได้สถานภาพมาโดยการเกิด (ascription) กับการได้สถานภาพด้วยความสามารถ (achievement) หรือการพิจารณาบุคคลในแง่ลักษณะเฉพาะ (particularistic) กับการพิจารณาในแง่ลักษณะทั่วไป (universalistic) เป็นต้น ทฤษฎีประเภทนี้ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากความคิดของนักสังคมวิทยาชื่อ Parson รวมทั้งนักทฤษฎีวิวัฒนาการทางสังคมที่กล่าวถึงไปในตอนต้น

ประเภทที่สองได้แก่ ทฤษฎีมุ่งอธิบายในแง่ลำดับขั้นทางประวัติศาสตร์ (historical stage approach) ทฤษฎีประเภทนี้ เน้นศึกษาขั้นตอนต่าง ๆ ในการพัฒนาจากสังคมดั้งเดิมไปสู่สังคมสมัยใหม่ ตัวอย่างที่ดีของทฤษฎีแบบนี้ก็คือทฤษฎีลำดับขั้นของความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Stages of Economic Growth) ของ Rostow ซึ่งได้กล่าวถึงแล้วในข้างต้น

กลุ่มที่สองคือ ทฤษฎีที่อธิบายการพัฒนาในแง่ของการแผ่กระจายด้านวัฒนธรรมจากสังคมพัฒนาแล้วมาสู่สังคมที่ด้อยพัฒนา (Diffusionist approach) ไม่ว่าจะเป็นการกระจายด้านความรู้ ทักษะ การจัดการ การค้า นานิช หรือแม้กระทั่งเทคนิควิทยาต่าง ๆ ในทัศนะของกลุ่มนี้ การพัฒนาจะเกิดขึ้นได้ ต้องมีการเผยแผ่และการยอมรับด้านวัฒนธรรม จากสังคมที่พัฒนามากกว่า ปัญหาความด้อยพัฒนาที่มีอยู่ในประเทศโลกที่สามนั้นเกิดจากอุปสรรคหรือการต่อต้าน ไม่ยอมรับวัฒนธรรมที่แพร่เข้ามา ทฤษฎีการทำให้ทันสมัยกลุ่มนี้มักจะเห็นได้ทั่วไปในงานของนักเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ที่เน้นการพัฒนาโดยการรับเอาทุน เทคนิควิทยา วิทยาการบริหาร ฯลฯ จากสังคมที่พัฒนาแล้ว มาใช้ในการพัฒนาประเทศโลกที่สาม ความคิดแบบนี้จะเห็นได้จากทฤษฎีของนักเศรษฐศาสตร์ เช่น Bronfenbrenner, Meier และ Chenery

กลุ่มสุดท้ายได้แก่ ทฤษฎีที่ใช้ปัจจัยทางจิตวิทยาอธิบายสาเหตุการพัฒนาและไม่พัฒนาของสังคม (psychological approach) ทฤษฎีแบบนี้ เห็นว่าบุคลิกภาพ ทัศนคติ และความเชื่อบางอย่างของผู้คนในสังคมด้อยพัฒนา เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงในทางก้าวหน้าของสังคมงานในลักษณะนี้โดยส่วนใหญ่จะ ได้รับอิทธิพลจาก Weber ซึ่งพยายามชี้ให้เห็นว่าจริยธรรมและความเชื่อแบบโปรเตสแตนต์นั้นมีส่วนผลักดันให้เกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจในสังคมตะวันตกที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายดังกล่าว รวมทั้งอิทธิพลจากงานของ Schumpeter เกี่ยวกับทัศนคติแบบผู้ประกอบการ (entreneurship) ที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ทฤษฎีการทำให้ทันสมัยแบบนี้จะเห็นได้ชัดในงานเขียนของ Hagen และ McClelland

สมิทธา จิตตลดากร และเสาวลักษณ์ สุขวิรัช ได้กล่าวถึง ทฤษฎีการพัฒนาและการทำให้ทันสมัย ในปลายทศวรรษ ๑๙๖๐ และต้นทศวรรษ ๑๙๗๐ แนวการศึกษาการพัฒนาแบบการทำให้

ทันสมัยได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์และโจมตีอย่างรุนแรงจากนักวิชาการหลายฝ่าย โดยเฉพาะฝ่ายทฤษฎีการพึ่งพา (dependency) และฝ่ายมาร์กซิสต์ ประเด็นหลัก ๆ ที่ทฤษฎีการทำให้ทันสมัยได้รับการพิจารณาอย่างกว้างขวาง<sup>๒๒</sup> ได้แก่ประเด็นดังต่อไปนี้

ข้อวิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นแรกก็คือ แนวการศึกษาแบบการทำให้ทันสมัยไม่เคยสนใจความเป็นจริงทางประวัติศาสตร์ สิ่งที่ทฤษฎีแนวนี้อธิบายจึงมักจะขัดกับข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ สังคมที่เรียกว่าคือยพัฒนาหลายสังคม เช่น จีน อินเดีย และอียิปต์ มีลักษณะทางวัฒนธรรมหลายด้านพัฒนาว่าสังคมตะวันตกที่ทฤษฎีการทำให้ทันสมัยอ้างว่าพัฒนาแล้ว และสังคมเหล่านี้เคยเป็นสังคมที่พัฒนาระดับสูงมาก่อนหน้าสังคมตะวันตกเสียอีก สังคมจีนและสังคมอินเดีย ได้พัฒนาจนมีการจัดระเบียบทางสังคมในระดับสูง ในช่วงที่สังคมตะวันตกหลายสังคมยังอยู่ในขั้นสังคมดั้งเดิมอยู่

ประการที่สอง ข้อสมมติฐานของแนวการศึกษาแบบการทำให้ทันสมัย ซึ่งเห็นว่าทุกสังคมจะต้องพัฒนาไปในแนวทางเดียวกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นั้น เป็นข้อสมมติฐานที่ไม่มีพื้นฐานด้านข้อเท็จจริงรับรองเพียงพอที่จะอ้างอย่างนั้นได้ วิวัฒนาการของสังคมไม่จำเป็นต้องเหมือนกันและเป็นไปในแนวทางเดียวกันเสมอไป สังคมแต่ละสังคมด้วยเหตุที่มีสภาพทางวัตถุ ทางประวัติศาสตร์ และทางวัฒนธรรมต่างกันก็มีโอกาสจะพัฒนาในทิศทางที่ต่างกันไปได้ไม่มากนัก

ประการที่สาม แนวการศึกษาแบบการทำให้ทันสมัยมักจะถือว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาของสังคมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในแต่ละสังคม หาได้เกิดจากปัจจัยภายนอกไม่ ทั้งนี้เพราะแนวการศึกษาแบบนี้มองสังคมในแง่ที่เป็นระบบปิด และใช้สังคมยุโรปตะวันตกเป็นตัวแบบ การพัฒนาในสังคมเช่นว่านี้ ดูเหมือนว่าปัจจัยภายในสังคมจะมีบทบาทสูงกว่าปัจจัยภายนอก แต่ในกรณีตรงกันข้าม การเปลี่ยนแปลงของสังคมกำลังพัฒนาในลาตินอเมริกา อาฟริกา และเอเชีย เป็นผลจากปัจจัยภายนอกมากกว่าอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ยุคที่มีการล่าอาณานิคม โดยประเทศจักรวรรดินิยมยุโรปเป็นต้นมา ทิศทางในการเปลี่ยนแปลงของประเทศเหล่านี้ ได้ถูกครอบงำโดยโดยอิทธิพลของมหาอำนาจตะวันตกมาโดยตลอด ได้ชี้ให้เห็นว่าประเทศด้อยพัฒนาอย่างมากในปัจจุบันมักจะเป็นประเทศที่ถูกพันอย่างใกล้ชิดกับประเทศศูนย์กลางของโลกในอดีต การเปลี่ยนแปลงในประเทศเหล่านี้ มักจะได้รับอิทธิพลโดยตรงจากประเทศศูนย์กลางดังกล่าว เมื่อมองในแง่นี้จะเห็นได้ว่า ข้อสมมติฐานของแนวการศึกษาแบบการทำให้ทันสมัย ขัดแย้งกับข้อเท็จจริงอย่างเห็นได้ชัด ในความเป็นจริงนั้นการเปลี่ยนแปลงในทุกสังคมเป็นผลมาจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอก แม้กระทั่งสังคมตะวันตกที่ทฤษฎีการทำให้ทันสมัยใช้เป็นตัวแบบก็ตาม

ประการที่สี่ ทฤษฎีการทำให้ทันสมัยถูกวิจารณ์ว่ามีรากฐานความคิดจากความเชื่อในความเหนือกว่าของวัฒนธรรมแบบตะวันตก (Western ethnocentrism) โดยทั้งนี้จะเห็นได้ว่า ทฤษฎีการทำให้ทันสมัยส่วนใหญ่่มักจะมองวัฒนธรรมของสังคมกำลังพัฒนาว่า เป็นอุปสรรคอย่างสำคัญต่อการพัฒนา

<sup>๒๒</sup> สมิหรา จิตตลดากร และเสาวลักษณ์ สุวีริช, การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๐), (อัคราณา).



ขณะเดียวกันก็ย้ำว่าวัฒนธรรมแบบตะวันตกนั้นเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาสังคม ทักษะอย่างนี้ได้รับการวิพากษ์และโต้แย้งอย่างรุนแรงจากนักมานุษยวิทยาว่าเป็นการคว่ำบาตรก่อนที่จะมีการศึกษาอย่างจริงจัง นอกจากนั้นการใช้สังคมตะวันตกเป็นเป้าหมายในการพัฒนาของสังคมก็เท่ากับปิดหูปิดตาไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงในทิศทางอื่นที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต การมองการพัฒนาในแง่การพัฒนาให้เป็นแบบตะวันตก (Westernization) อย่างนี้จะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อมนุษย์มีหนทางในการพัฒนาทางเดียวเท่านั้น

ดังนั้นความต้องการในการพัฒนานั้นจึงมีความเกี่ยวข้องกับภาวะทางอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ทักษะ และพฤติกรรมของบุคคล ความต้องการการพัฒนา จึงทำให้เกิดความพึงพอใจและในความพึงพอใจนั้น มีตั้งแต่ความพึงพอใจในระดับต่ำสุด ไปจนถึงความพึงพอใจในระดับสูงสุด และเมื่อมนุษย์เรามีความพึงพอใจในระดับหนึ่งแล้ว ก็มีความต้องการความพึงพอใจ ความต้องการในขั้นต่อไปเรื่อย ๆ ซึ่งแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวสามารถนำไปวิเคราะห์ถึงระดับความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงาน ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการได้

## ๒.๘ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระกฤตพจน์ สุทธิจิตโต ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “บทบาทของเจ้าอาวาสที่มีต่อการพัฒนาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า “การพัฒนาสังคมควรให้เจ้าหน้าที่บ้านเมือง ทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการช่วยกันแก้ไขปัญหาให้กับสังคมในด้านต่าง ๆ ไม่ใช่ต่างคนต่างทำเพราะจะไม่สำเร็จผลเท่าที่ควร ควรร่วมมือกันเพราะจะได้มีศักยภาพและมีรูปแบบการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน ตลอดจนองค์กรเองควรจะมีการประชุมปรึกษาหารือกันอยู่เสมอ ในการมีส่วนร่วมเข้าแก้ไขปัญหาสังคม พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพมีความรู้ในการพัฒนาสังคม เพราะปัจจุบันสังคมได้รับความเจริญสมัยใหม่ทางตะวันตกมาเป็นวิถีชีวิตรับเอาวัฒนธรรมแบบฝรั่งมาใช้ ฉะนั้นผู้นำควรตระหนักในเรื่องนี้และหันมาเป็นฝ่ายพัฒนาในเชิงรุกบ้าง ไม่ใช่เป็นฝ่ายรับแต่อย่างเดียว ผู้นำที่มีความอดทนสูงมีศักยภาพ เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปเผยแผ่ให้ประชาชนได้เข้าใจและนำไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง แล้วก็จะทำให้สังคมสงบสุข ลดปัญหาการพัฒนาในทุกด้านควรคำนึงถึงประโยชน์ในการได้รับให้มากที่สุด เพื่อส่วนรวมให้มากที่สุด เพราะจะได้คุ้มค่าในด้านการลงทุน ประหยัดทั้งงบประมาณด้านการเงิน เวลา และความสะควกสบาย”<sup>๒๐</sup>

<sup>๒๐</sup> พระกฤตพจน์ สุทธิจิตโต, “บทบาทของเจ้าอาวาสที่มีต่อการพัฒนาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสมุทรปราการ”, วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๔๖, ๑๘๗ หน้า.

กรณีการ พงษ์สนธิ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิต” ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตจำเป็นที่จะต้องปรับ เวลาการปฏิบัติงานของทีมงานให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในชุมชน ร่วมกับประยุกต์ กระบวนการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม โดยเฉพาะการสร้างศักยภาพในการสื่อสารข้อมูล การทำงานเป็นทีม และการแก้ไขปัญหา ที่สำคัญภูมิปัญญาท้องถิ่นจะต้องนำมาพิจารณาใช้ร่วมกับ จปฐ. ในการวิเคราะห์ สถานการณ์ของชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้ได้แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมกับ “บริบท” ทางสังคม วัฒนธรรม และทรัพยากรในชุมชน ตลอดจนผสมผสานความรู้สมัยใหม่และดั้งเดิม เพื่อก่อให้เกิดการยอมรับและการปฏิบัติที่ยั่งยืนในชุมชนสืบไป” <sup>๒๔</sup>

ชาณุณรงค์ พาประโยชน์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาบุคลากรของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตการศึกษา๑๐” ผลการวิจัยพบว่า “การพัฒนาโดยการฝึกอบรม การปฏิบัติงาน การศึกษาเพิ่มเติม การประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างหลักเกณฑ์และมีคุณธรรม และการส่งเสริมสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ ตลอดจนวิธีใช้เครื่องมือ และอุปกรณ์ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อการนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงด้านวิชาการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และวิสัยทัศน์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตในทางที่ดี และผู้บริหารควรมีความคิดเห็นเรื่องเนื้อหาในการฝึกอบรมว่ามีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน จึงควรมีการสำรวจความต้องการ ด้านเนื้อหาหลักสูตรและหัวข้อการฝึกอบรมตามพื้นฐานและความสามารถของบุคลากรก่อนจัดกิจกรรมฝึกอบรม” <sup>๒๕</sup>

นันทพร รัฐถาวร ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพการบริการของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด” ผลการวิจัยพบว่า “การพัฒนาคุณภาพการบริการในรูปแบบต่าง ๆ ที่ให้พัฒนามาเป็นกิจกรรมแทรกแซงมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทักษะคิด ความคิดเห็นต่อการให้บริการ เพราะการให้บริการแก่ประชาชนนั้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญก็คือ ข้าราชการ และพนักงานของรัฐที่อยู่ใกล้ชิดประชาชน จึงกล่าวได้ว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้การพัฒนาคุณภาพการบริการประสบความสำเร็จได้ก็คือ ผู้ให้บริการต้องมีจิตสำนึกในการให้บริการ และปรารถนาที่จะพัฒนาและปรับปรุง ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการของกิจกรรมในการให้บริการไปยังผู้รับบริการไม่ใช่สิ่งที่จับต้องได้ชัดเจน แต่ออกมาในรูปของเวลา สถานที่ รูปแบบ และที่สำคัญที่สุดก็คือ การทำให้เกิดความพึงพอใจต่อผู้รับบริการ” <sup>๒๖</sup>

<sup>๒๔</sup> กรณีการ พงษ์สนธิ์, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิต”, วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๔๑, ๑๐๕ หน้า.

<sup>๒๕</sup> ชาณุณรงค์ พาประโยชน์, “แนวทางการพัฒนาบุคลากรของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตการศึกษา ๑๐”, วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, ๘๒ หน้า.

<sup>๒๖</sup> นันทพร รัฐถาวร, “การพัฒนาคุณภาพการบริการของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, อ่างแล้ว, ๑๕๐ หน้า.

ร้อยเอกประเสริฐ ขำทิพย์พาทิ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “สภาพปัญหาและความต้องการของทหารเกณฑ์ ในกองร้อยทหารม้าลาดตระเวนที่ ๖ ค่ายสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช” ผลการวิจัยพบว่า ทหารเกณฑ์แบ่งออกเป็น ๖ ประการ ดังนี้

๑. สภาพปัญหาและความต้องการด้านร่างกาย ทหารเกณฑ์มีปัญหาเกี่ยวกับการเจ็บป่วยด้วยโรคประจำตัว บาดเจ็บ เหน็ดเหนื่อยจากการฝึกอย่างหนักต่อเนื่องเป็นเวลานาน เพื่อปรับสภาพร่างกายและจิตใจให้มีความเข้มแข็งอดทน สามารถปฏิบัติหน้าที่ในกองทัพได้ การฝึกจึงส่งผลกระทบต่อปัญหาร่างกายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จากปัญหาที่เกิดขึ้นทหารเกณฑ์ได้รับการดูแล การบริการด้านปัจจัยสี่ และสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อบรรเทาปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ก็ยังไม่เพียงพอ ทหารเกณฑ์ยังมีความต้องการบริการรักษาพยาบาล ยารักษาโรค คนดูแลเวลาเจ็บป่วย มีเวลาพักผ่อนส่วนตัวมากขึ้น รวมทั้งต้องการอาหารโภชนาการ เครื่องแต่งกาย ที่พักอาศัย และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

๒. สภาพปัญหาและความต้องการด้านจิตใจและอารมณ์ทหารเกณฑ์มีปัญหาเกี่ยวกับความหวาดระแวง ซึมเศร้า อารมณ์ไม่คงที่ และการปรับตัว ทั้งนี้เพราะการเป็นทหารเกณฑ์โดยไม่สมัครใจ ถูกบังคับ ต้องปฏิบัติตัวอยู่ในกฎระเบียบ วินัยทหาร การไม่ไว้วางใจผู้อื่นเนื่องจากไม่คุ้นเคยและมาจากต่างพื้นที่ คิดถึงบ้านและครอบครัวจากปัญหาที่เกิดขึ้นทางกองร้อยได้ จัดกิจกรรมและบริการเพื่อลดปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ยังไม่เพียงพอเพราะเป็นการแก้ปัญหาปลายเหตุ เพราะทหารเกณฑ์ต้องการความรักความใกล้ชิดจากญาติ และครอบครัว ความรัก การดูแลเอาใจใส่จากผู้บังคับบัญชา และมีอิสระ

๓. สภาพปัญหาและความต้องการด้านสังคม ทหารเกณฑ์มีปัญหาเกี่ยวกับการเดินทางกลับไปเยี่ยมครอบครัวและการติดต่อกับครอบครัวไม่สะดวก ถูกมองว่าไม่มีเกียรติ ไม่มีศักดิ์ศรี ไม่ได้รับความสะดวกในการบริการทางสังคม ถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพ การศึกษาต่ำสูญเสียความก้าวหน้าและความมั่นคงในอาชีพ ต้องการให้สังคมยอมรับนับถือ ให้แก่ได้รับการความสะดวกในการบริการทางสังคมต้องการความก้าวหน้าและมั่นคงในอาชีพ มีเสรีภาพมากขึ้น การศึกษาสูงขึ้น

๔. สภาพปัญหาและความต้องการด้านเศรษฐกิจ ทหารเกณฑ์มีปัญหาเกี่ยวกับรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ครอบครัวยากจนและมีหนี้สิน ต้องการเบียดเบียน และเงินเดือนเพิ่มมากขึ้น

๕. สภาพปัญหาและความต้องการอื่น ๆ ทหารเกณฑ์มีความต้องการเกี่ยวกับสิทธิใบเบิกสวัสดิการเหมือนข้าราชการทั่วไป ได้รับเงินช่วยเหลือครอบครัวและต้องการลดเวลาในการประจำการของทหารเกณฑ์ลง <sup>๒๖</sup>

<sup>๒๖</sup> ร้อยเอกประเสริฐ ขำทิพย์พาทิ, “สภาพปัญหาและความต้องการของทหารเกณฑ์ ในกองร้อยทหารม้าลาดตระเวนที่ ๖ ค่ายสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๗, ๑๕๕ หน้า.

วิระวัฒน์ ประทีปรัตน์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการทหารอากาศ กองป้องกันทางอากาศ” ผลการวิจัยพบว่า

๑. ข้าราชการทหารมีคุณภาพชีวิตในการทำงานระดับปานกลาง เพราะข้าราชการทหารมีผู้บังคับบัญชาเป็นลำดับชั้น มีกฎ ระเบียบ วินัยที่เคร่งครัด การที่มีคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับปานกลางก็นับว่าอยู่ในระดับที่ใช้ได้

๒. ข้าราชการที่มีอายุต่างกันมีคุณภาพชีวิตในการทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะลักษณะของงานและการปฏิบัติงานของข้าราชการทหาร มีการสับเปลี่ยนตำแหน่งกันได้ จึงทำให้ข้าราชการทหารทุกคนไม่ว่าจะอายุเท่าใด ก็มีความสามารถในการทำงานไม่แตกต่างกัน จึงทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

๓. ข้าราชการทหาร ที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีคุณภาพชีวิตในการทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะทักษะการทำงานของข้าราชการทหาร ไม่เกี่ยวข้องกับชีวิตส่วนตัว เนื่องจากข้าราชการทหาร มีโอกาสสับเปลี่ยนตำแหน่งและหน่วยงานกันทุกปี จึงมีทักษะในการทำงานแต่ละหน่วยงานไม่แตกต่างกัน ประสิทธิภาพการทำงานจึงไม่แตกต่างกัน จึงเป็นผลทำให้มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน

๔. ข้าราชการทหาร ที่มีชั้นยศแตกต่างกันมีคุณภาพชีวิต ในการทำงานโดยรวมแตกต่างกัน เพราะอำนาจหน้าที่ในการบังคับบัญชา และการตัดสินใจในการทำงานต่าง ๆ ได้มากกว่า จึงมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่า เป็นผลให้มีคุณภาพชีวิตดีกว่า ข้าราชการที่มีชั้นยศต่ำกว่า

๕. ข้าราชการทหารที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันที่ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในการทำงาน โดยรวมและแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะข้าราชการทหารทุกคนได้รับ กฎ ระเบียบ วินัย ข้อบังคับเดียวกัน ได้รับผลตอบแทนเช่นเดียวกัน มีสิ่งแวดล้อมในการทำงานเช่นเดียวกัน ได้รับผลตอบแทนเช่นเดียวกัน มีสิ่งแวดล้อมในการทำงานเช่นเดียวกัน มีการสับเปลี่ยนหน้าที่การทำงานเช่นเดียวกัน โดยไม่คำนึงถึงว่าข้าราชการผู้นั้นสำเร็จจากสถาบันการศึกษาใด จึงมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันอันเป็นผลให้มีคุณภาพชีวิต ในการทำงานแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกัน

๖. ข้าราชการทหาร ที่มีมโนทัศน์ดี มีความพึงพอใจในด้านการแสดงความสามารถ ในการปฏิบัติงานและมองเห็นคุณค่าของตนเองมากกว่าข้าราชการทหารที่มีอึดมโนทัศน์ไม่ดี ซึ่งไม่พึงพอใจในความสามารถของตนเองในการปฏิบัติงาน มองเห็นคุณค่าของตนเองน้อย

๗. ข้าราชการทหารที่มีความผูกพันต่อกองทัพต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในการทำงานแต่ละด้านแตกต่างกัน เพราะข้าราชการทหารที่มีความผูกพันต่อกองทัพมาก มีความคิด ความรู้สึที่ดีต่อกองทัพ โดยตั้งใจทำงาน อุทิศตนทุ่มเทความรู้ ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่ ย่อมทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา

ส่วนผู้ที่ไม่อุทิศตน ไม่ทุ่มเทความรู้ ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่ ย่อมทำให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพ จึงเป็นผลให้ไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาและผู้ได้บังคับบัญชา<sup>๒๔</sup>

ศิริระ ศรีซุณหเดช ได้ทำการศึกษาวิจัย “แนวทางการพัฒนาคุณภาพบริการสำนักงานที่ดินจังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริการ ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการพัฒนาในด้านการจัดการ ด้านเจ้าหน้าที่ และด้านสถานที่ โดยด้านจัดการควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการเพื่อสะดวก รวดเร็ว ลดขั้นตอนการบริการให้น้อยลง ด้านเจ้าหน้าที่ ควรให้ความรู้ ความรู้พื้นฐานการปฏิบัติงาน และเพิ่มทักษะให้กับเจ้าหน้าที่ ส่วนด้านสถานที่ ควรจัดให้มีสาธารณูปโภคที่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ และจัดสถานที่ให้สวยงาม”<sup>๒๕</sup>

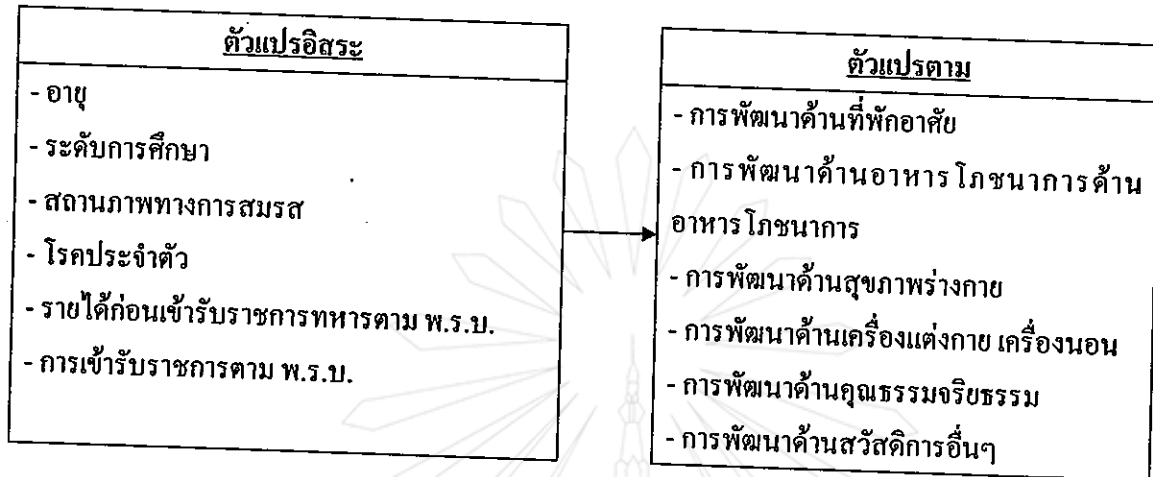
จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตนั้นมีความสำคัญมากในการพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สถานที่ และกำลังพลภายในหน่วยทหารมีความเป็นอยู่ที่ดี มีความรู้ความสามารถ เกิดทักษะในงานที่ต้องรับผิดชอบ การกล่อมเกลากิริยามารยาท ให้มีความสุข อ่อนน้อม อ่อนโยน เอื้ออาทร ในขณะเดียวกันก็ต้องตื่นตัวพร้อมที่จะปฏิบัติตามคำสั่งอย่างจริงจัง รวดเร็ว ตลอดจนการแต่งกายให้ดูกระเปียบ สะอาด เรียบร้อย สร้างความประทับใจให้กับประชาชนตั้งแต่แรกเห็น สิ่งเหล่านี้เป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับกำลังพลให้เกิดความรักและผูกพันในหน่วยราชการ ฉะนั้น การวิจัยแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ในการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อันส่งผลไปถึงการปรับปรุงแนวทางการพัฒนา การแก้ไขสภาพปัญหา และการตอบสนองความต้องการให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพและตรงจุดยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยเหนือ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลของกองทัพไทยในปัจจุบัน

<sup>๒๔</sup> วีระวัฒน์ ประทีปรัตน์, “การศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการทหารอากาศ กองป้องกันทางอากาศ”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร), ๒๕๔๒, ๑๒๕ หน้า.

<sup>๒๕</sup> ศิริระ ศรีซุณหเดช, “แนวทางการพัฒนาคุณภาพบริการสำนักงานที่ดินจังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๔๕, ๑๕๕ หน้า.

## ๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมีกรอบแนวคิดในการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ดังนี้



แผนภูมิที่ ๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย



## บทที่ ๓

### วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมุ่งที่จะศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด” เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามหัวข้อต่อไปนี้

๑. ประชากรที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
๓. วิธีการสร้างเครื่องมือ
๔. การเก็บรวบรวมข้อมูล
๕. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

#### ๓.๑ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

๓.๑.๑ ประชากรที่ศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ พลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นพลทหารกองประจำการประจำปี ๒๕๔๘ ซึ่งประจำการอยู่ในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ดทั้งหมด

๓.๑.๒ การเลือกกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เลือกจากกลุ่มประชากร โดยการสุ่มตัวอย่างของพลทหารกองร้อยประจำการ ซึ่งมีวิธีการดำเนินการดังต่อไปนี้

๑) การเลือกกองร้อย เฉพาะกองร้อยจังหวัดทหารบก ซึ่งเป็นหน่วยขึ้นตรงขนาดใหญ่ของจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด เฉพาะกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด เป็นหน่วยที่ทำการฝึกทหารใหม่ให้กับหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โรงพยาบาลค่ายสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชและกองร้อยทหารสารวัตรจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด จำนวน ๓ หน่วย

๒) การเลือกทหารกองประจำการ ทำการสุ่มตัวอย่างพลทหาร โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ โดยกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Taro Yamane ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

n = ขนาดตัวอย่าง

N = ขนาดประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนโดยกำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนได้ไม่เกินร้อยละ ๕

$$\text{ดังนั้น } n = \frac{204}{1 + (204)(.05)^2}$$

$$= ๑๓๕.๑๐$$

จากการกำหนดขนาดตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane (๑๙๗๓) จึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๓๕.๑๐ คน ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๓๖ คน ดังนี้

ลำดับที่	กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพลทหาร	จำนวน ประชากร / คน	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง / คน	หมายเหตุ
๑	พลทหารกองประจำการ ผลัดที่ ๑ / ๔๗	๒	๒	ค้างปลด
๒	พลทหารกองประจำการ ผลัดที่ ๒ / ๔๗	๔๐	๒๘	
๓	พลทหารกองประจำการ ผลัดที่ ๑ / ๔๘	๓๕	๒๑	
๔	พลทหารกองประจำการ ผลัดที่ ๒ / ๔๘	๔๑	๒๘	
๕	พลทหารกองประจำการ ผลัดที่ ๑ / ๔๙	๘๖	๕๗	ทหารใหม่
รวมทั้งสิ้น		๒๐๔	๑๓๖	

#### ตารางที่ ๑ กลุ่มตัวอย่าง

#### ๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยดำเนินการดังนี้

๑) ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมปัญหาในการนำมาใช้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการสร้างแบบสอบถาม

๒) สร้างแบบสอบถามโดยใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการของจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ดและได้คัดแปลงแบบเพื่อสร้างเครื่องมือจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ นันทพร รัฐถาวร\* ได้ตอบคำถามตอนที่ ๑ จำนวน ๖ ข้อ ตอนที่ ๒ จำนวน ๓๑ ข้อ หรือกำหนดคำตอบให้ (Check list) ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดหรือให้ตอบโดยเสรี (Opened End) จำนวน ๖ ข้อซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๓ ชั้นตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานะภาพ ได้แก่ อายุ การศึกษา จำนวน ๖ ข้อ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิต ๓๑ ข้อ เป็นการตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่ามี ๔ ระดับ คือ ดีมาก ดี ปานกลาง และน้อย

\* นันทพร รัฐถาวร, “การพัฒนาคุณภาพชีวิตการบริการของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๔๓, หน้า ๑๓๖-๑๔๕.



ตอนที่ ๓ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของพลทหารกองประจำการ ต่อแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตจำนวน ๖ ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด

๓) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๔ ท่าน พิจารณาตรวจสอบและแก้ไขเพื่อให้ได้คำตอบที่มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยวิธีตรวจสอบแบบ Face Validity

๔) นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับพลทหารกองประจำการ ประชากร กลุ่มตัวอย่างที่กองพันทหารราบที่ ๑ กรมทหารราบที่ ๑๖ จำนวน ๒๐ คน เพื่อพิจารณาความเป็นปรนัยของแบบสอบถาม เนื้อหา ความเหมาะสม รวมทั้งเสนอแนะเพิ่มเติมที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม จัดพิมพ์และนำไปใช้เพื่อเก็บและรวบรวมข้อมูลให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS/PC (Statistical Package for Social Science)

๕) นำแบบสอบถามมาปรับปรุง แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบพิจารณา

### ๓.๓ วิธีการสร้างเครื่องมือ

๓.๓.๑ ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสารผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษาหลักการ รูปแบบ และวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร และดัดแปลงพัฒนาเพื่อสร้างเครื่องมือให้เหมาะสมกับเนื้อหาและประเด็นที่จะศึกษา

๓.๓.๒. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างเป็นกรอบความคิด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

๓.๓.๓. สร้างแบบสอบถามโดยจัดทำรูปแบบร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ ให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและประเด็นที่จะทำการศึกษาตามข้อเสนอแนะของกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์

๓.๓.๔. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบและนำมาปรับปรุงแก้ไข โดยผ่านความเห็นชอบของกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์

๓.๓.๕. นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขแล้วจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับนายทหารสัญญาบัตร และนายทหารประทวน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๘.๐

๓.๓.๖. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบพิจารณาอีกครั้งแล้วจัดพิมพ์ และนำไปใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

### ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๓.๔.๑ นำหนังสืออนุญาตแจกแบบสอบถามในการทำวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เสนอต่อผู้บังคับการจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด เพื่อขออนุญาตทำการวิจัย เมื่อได้รับอนุญาตแล้วและเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๔.๒ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมด้วยผู้ช่วยผู้วิจัยชื่อ นางสาวจุฑาทิพย์ พลเยี่ยม โดยนำแบบสอบถามไปยังกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ดและได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากนายสิบเวรประจำกองร้อย ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการเลือกกลุ่มพลทหารกองประจำการ เพื่อแจกแบบสอบถามและให้เวลาในการตอบแบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลและรับกลับคืน

๓.๔.๓ ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ ๑๕ - ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๕

### ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

๓.๕.๑ หาค่าร้อยละของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามและจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนในตอนที่ ๑

๓.๕.๒ หาค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิต ( $\bar{x}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และความแตกต่างความคิดเห็นของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ดในตอน ๒

๓.๕.๓ วิเคราะห์ปัญหาความคิดเกี่ยวกับด้านความต้องการและข้อเสนอแนะสภาพปัญหาในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

๓.๕.๔ ประมวลผลข้อมูลทั้งหมดโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS/PC (Statistical Package for Social Science)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้  
หาค่าร้อยละเพื่อพิจารณาแบบสอบถามได้รับคืน

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนี้} \times 100}{\text{ความถี่ของรายการทั้งหมด}}$$

หาค่าเฉลี่ยมัธยิมเลขคณิต ( $\bar{x}$ ) จากสูตรนี้

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{N}$$

$$\sum fx^2 = \text{ผลคูณระหว่างความถี่กับคะแนน}$$

$$N = \text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}$$

หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) จากสูตรนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-n)}}$$

S.D. = ค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum fx^2$  = ผลคูณระหว่างความถี่กับกำลังขยายของคะแนน

$\sum fx$  = ผลคูณระหว่างความถี่กับคะแนน

N = จำนวนผู้ตอบทั้งหมด

อนึ่ง การให้คะแนนคำตอบในการตอบแบบถามเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาคุณภาพ ของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ใช้มาตราส่วนประมาณค่า ๔ ระดับ โดยกำหนดค่าคะแนนดังนี้

๑	น้อย	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับ	น้อย
๒	ปานกลาง	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับ	ปานกลาง
๓	ดี	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับ	ดี
๔	ดีมาก	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับ	ดีมาก

การพิจารณาค่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ในระดับ น้อย ปานกลาง ดีและดีมาก พิจารณา ค่าเฉลี่ยของคะแนนดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	๑.๐๐ - ๑.๔๕	หมายถึง	น้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	๑.๕๐ - ๒.๔๕	หมายถึง	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	๒.๕๐ - ๓.๔๕	หมายถึง	ดี
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	๓.๕๐ - ๔.๐๐	หมายถึง	ดีมาก

## บทที่ ๔

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด และเพื่อศึกษาสภาพปัญหาทางคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ สอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานะภาพผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๖ ข้อ

ตอนที่ ๒ สอบถามแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด

ตอนที่ ๓ ความคิดเห็นด้านสภาพปัญหาและความต้องการที่สร้างความคิดเห็นต่อท่านในการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน ๖ ข้อ

#### ๔.๑ ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของพลทหารกองประจำการ

ตารางที่ ๑ แสดงรายการจำนวน ร้อยละ ของสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

ลำดับที่	สถานะภาพ - รายการ		จำนวน	ร้อยละ
๑	อายุ	๑๕ ปี	๑๒	๘.๘
		๒๐ ปี	๘	๕.๕
		๒๑ ปี	๕๕	๔๐.๔
		๒๒ ปี	๔๔	๓๒.๔
		๒๓ ปี	๑๓	๙.๖
		๒๔ ปีขึ้นไป	๔	๒.๙
		รวม		๑๓๖

ลำดับที่	สถานภาพ - รายการ		จำนวน	ร้อยละ
๒	ระดับการศึกษา	ประถมศึกษาปีที่ ๖	๒๓	๑๖.๕
		มัธยมศึกษาปีที่ ๓	๒๕	๑๘.๔
		มัธยมศึกษาปีที่ ๖	๖๘	๕๐.๐
		ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	๑๐	๗.๔
		ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	๑๐	๗.๔
		รวม	๑๓๖	๑๐๐
๓	สถานภาพ	โสด	๑๐๐	๗๓.๕
		หย่าร้าง	๑	๐.๗
		แยกกันอยู่	๒	๑.๕
		แต่งงานแล้ว	๒๔	๑๗.๖
		มีแฟนแล้วแต่ยังไม่แต่งงาน	๕	๖.๖
		รวม	๑๓๖	๑๐๐
๔	โรคประจำตัว	โลหิตจาง	๑	๐.๗
		ความดันสูง	๑	๐.๗
		ประสาท	๒	๑.๕
		อื่นๆ ไม่มีโรค	๑๓๒	๙๗.๑
		รวม	๑๓๖	๑๐๐
๕	รายได้ก่อนเข้ารับ ราชการทหารตาม พ.ร.บ.	ต่ำกว่า ๔,๐๐๐ บาท	๑๒	๘.๘
		๔,๐๐๐ - ๕,๐๐๐ บาท	๒๔	๑๗.๖
		๖,๐๐๐ - ๘,๐๐๐ บาท	๕๑	๓๗.๕
		๘,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๓๕	๒๕.๗
		๑๐,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๖	๔.๔
		๑๕,๐๐๐ บาทขึ้นไป	๔	๒.๙
		รวม	๑๓๖	๑๐๐

ลำดับที่	สถานภาพ - รายการ		จำนวน	ร้อยละ
๖	การเข้ารับราชการ ทหารตาม พ.ร.บ	ไม่เต็มใจ	๖	๔.๔
		เต็มใจสมัคร	๒๖	๑๕.๑
		จับฉลากได้	๕๖	๗๐.๖
		เมาสุรา	๓	๒.๒
		ต้องการเป็นทหารอาชีพ	๔	๒.๕
		อื่น ๆ ระบุ	๑	๐.๗
		รวม	๑๑๖	๑๐๐

จากตารางที่ ๑ แสดงว่า จำนวนผู้ตอบคำถามทั้งหมด ๑๑๖ คน เป็นพลทหารประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ร้อยละ ๑๐๐ อายุ ๒๑ ปี ร้อยละ ๔๐.๕ อายุ ๒๒ ปี ร้อยละ ๓๒.๕ ปี อายุ ๒๓ ปี ร้อยละ ๕.๖ อายุ ๑๕ ปี ร้อยละ ๘.๘ อายุ ๒๐ ปี ร้อยละ ๕.๕ อายุ ๒๔ ปีขึ้นไป ร้อยละ ๒.๕

ระดับการศึกษาของพลทหารประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด คือ มัธยมศึกษาปีที่ ๖ ร้อยละ ๕๐.๐ มัธยมศึกษาปีที่ ๓ ร้อยละ ๑๘.๕ ประถมศึกษาปีที่ ๖ ร้อยละ ๑๖.๕ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ร้อยละ ๗.๕ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ร้อยละ ๗.๕

สถานภาพของพลทหารประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด สูงสุด คือ โสัด ร้อยละ ๗๓.๕ รองลงมา แต่งงานแล้ว ร้อยละ ๑๗.๖ มีแฟนแล้วแต่ยังไม่แต่งงาน ร้อยละ ๖.๖ แยกกันอยู่ ร้อยละ ๑.๕ และหย่าร้าง ร้อยละ ๐.๗

โรคประจำตัวของพลทหารประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ส่วนใหญ่ ร้อยละ ๕๗.๑ ไม่มีโรคประจำตัว โรคประสาท ร้อยละ ๑.๕ โรคโลหิตจาง ร้อยละ ๐.๗ และโรคความดันสูง ร้อยละ ๐.๗

รายได้ก่อนเข้ารับราชการทหารตาม พ.ร.บ. คือ ๖,๐๐๐ - ๘,๐๐๐ บาท ร้อยละ ๓๗.๕ ๘,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท ร้อยละ ๒๘.๗ ๔,๐๐๐ - ๕,๐๐๐ บาท ร้อยละ ๑๗.๖ ต่ำกว่า ๔,๐๐๐ บาท ร้อยละ ๘.๘ ๑๐,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท ร้อยละ ๔.๔ ๑๕,๐๐๐ บาทขึ้นไป ร้อยละ ๒.๕

การเข้ารับราชการทหารตาม พ.ร.บ. โดยการจับสลาก สูงสุดร้อยละ ๗๐.๖ รองลงมาเต็มใจสมัคร ร้อยละ ๑๕.๑ ไม่เต็มใจ ร้อยละ ๔.๔ ต้องการเป็นทหารอาชีพ ๒.๕ เมาสุรา ร้อยละ ๒.๒ และอื่น ๆ ร้อยละ ๐.๗ ตามลำดับ

๔.๒ ตอนที่ ๒ แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อย จังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด

ตอนที่ ๒ ใช้มาตราส่วนประมาณค่า กำหนดค่าดังนี้

๑ = น้อย

๒ = ปานกลาง

๓ = ดี

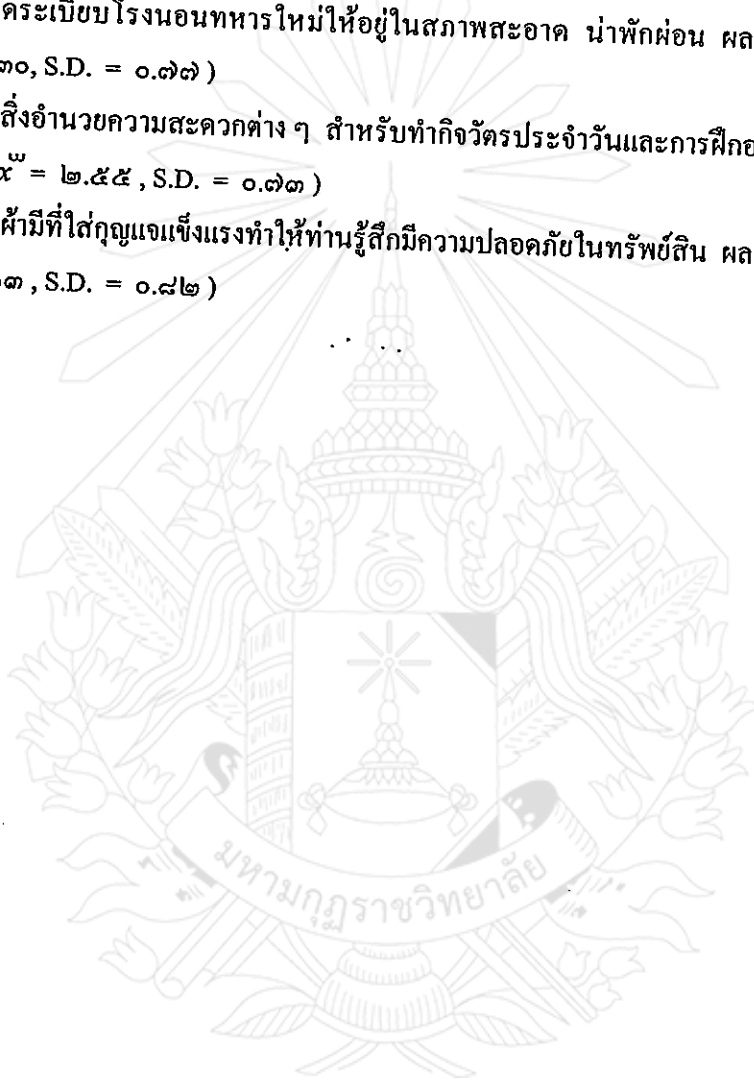
๔ = ดีมาก

ตารางที่ ๒ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพลทหารกองประจำการในกองร้อย จังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ที่มีต่อการพัฒนาในด้านที่พักอาศัย

ข้อ	วิธีการพัฒนา	พลทหาร	
		$\bar{x}$	S.D.
การพัฒนาด้านที่พักอาศัย			
๑.	การพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในหน่วยได้ปฏิบัติต่อเนื่องเสมอมา	๓.๐๑	๐.๕๕
๒.	มีการแบ่งพื้นที่ภายในหน่วยออกเป็นส่วนอย่างเด่นชัด เช่น ที่พัก พื้นที่พักผ่อน ที่ออกกำลังกาย พื้นที่เกษตร	๓.๑๐	๐.๕๓
๓.	มีการจัดระเบียบโรงนอนทหารใหม่ให้อยู่ในสภาพสะอาด นำพักผ่อน	๓.๓๐	๐.๗๗
๔.	จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สำหรับทำกิจวัตรประจำวันและการฝึกอบรม	๒.๕๕	๑.๗๓
๕.	ผู้เสื่อดีมีที่ใส่กุญแจแข็งแรงทำให้ท่านรู้สึกมีความปลอดภัยในทรัพย์สิน	๓.๑๓	๐.๘๒

จากตารางที่ ๒ พบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวมเกี่ยวกับค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ที่มีต่อการพัฒนาด้านที่พักอาศัย คือ

- การพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในหน่วยได้ปฏิบัติต่อเนื่องเสมอมา ผลการวิเคราะห์พบว่า  $\bar{x} = ๓.๐๑$ , S.D. = ๐.๕๕ )
- มีการแบ่งพื้นที่ภายในหน่วยออกเป็นส่วนอย่างเด่นชัด เช่น ที่พัก พื้นที่พักผ่อน ที่ออกกำลังกาย พื้นที่เกษตร ผลการวิเคราะห์พบว่า  $\bar{x} = ๓.๑๐$ , S.D. = ๐.๕๓ )
- มีการจัดระเบียบโรงนอนทหารใหม่ให้อยู่ในสภาพสะอาด นำพักผ่อน ผลการวิเคราะห์พบว่า  $\bar{x} = ๓.๓๐$ , S.D. = ๐.๗๗ )
- จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สำหรับทำกิจวัตรประจำวันและการฝึกอบรม ผลการวิเคราะห์พบว่า  $\bar{x} = ๒.๕๕$ , S.D. = ๐.๗๓ )
- ผู้เสื่อผ้ามีที่ใส่ถูกดูแลแข็งแรงทำให้ท่านรู้สึกมีความปลอดภัยในทรัพย์สิน ผลการวิเคราะห์พบว่า  $\bar{x} = ๓.๑๓$ , S.D. = ๐.๘๒ )





ตารางที่ ๓ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลทหารกองประจำการในกองร้อย  
จังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ที่มีต่อการพัฒนาด้านอาหารโภชนาการ

ข้อ	วิธีการพัฒนา	ผลทหาร	
		$\bar{x}$	S.D.
การพัฒนาด้านอาหารโภชนาการ			
๖.	หน่วยได้พัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมของอาคาร โรงเรียน	๓.๐๐	๐.๘๗
๗.	หน่วยได้พัฒนาโรงประกอบเลี้ยงและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการประกอบเลี้ยง เช่น ภาชนะ ไม่มีกลิ่นเหม็นรบกวน	๒.๐๗	๐.๕๒
๘.	การจัดเตรียมที่พักรับประทานอาหาร ภาชนะ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการรับประทานอาหาร เพียงพอกับจำนวนทหารและน้ำดื่มสะอาด	๒.๗๔	๐.๖๖
๙.	การสุขาภิบาลพื้นที่โรงเรียนสะอาดถูกลักษณะอนามัย	๒.๗๕	๐.๖๗
๑๐.	คุณภาพอาหารดี ใหม่ สด ปริมาณเพียงพอทุกมื้อ ทุกวัน	๑.๕๗	๐.๕๕
๑๑.	การรับประทานอาหารตรงตามเวลาทุกมื้อ	๒.๕๐	๐.๘๕

จากตารางที่ ๓ พบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวมเกี่ยวกับค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของผลทหารประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ที่มีต่อการพัฒนาด้านอาหารโภชนาการ คือ

- หน่วยได้พัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมของอาคาร โรงเรียนผลการวิเคราะห์พบว่า ดี ( $\bar{x} = ๓.๐๐$ , S.D. = ๐.๘๗)
- หน่วยได้พัฒนาโรงประกอบเลี้ยงและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการประกอบเลี้ยง เช่น ภาชนะ ไม่มีกลิ่นเหม็นรบกวน ผลการวิเคราะห์พบว่า ปานกลาง ( $\bar{x} = ๒.๐๗$ , S.D. = ๐.๕๒)
- การจัดเตรียมที่พักรับประทานอาหาร ภาชนะ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการรับประทานอาหาร เพียงพอกับจำนวนทหารและน้ำดื่มสะอาด ผลการวิเคราะห์พบว่า ดี ( $\bar{x} = ๒.๗๔$ , S.D. = ๐.๖๖)
- การสุขาภิบาลพื้นที่โรงเรียนสะอาดถูกลักษณะอนามัย ผลการวิเคราะห์พบว่า ดี ( $\bar{x} = ๒.๗๕$ , S.D. = ๐.๖๗)
- คุณภาพอาหารดี ใหม่ สด ปริมาณเพียงพอ ทุกมื้อ ทุกวัน ผลการวิเคราะห์พบว่า ปานกลาง ( $\bar{x} = ๑.๕๗$ , S.D. = ๐.๕๕)
- การรับประทานอาหารตรงตามเวลาทุกมื้อ ผลการวิเคราะห์พบว่า ดี ( $\bar{x} = ๒.๕๐$ , S.D. = ๐.๘๕)

ตารางที่ ๔ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลทหารกองประจำการในกองร้อย จังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ที่มีต่อการพัฒนาด้านสุขภาพร่างกาย

ข้อ	วิธีการพัฒนา	ผลทหาร	
		$\bar{x}$	S.D.
การพัฒนาด้านสุขภาพร่างกาย			
๑๒.	การป้องกันและการบำบัดการเจ็บป่วยขั้นต้นหน่วยได้นำทหารใหม่เข้ารับการตรวจโรคที่โรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชตั้งแต่เริ่มเข้ารับราชการทหารพร้อมทำประวัติการเจ็บป่วยของทหารไว้เป็นข้อมูลประจำกองร้อย	๓.๑๘	๐.๕๐
๑๓.	ภายในกองร้อยมีศูนย์อาสาสมัครประจำบ้านและเครื่องมือปฐมพยาบาลขั้นต้นพร้อมวิธีใช้สำหรับกรณีเจ็บป่วยกะทันหัน	๒.๗๐	๐.๗๑
๑๔.	มีการอบรมให้พลทหารรู้วิธีการใช้ยา การปฐมพยาบาลขั้นต้น	๒.๓๑	๐.๗๒
๑๕.	หน่วยได้จัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพอนามัย เช่นเรื่องโรคเอดส์ เรื่องยาเสพติด	๓.๒๘	๑๐.๘๘
๑๖.	หน่วยได้กำหนดให้ทหารทุกคนออกกำลังกายเป็นประจำทุกวัน พร้อมทั้งจัดหาอุปกรณ์ออกกำลังกายและอุปกรณ์กีฬาประจำกองร้อย	๒.๔๕	๑.๑๔

จากตารางที่ ๔ พบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวมเกี่ยวกับค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของผลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ที่มีต่อการพัฒนาด้านสุขภาพร่างกาย คือ

- การป้องกันและการบำบัดการเจ็บป่วยขั้นต้นหน่วยได้นำพลทหารใหม่เข้ารับการตรวจโรคที่โรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชตั้งแต่เริ่มเข้ารับราชการทหารพร้อมทำประวัติการเจ็บป่วยของทหารไว้เป็นข้อมูลประจำกองร้อย ผลการวิเคราะห์พบว่า คี ( $\bar{x} = ๓.๑๘$ , S.D. = ๐.๕๐)
- ภายในกองร้อยมีศูนย์อาสาสมัครประจำบ้านและเครื่องมือปฐมพยาบาลขั้นต้นพร้อมวิธีใช้สำหรับกรณีเจ็บป่วยกะทันหัน ผลการวิเคราะห์พบว่า คี ( $\bar{x} = ๒.๗๐$ , S.D. = ๐.๗๑)
- มีการอบรมให้พลทหารรู้วิธีการใช้ยา การปฐมพยาบาลขั้นต้น ผลการวิเคราะห์พบว่า ปานกลาง ( $\bar{x} = ๒.๓๑$ , S.D. = ๐.๗๒)
- หน่วยได้จัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพอนามัยเช่นเรื่องโรคเอดส์ เรื่องยาเสพติด ผลการวิเคราะห์พบว่า คี ( $\bar{x} = ๓.๒๘$ , S.D. = ๐.๘๘)

- หน่วยได้กำหนดให้พลทหารทุกคนออกกำลังกายเป็นประจำทุกวัน พร้อมทั้งจัดหาอุปกรณ์ออกกำลังกายและอุปกรณ์กีฬาประจำกองร้อย ผลการวิเคราะห์พบว่า ปานกลาง ( $\bar{x} = 2.45$ , S.D. = 0.14)

ตารางที่ ๕ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ที่มีต่อการพัฒนาด้านเครื่องแต่งกาย เครื่องนอน ของใช้ส่วนตัว

ข้อ	วิธีการพัฒนา	พลทหาร	
		$\bar{x}$	S.D.
การพัฒนาด้านเครื่องแต่งกาย เครื่องนอน ของใช้ส่วนตัว			
๑๗.	หน่วยได้แจกจ่ายสิ่งอุปกรณ์เครื่องใช้ประจำตัวพลทหารครบตามแผนแจกจ่าย	๓.๑๐	๐.๖๓
๑๘.	หน่วยได้จัดหาเพิ่มในสิ่งของที่จำเป็นของทหาร เช่น ชุดวอร์ม หน่วย ชุดกีฬา	๒.๕๖	๑.๑๖
๑๙.	หน่วยได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำความสะอาดของใช้ส่วนตัวประจำอาคารโรงเรือน เช่น เครื่องซักผ้า อุปกรณ์ซักล้าง ต่างๆ และที่รีดผ้า	๒.๘๑	๐.๗๗
๒๐.	หน่วยได้กำหนดมาตรการกำกับดูแลเรื่องเครื่องแต่งกาย เครื่องนอน โดยกำหนดให้มีการตรวจการจัดวางสิ่งของเครื่องใช้ภายในตู้ให้เป็น ระเบียบมาตรฐานเดียวกันทุกคนเป็นประจำทุกเดือน	๓.๓๘	๐.๗๐
๒๑.	จัดให้มีการซ่อมแซม ตู้ เตียง ที่ชำรุดเพื่อให้สามารถใช้งานได้คืออยู่ตลอดเวลา	๒.๗๙	๐.๕๖

จากตารางที่ ๕ พบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวมเกี่ยวกับค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ที่มีต่อการพัฒนาด้านเครื่องแต่งกาย เครื่องนอน ของใช้ส่วนตัว คือ

- หน่วยได้แจกจ่ายสิ่งอุปกรณ์เครื่องใช้ประจำตัวพลทหารครบตามแผนแจกจ่าย ผลการวิเคราะห์พบว่า ดี ( $\bar{x} = 3.10$ , S.D. = 0.63)

- หน่วยได้จัดหาเพิ่มในสิ่งของที่จำเป็นของพลทหาร เช่น ชุดวอร์มหน่วย ชุดกีฬา ผลการวิเคราะห์พบว่า ดี ( $\bar{x} = 2.56$ , S.D. = 1.16)

- หน่วยได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำความสะอาดของใช้ส่วนตัวประจำอาคารโรงเรือน เช่น เครื่องซักผ้า อุปกรณ์ซักล้างต่างๆ และที่รีดผ้า ผลการวิเคราะห์พบว่า ดี ( $\bar{x} = 2.81$ , S.D. = 0.77)

- หน่วยได้กำหนดมาตรการกำกับดูแลเรื่องเครื่องแต่งกาย เครื่องนอนโดยกำหนดให้มีการตรวจการจัดวางสิ่งของใช้ภายในตู้ให้เป็น ระเบียบมาตรฐานเดียวกันทุกคน เป็นประจำทุกเดือน ผลการวิเคราะห์พบว่า ดี ( $\bar{x} = ๓.๓๘$ , S.D. = ๐.๗๐)

- จัดให้มีการซ่อมแซม ตู้ เตียง ที่ชำรุดเพื่อให้สามารถใช้งานได้ตลอดเวลา ผลการวิเคราะห์พบว่า ดี ( $\bar{x} = ๒.๗๘$ , S.D. = ๐.๕๖)

ตารางที่ ๖ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลทหารประจำการในกองร้อย จังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ที่มีต่อการพัฒนาด้านคุณธรรมและจริยธรรม

ข้อ	วิธีการพัฒนา	ผลทหาร	
		$\bar{x}$	S.D.
การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม			
๒๒.	หน่วยได้จัดอบรมศีลธรรมให้กับทหารเป็นประจำทุกเดือนจากพระสงฆ์ที่นิมนต์มาแสดงธรรมเทศนา	๒.๒๑	๐.๘๓
๒๓.	อนุศาสนาจารย์มาอบรมธรรมอยู่เป็นประจำทุกเดือน	๑.๖๕	๐.๕๑
๒๔.	ผู้บังคับบัญชา หัวหน้าหน่วยฝ่ายอำนวยการ ต่าง ๆ มาอบรมทุกสัปดาห์	๒.๘๐	๐.๗๕
๒๕.	หน่วยได้จัดให้มีกิจกรรมทางศาสนาภายในค่ายท่านได้ร่วมทุกครั้ง	๒.๒๘	๑.๐๔
๒๖.	ในวันสำคัญทางศาสนาผู้บังคับหน่วยจะนำกำลังพลทหารเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนาเป็นประจำทุกกิจกรรม	๓.๐๘	๐.๖๑

จากตารางที่ ๖ พบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวมเกี่ยวกับค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของผลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ที่มีต่อการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม คือ

- หน่วยได้จัดอบรมศีลธรรมให้กับทหารเป็นประจำทุกเดือนจากพระสงฆ์ที่นิมนต์มาแสดงธรรมเทศนา ผลการวิเคราะห์พบว่า ปานกลาง ( $\bar{x} = ๒.๒๑$ , S.D. = ๐.๘๓)

- อนุศาสนาจารย์มาอบรมธรรมอยู่เป็นประจำทุกเดือน ผลการวิเคราะห์พบว่า ปานกลาง ( $\bar{x} = ๑.๖๕$ , S.D. = ๐.๕๑)

- ผู้บังคับบัญชา หัวหน้าหน่วยฝ่ายอำนวยการต่าง ๆ มาอบรมทุกสัปดาห์ ผลการวิเคราะห์พบว่า ดี ( $\bar{x} = ๒.๘๐$ , S.D. = ๐.๗๕)

- หน่วยได้จัดให้มีกิจกรรมทางศาสนาภายในค่ายท่านได้ร่วมทุกครั้ง ผลการวิเคราะห์พบว่า ปานกลาง ( $\bar{x} = ๒.๒๘$ , S.D. = ๑.๐๔)

- ในวันสำคัญทางศาสนาผู้บังคับหน่วยจะนำกำลังพลทหารเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนาเป็นประจำทุกกิจกรรม ผลการวิเคราะห์พบว่า  $(\bar{x} = ๓.๐๘, S.D = ๐.๖๑)$

ตารางที่ ๗ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ที่มีต่อการพัฒนาด้านสวัสดิการอื่น ๆ

ข้อ	วิธีการพัฒนา	พลทหาร	
		$\bar{x}$	S.D.
การพัฒนาด้านสวัสดิการอื่น ๆ			
๒๗.	หน่วยได้จัดให้มีห้องพักผ่อนของกองร้อยให้กับพลทหารพักผ่อนในยามว่าง และบริการตัดผม	๓.๑๔	๐.๕๕
๒๘.	หน่วยจัดให้มีร้านค้าสวัสดิการประจำกองร้อยเพื่อบริการให้กับพลทหารในกองร้อย	๓.๐๔	๐.๗๒
๒๙.	หน่วยได้จัดให้มีการอบรมวิชาชีพให้กับพลทหารก่อนปลดประจำการ	๒.๘๖	๐.๗๐
๓๐.	หน่วยได้ส่งเสริมขยายโอกาสทางการศึกษาโดยการเรียน กศน. หรือให้การศึกษาต่อเพิ่มเติม	๓.๔๕	๐.๖๔
๓๑.	หน่วยจัดให้มีสนามและอุปกรณ์กีฬาประจำกองร้อย	๒.๔๕	๑.๐๕

จากตารางที่ ๗ พบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวมเกี่ยวกับค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ที่มีต่อการพัฒนาด้านสวัสดิการอื่น ๆ คือ

- หน่วยได้จัดให้มีห้องพักผ่อนของกองร้อยให้กับพลทหารพักผ่อนในยามว่าง และบริการตัดผม ผลการวิเคราะห์พบว่า  $(\bar{x} = ๓.๑๔, S.D. = ๐.๕๕)$
- หน่วยจัดให้มีร้านค้าสวัสดิการประจำกองร้อยเพื่อบริการให้กับพลทหารในกองร้อย ผลการวิเคราะห์พบว่า  $(\bar{x} = ๓.๐๔, S.D. = ๐.๗๒)$
- หน่วยได้จัดให้มีการอบรมวิชาชีพให้กับพลทหารก่อนปลดประจำการ ผลการวิเคราะห์พบว่า  $(\bar{x} = ๒.๘๖, S.D. = ๐.๗๐)$
- หน่วยได้ส่งเสริมขยายโอกาสทางการศึกษาโดยการเรียน กศน. หรือให้การศึกษาต่อเพิ่มเติม ผลการวิเคราะห์พบว่า  $(\bar{x} = ๓.๔๕, S.D. = ๐.๖๔)$
- หน่วยจัดให้มีสนามและอุปกรณ์กีฬาประจำกองร้อย ผลการวิเคราะห์พบว่า ปานกลาง  $(\bar{x} = ๒.๔๕, S.D. = ๑.๐๕)$

๔.๓ ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะ สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาคุณภาพชีวิต  
ของทหาร กองประจำการ

ตารางที่ ๘ สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากกลุ่มตัวอย่าง

สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ	คิดเป็นร้อยละ
๑. ด้านที่พักอาศัย	๑. ต้องการให้ทำหลังคาโครงเหล็กระหว่างกองร้อยกับห้องน้ำ ๒. ผู้ใส่เสื้อฝ้ายที่ใส่ฤดูแฉะแข็งแรงและราวตากผ้าที่มีล้อเคลื่อนที่ได้	๘๒
๒. ด้านอาหารโภชนาการ	๑. ต้องการอาหารสะอาดถูกหลักอนามัยครบ ๕ หมู่ ๒. ต้องการอาหารเสริมพิเศษอาทิตย์ละ ๑ ครั้ง	๘๗
๓. ด้านสุขภาพร่างกาย	๑. ต้องการมีเวลาพักผ่อนและเล่นกีฬา ๒. ไม่ต้องการให้ผู้บังคับบัญชาทำโทษโดยไม่มีเหตุผล	๘๒
๔. ด้านเครื่องแต่งกาย เครื่องนอน ของใช้ส่วนตัว	๑. ต้องการชุดฝึกที่มีคุณภาพดี ๒. ต้องการชุดฝึกเพิ่มอีก ๑ ชุด	๗๗
๕. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม	๑. ต้องการพระที่มีชื่อเสียงมาเทศน์ให้ฟัง ๒. ต้องการให้ผู้บังคับบัญชารับฟังความคิดเห็น โดยไม่ถือว่าก้าวร้าว เสียดวินัย	๘๔
๖. ด้านสวัสดิการอื่น ๆ	๑. ต้องการอุปกรณ์ออกกำลังกายเพิ่ม ๒. ต้องการเครื่องซักผ้าที่มีขนาดใหญ่กว่าเดิม	๗๕

จากตารางที่ ๘ พบว่า ความต้องการของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบก ร้อยเอ็ด มีความต้องการจากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้

- ด้านอาหารโภชนาการ คิดเป็นร้อยละ ๘๗
- ด้านคุณธรรมและจริยธรรม คิดเป็นร้อยละ ๘๔
- ด้านที่พักอาศัย คิดเป็นร้อยละ ๘๒
- ด้านสุขภาพร่างกาย คิดเป็นร้อยละ ๘๒
- ด้านเครื่องแต่งกาย คิดเป็นร้อยละ ๗๗
- ด้านสวัสดิการอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ ๗๕

## บทที่ ๕

### สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

#### ๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด” เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด และเพื่อศึกษาสภาพปัญหาทางคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ตามจุดประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ โดยได้มีการกำหนดขอบเขตของการวิจัยนี้ไว้คือ กองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ตำบลเหนือเมือง อำเภอเมืองจังหวัดร้อยเอ็ด ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรของพลทหารกองประจำการ ในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๘ ทั้งหมด รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้นจำนวน ๑๓๖ คน โดยใช้แบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้จะนำมาวิเคราะห์ประมวลผลทางสถิติ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ คือ

##### ๕.๑.๑ สรุปผลการวิจัยในตอนที่ ๑

อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ๒๑ ปี คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๑ ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ มีมัธยมศึกษาปีที่ ๖ คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่โสด คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๕ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๑ รายได้ก่อนเข้ารับราชการทหารตาม พ.ร.บ. ส่วนใหญ่ ๖,๐๐๐-๘,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๕ และการเข้ารับราชการทหารตาม พ.ร.บ. ส่วนใหญ่จับฉลากได้ คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๖

##### ๕.๑.๒ สรุปผลการวิจัยในตอนที่ ๒

สรุปค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพลทหารกองประจำการที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิต

(๑) การพัฒนาด้านที่พักอาศัย จากคำถาม ๕ ข้อ พบว่าวิธีพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ดในด้านการจัดระเบียบโรงนอนทหารใหม่ให้อยู่ในสภาพสะอาด น่ายู่สูงสุด  $\bar{x} = ๓.๓๐$  S.D. = ๐.๗๗

(๒) การพัฒนาด้านอาหารโภชนาการ จากคำถาม ๖ ข้อ พบว่าวิธีพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ยังต้องการอาหารที่ใหม่ สดมีปริมาณที่พอเพียงทุกมื้อทุกวัน และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในหน่วยของอาคารโรงเลี้ยงสูงสุด  $\bar{x} = ๓.๐๐$  S.D. = ๐.๘๗

(๓) การพัฒนาด้านสุขภาพร่างกาย จากคำถาม ๕ ข้อ พบว่าวิธีพัฒนาคุณภาพชีวิตของกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ที่ปฏิบัติตามแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการ สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพร่างกายให้ดีขึ้นสูงสุด คือ หน่วยได้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพอนามัย เช่น โรคเอดส์ เรื่องยาเสพติด  $\bar{x} = ๓.๒๘$ , S.D. = ๐.๘๘

(๔) การพัฒนาด้านเครื่องแต่งกาย เครื่องนอน ของใช้ส่วนตัว จากคำถาม ๕ ข้อ พบว่าวิธีพัฒนาคุณภาพชีวิตของกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ที่ปฏิบัติตามแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการ สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านเครื่องแต่งกายเครื่องนอน ของใช้ส่วนตัว ให้มีคุณภาพที่ดีขึ้นสูงสุด คือ หน่วยได้กำหนดมาตรการกำกับดูแลเรื่องเครื่องแต่งกาย เครื่องนอน โดยกำหนดให้มีการตรวจการจัดวางสิ่งของเครื่องใช้ภายในตู้ให้เป็นระบบมาตรฐานเดียวกันทุกคนเป็นประจำทุกเดือน  $\bar{x} = ๓.๓๘$ , S.D. = ๐.๖๐

(๕) การพัฒนาด้านคุณธรรมและจริยธรรม จากคำถาม ๕ ข้อ พบว่าวิธีพัฒนาคุณภาพชีวิตของกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ที่ปฏิบัติตามแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการ สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านคุณธรรมและจริยธรรม ให้ดีขึ้นสูงสุด คือ ในวันสำคัญทางศาสนาผู้บังคับหน่วยจะนำกำลังพลทหารเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนาเป็นประจำทุกกิจกรรม  $\bar{x} = ๓.๐๘$ , S.D. = ๐.๖๑

(๖) การพัฒนาด้านสวัสดิการอื่น ๆ จากคำถาม ๕ ข้อ พบว่าวิธีพัฒนาคุณภาพชีวิตของกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ที่ปฏิบัติตามแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการ สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสวัสดิการอื่น ๆ ให้ดีขึ้นสูงสุด คือ หน่วยได้ส่งเสริมขยายโอกาสทางการศึกษาโดยการเรียน กศน. หรือให้การศึกษาค่าเพิ่มเติม  $\bar{x} = ๓.๔๕$ , S.D. = ๐.๖๔

#### ๕.๑.๓ สรุปผลการวิจัยในตอนท้าย

สภาพปัญหาด้านที่พักอาศัย ควรมีหลังคากันแดด กันฝน สามารถเล่นกีฬาในร่มได้ เวลาฝนตกไม่มีที่ตากผ้า เข้าห้องน้ำไม่เปียกฝน

ความต้องการด้านที่พักอาศัย ต้องการให้ทำหลังคาระหว่างกองร้อยกับห้องน้ำ ทำราวตากผ้า โครงเหล็กแบบมีล้อเคลื่อนที่ได้ และตู้ใส่เสื้อผ้ามีที่ใส่กุญแจอย่างแข็งแรงปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ ๘๒

สภาพปัญหาด้านอาหารโภชนาการ อาหารตอนเช้าจะมีแต่รสจืดทำให้ไม่มีแรงในการทำงานพลทหารที่อยู่สัปดาห์จะเลือกของดี ๆ ทำรับประทาน และพลทหารทำงานหนักต้องการอาหารเพื่อเสริมสร้างร่างกายให้แข็งแรง

ความต้องการด้านอาหารโภชนาการ ต้องการอาหารสะอาดถูกหลักอนามัยอาหารครบ ๕ หมู่ ควรจัดให้มีอาหารพิเศษเดือนละครั้ง และควรมีไข้ไก่ประกอบอาหารอาทิตย์ละ ๒ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๘๑

สภาพปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย ทำงานและเข้าเวรมากทำให้ร่างกายเหนื่อย อ่อนล้า ไม่ค่อยได้อยู่หน่วย เกิดความกดดันเพราะคิดว่าไม่ได้รับความยุติธรรมและไม่มีความสำคัญ



ความต้องการด้านสุขภาพร่างกาย มีเวลาพักผ่อน ผู้บังคับบัญชาระดับนายทหารชั้นประทวนไม่  
ทำโทษโดยไม่มีเหตุผล และมีเวลาเล่นกีฬา คิดเป็นร้อยละ ๘๒

สภาพปัญหาด้านเครื่องแต่งกาย เครื่องนอน ของใช้ส่วนตัว ชุดที่แจกให้ในปัจจุบันสืบทอดเร็วไม่  
โปร่งลม ร้อนง่าย ทำงานมากทำให้ชุดเก่าและชำรุดขาดเร็วกว่าปกติ และถึงฤดูหนาวลมแรงอากาศ  
หนาวเย็นมาก

ความต้องการด้านเครื่องแต่งกาย เครื่องนอน ของใช้ส่วนตัว ชุดฝึกดีสวย คุณภาพดี ควรเพิ่ม  
ชุดฝึกอีก ๑ ชุด เลือกกินหนาวและผ้าห่มช่วงฤดูหนาวควรมีคุณภาพดีกว่าเดิม คิดเป็นร้อยละ ๗๗

สภาพปัญหาด้านคุณธรรมและจริยธรรม อนุศาสนาจารย์ในปัจจุบันไม่มีเนื่องจากคนเก่าลาออก  
จากราชการ ขณะนี้อยู่ในระหว่างรอคนใหม่มาบรรจุ ไม่อยากให้คิดว่าพลทหารด้อยค่า ไม่มีค่า ไม่มี  
ศักดิ์ศรี และนายทหารเวร ผู้ใหญ่ ทุกวันควรเข้ามาอบรมวันละ ๓๐ นาที

ความต้องการด้านคุณธรรมและจริยธรรม อยากฟังพระที่มีชื่อเสียง มาเทศน์ให้ฟัง, อยากให้  
ระดับผู้บังคับบัญชา รับฟังความคิดเห็นบ้างโดยไม่ถือว่าก้าวร้าวเสียดิน และอยากให้ผู้บังคับบัญชามา  
อบรมบ่อย ๆ ให้ความรู้ใหม่ ๆ คิดเป็นร้อยละ ๘๔

สภาพปัญหาด้านสวัสดิการอื่น ๆ อุปกรณ์กีฬาที่มีอยู่เก่าและชำรุดควรจัดหาทดแทน, เครื่องซัก  
ผ้าเล็กเกินไปชุดทหารจะหนักและสกปรกต้องใช้เวลาซักนาน และควรปรับปรุงร้านค้ากองร้อยให้เป็น  
แบบสหกรณ์กองร้อยขนาดเล็ก

ความต้องการด้านสวัสดิการอื่น ๆ ต้องการอุปกรณ์ออกกำลังกายเพิ่ม, ต้องการเครื่องซักผ้า  
ขนาดใหญ่กว่าเดิม และร้านค้ามีของมาขายหลาย ๆ อย่าง คิดเป็นร้อยละ ๗๕

## ๕.๒ อภิปรายผล

การป้องกันประเทศและการปกป้องคุ้มครองประชาชนให้มีชีวิตความเป็นอยู่ด้วยความสงบ  
ร่มเย็นเป็นปกติสุขนั้นถือได้ว่าเป็นหน้าที่หลักอันสำคัญยิ่งของทหารหาญ โดยเฉพาะในปัจจุบัน  
สถานการณ์ในประเทศนั้นอาจจะกล่าวได้ว่าไม่น่าไว้วางใจ เหตุเพราะภัยอันตรายความไม่เป็นปกติ  
นานาประการ ฉะนั้นทหารจึงต้องมีภาระหนักมากยิ่งขึ้นในการปกป้องคุ้มครองให้ความสงบร่มเย็น  
กลับคืนมาสู่ประชาชนชาวไทยและหน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งของผู้บังคับบัญชาที่จะต้องกำกับดูแลให้  
ความอบอุ่นใจและความเชื่อมั่นในการที่จะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาได้อย่าง เกร่งกรี้ดและ  
บรรลุดุเดือดประสพตามแนวนโยบายของกองทัพบกนั้น คือ การดูแลเอาใจใส่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่าง  
ใกล้ชิด การพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลของกองทัพบกซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจหลักที่สำคัญอีกประการ  
หนึ่งที่จะทำให้กำลังพลเกิดความพึงพอใจรักและหวงแหนต่อกองทัพ เหตุผลแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิต  
ของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับ ดี เพราะเป็นการ  
พัฒนาตามกฎ ระเบียบ นโยบาย ที่กองทัพบกวางไว้ให้ปฏิบัติตามและพลทหารก็ได้รับการพัฒนา  
คุณภาพชีวิตทั้ง ๖ ด้าน อย่างต่อเนื่องจึงสามารถปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ได้ อายุไม่มีผลต่อการ

พัฒนาคุณภาพชีวิตเพราะทุกคนถูกฝึกวิชาทหารเบื้องต้นมาแล้ว ๑๐ สัปดาห์ ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ จบมัธยมศึกษาปีที่ ๖ และจะได้ศึกษาเพิ่มเติมให้สูงขึ้น ด้านสถานภาพ ด้านโรคประจำตัวไม่มีผลกับการพัฒนาและอยู่ร่วมกัน ด้านรายได้ส่วนใหญ่ต้องการเงินเดือนเพิ่ม ด้านการเข้ารับราชการทหารไม่มีผลต่อการพัฒนาเพราะต่างมีจิตสำนึกว่าเป็นหน้าที่ของชาวไทย

ด้านแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิต พลทหารกองประจำการมีความพึงพอใจ จากมากไปหาน้อย ตามลำดับคือ ด้านสวัสดิการอื่น ๆ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๓.๔๕ ด้านเครื่องแต่งกาย คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๓.๓๘ ด้านที่พักอาศัย คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๓.๓๐ ด้านสุขภาพร่างกาย คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๓.๒๘ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๓.๐๘ และด้านอาหารโภชนาการ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๓.๐๐

ด้านข้อเสนอแนะและความต้องการนั้นจะมีผลแตกต่างจากด้านแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิต คือ ต้องการอาหารที่มีคุณภาพและมีอาหารเสริมพิเศษ คิดเป็นร้อยละ ๘๗ ต้องการพระที่มีชื่อเสียงมาเทศน์ให้ฟัง คิดเป็นร้อยละ ๘๔ ต้องการเครื่องออกกำลังกาย คิดเป็นร้อยละ ๘๒ ต้องการให้ทำหลังคา ระหว่างโรงนอนกับห้องน้ำ คิดเป็นร้อยละ ๘๒ ต้องการเครื่องแต่งกายที่มีคุณภาพดี คิดเป็นร้อยละ ๗๗ และต้องการด้านสวัสดิการอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ ๗๕

ผลการศึกษาวิจัยยังสอดคล้องรายงานผลการตรวจสอบประเมินผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลกองทัพบกประจำปี ๒๕๔๘ สรุปได้ดังนี้ คือ หน่วยที่เข้ารับการตรวจสอบประเมินผลทั่วประเทศ ๓๔๐ หน่วย ระดับดีมาก เท่ากับร้อยละ ๘๕ ขึ้นไป ระดับดี เท่ากับร้อยละ ๘๐ แต่ไม่เกินร้อยละ ๘๕ กองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ดได้ระดับ ดี เท่ากับร้อยละ ๘๓.๕๐ ตามบันทึกข้อความกำลังพลกองทัพบก ที่ กท ๐๔๐๑/๒๒๘๐ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๘ จึงกล่าวได้ว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นมาตรการควบคุมและกระตุ้นให้หน่วยได้เร่งรัดการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลให้เป็นไปในแนวทางและมาตรฐานเดียวกันทำให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมพร้อมเพรียงกันทั้งกองทัพบกและสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือทำให้เกิดความพึงพอใจต่อพลทหารกองประจำการในการเปลี่ยนแปลงสถานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมมีเป้าหมายในการดำเนินชีวิตให้ดีขึ้นในทุก ๆ ด้านอยู่ตลอดเวลา เช่น ด้านการศึกษา อาชีพ รายได้ สุขภาพอนามัย คุณธรรม จริยธรรม ซึ่งแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตดังกล่าวสอดคล้องกับทัศนะของ เฮิร์ซเบิร์ก (Frederick Herzberg)

กล่าวถึงองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มใจ ๒ อย่าง คือ

๑. องค์ประกอบแห่งความพอใจในงาน เรียกว่า องค์ประกอบกระตุ้น ได้แก่

- ๑) ความสำเร็จ
- ๒) การยอมรับนับถือ
- ๓) ลักษณะของงาน
- ๔) ความรับผิดชอบ
- ๕) ความก้าวหน้า

๒. องค์ประกอบที่ป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พึงพอใจในงาน เรียกว่า องค์ประกอบต่ำจน ได้แก่

- ๑) นโยบายและการบริหารงานขององค์ประกอบ
- ๒) วิธีการปกครองบังคับบัญชา
- ๓) เงินเดือน
- ๔) การปกครองบังคับบัญชาส่วนบุคคล
- ๕) สภาพะการทำงาน

ในทำนองเดียวกัน อวย เกตุสิงห์ ได้กล่าวถึงคุณภาพชีวิต ไว้ในทำนองเดียวกันคือสภาพการดำรงชีวิตที่บุคคลเกิดความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจอันเนื่องมาจากการได้รับการตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ อย่างพอเพียงเหมาะสม ความสุขทางกายที่จะก่อให้เกิดความพึงพอใจได้นั้น คือ ลักษณะที่บุคคลมีสิ่งต่าง ๆ สสนองความต้องการด้านร่างกายอย่างเหมาะสมกับสภาพและฐานะของตน ซึ่งได้แก่ การมีอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และความสุขาทางใจที่จะช่วยให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในชีวิตนั้น คือ ลักษณะที่บุคคลมีความรัก ความอบอุ่น และความมั่นคงในจิตใจ ได้รับการยอมรับและยกย่องจากผู้อื่น เกิดความภาคภูมิใจและการยอมรับนับถือ

นอกจากนั้น จากการศึกษาของ นันทพร รัฐถาวร มีแนวคิดว่าการแข่งขันทำให้เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจถึงหลักการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพทำให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ดังนั้น กิจกรรมแข่งขันจึงเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริการและสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตการบริการของหน่วยงานอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี ในทำนองเดียวกัน ชาบุญรงค์ พาประโยชน์ ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาบุคลากร โดยภาพรวมไว้ว่าวิธีการฝึกอบรมในการปฏิบัติเป็นอันดับแรกจะทำให้เกิดประสิทธิภาพบุคลากรในสำนักงานดีและชำนาญขึ้น

ซึ่งผลงานการวิจัยทั้งสองท่านดังกล่าวข้างต้นนี้ แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตมีความแตกต่างและไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้ กล่าวคือ ผลการวิจัยของทั้งสองท่านกล่าวโดยสรุปได้ว่า กิจกรรมแข่งขัน เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการให้บริการของหน่วยงานเป็นอย่างดี

ในการศึกษาและวิจัยครั้งนี้พบว่า การเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถ ความชำนาญ ในการปฏิบัติงานตลอดจนการกำกับดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องตามแนวนโยบายเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพล เพราะจะทำให้เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ใต้บังคับบัญชาได้ตรงจุดเป้าหมายความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชาอีกทั้งยังจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาเพราะทั้งสองฝ่ายต่างเข้าใจจุดมุ่งหมายซึ่งกันและกัน

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบว่าแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตที่สำคัญยิ่งคือ การเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถ ความชำนาญ การกำกับดูแลอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องจะทำให้การพัฒนาเป็นไปตามแนวนโยบายได้ผลสูงสุดเพราะสามารถเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตรงตามเป้าหมายจึงเป็นเรื่องที่ผู้บังคับบัญชาทุกระดับควรส่งเสริมอย่างจริงจัง

### ๕.๓ ข้อเสนอแนะ

#### ๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ที่อาจเป็นประโยชน์ ดังนี้

๑) กองร้อยควรมีนโยบายส่งเสริมและสร้างขวัญกำลังใจแก่กำลังพลทหาร เช่น ให้รางวัลผู้ที่แต่งกายดี ถูกระเบียบ นิสสัยดีเป็นที่ชื่นชอบของผู้บังคับบัญชา ทั้งนี้เพื่อให้พลทหารมีความตื่นตัวอยู่เสมอ

๒) กองร้อยควรมีนโยบายการหมุนเวียนผลัดเปลี่ยนพลทหารในการเป็นผู้ทำการประกอบเลี้ยงที่สุททกรรมอย่างเคร่งครัด

๓) ควรให้นายทหารเวรผู้ใหญ่มิหน้าที่อบรมพลทหารกองประจำการอย่างน้อย สัปดาห์ละ ๒ ครั้ง

๔) กองร้อยควรมีนโยบายห้ามอย่างเคร่งครัดสำหรับนายทหารประทวนที่มีประพฤติกกรรมไม่เหมาะสม เช่น ดื่มสุรา แล้วเข้ามาทำโทษพลทหาร โดยไม่มีความคิดหรือห้ามลงโทษพลทหารโดยไม่มีเหตุผล

๕) กองร้อยควรมีนโยบายให้นายสิบเวรปฏิบัติตามแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

#### ๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ผู้ศึกษาวิจัยได้เสนอหลักในการศึกษาดังนี้

๑) ศึกษาวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของพลทหารกองประจำการภายในค่ายประเสริฐสงคราม โดยใช้หลักธรรมในทางศาสนาเพื่อการพัฒนา

๒) ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตระหว่างพลทหารที่อยู่หน่วยปฏิบัติการรบ กับพลทหารที่อยู่หน่วยส่งกำลังบำรุงสนับสนุน

๓) ศึกษาเปรียบเทียบแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการระหว่างค่ายที่ได้คะแนนสูง กับค่ายที่ได้คะแนนต่ำ

หัวข้อเหล่านี้ล้วนเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษาวิจัย เพราะจะเกิดประโยชน์ต่อทางการศึกษาแก่ผู้สนใจในงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้มีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นได้ และเพื่อที่จะได้นำประโยชน์จากการศึกษานั้น ไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในค่ายต่างๆ ให้มีการพัฒนาและเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไปได้

## บรรณานุกรม

### ๑. หนังสือทั่วไป

- กองทัพบก. แบบธรรมเนียมทหาร. กรุงเทพมหานคร : กรมสารบรรณทหารบก, ๒๕๔๗.
- กองทัพบก. การฝึกประจำปี ๒๕๔๘. กรุงเทพมหานคร : กรมยุทธศึกษาทหารบก, ๒๕๔๘.
- ชัยวัฒน์ ปัญงพงษ์ และคณะ. คู่มือฉบับสมบูรณ์ประชากรศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ โอเคียนสโตร์, ๒๕๒๐.
- ดิน ปรัชญพฤทธิ์. การบริหารการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.
- เดชิต บรรจงอักษร, พลตรี. การฝึกกองทัพบกในปัจจุบัน พ.ศ. ๒๕๔๘. กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์, ๒๕๔๘.
- นโยบายจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด. การพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลและประสิทธิภาพทหารกองทัพบก. ร้อยเอ็ด : ค่ายประเสริฐสงคราม, ๒๕๔๘.
- นิสารัตน์ ศิลปเดช. ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, ๒๕๔๐.
- ยุพา อุดมศักดิ์. แนวคิดหลักการและวิธีการทางประชากรศึกษา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๑๖.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, ๒๕๔๖.
- วิไล ตั้งจิตสมคิด. การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์, ๒๕๒๘.
- สมิหรา จิตตลดากร และเสาวลักษณ์ สุวีริช. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๐.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, ๒๕๒๕.
- อนุสรณ์ ลิ้มมณี. ทฤษฎีเศรษฐกิจการเมืองยุคปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒.
- อริสธรรม พรหมมะ และชลิดา สรมณี. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แนวคิด ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์และมนุษยนิยม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๐.
- อวย เกตุสิงห์. พลศึกษาและสุขศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต. กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๖.

## ๒. วิทยานิพนธ์

กรรณิการ์ณ พงษ์สนิท. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิต”. วิทยานิพนธ์แพทยศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๑.

ชาลณรงค์ พาประโยชน์. “แนวทางการพัฒนาบุคลากรของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตการศึกษา ๑๐”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๔.

นันทพร รัฐถาวร. “การพัฒนาคุณภาพชีวิตการบริการของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๓.

ร้อยเอกประเสริฐ ข่าทิพย์พาที. “สภาพปัญหาและความต้องการของทหารเกณฑ์ ในกองร้อยทหารม้าลาดตระเวนที่ ๖ ค่ายสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๓.

พระกฤตพงษ์ สุทธิจิตโต. “บทบาทของเจ้าอาวาสที่มีต่อการพัฒนาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสมุทรปราการ”. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

วีระวัฒน์ ประทีปรัตน์. “การศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการทหารอากาศ กองป้องกันทางอากาศ”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๒.

ศิริระ ศรีซุนหเดช. “แนวทางการพัฒนาคุณภาพบริการสำนักงานที่ดินจังหวัดขอนแก่น”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๕.

## ๓. วารสาร

สนิท สมักรการ. “ทางเลือกในการพัฒนา : วิเคราะห์แนวคิดทฤษฎี”. วารสารพัฒนาบริหารศาสตร์. ปีที่ ๒๘ ฉบับที่ ๓๐๕ เมษายน ๒๕๒๔ : ๓๖๗-๓๗๐.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. “ทฤษฎีการพัฒนาสังคม”. วารสารสังคมศาสตร์. ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๖๗ กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๒๒ : ๑๒-๑๓.

## ๔. หนังสือแปล

Abraham H. Maslow. Maslow on Management. แปลโดย พันโท อานันท์ ชินบุตร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์นำอักษรการพิมพ์, ๒๕๔๘.

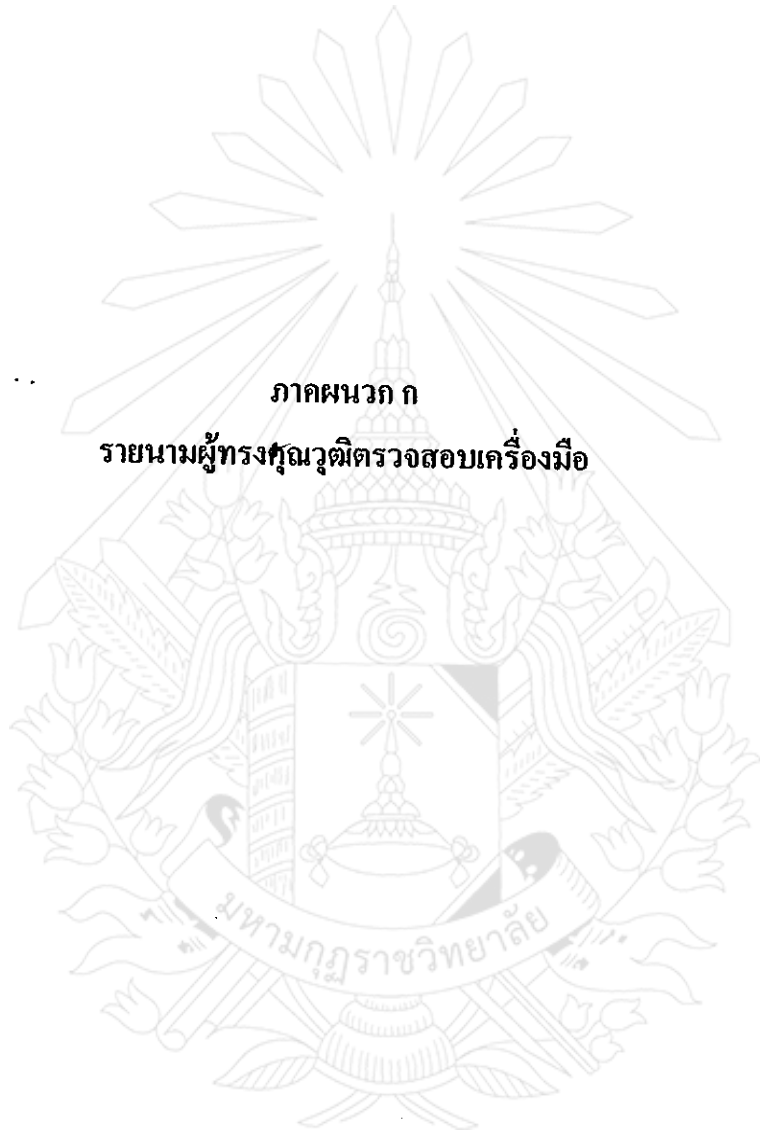
## ๕. บทความจากเว็บไซต์

Siam HR Team. “หลักการจัดการและการบริหาร”. ๒ ธันวาคม ๒๕๔๔.

<[http://www.siamhr.com/org\\_mgt/pom.htm](http://www.siamhr.com/org_mgt/pom.htm)> (19 September 2006)



ภาคผนวก



ภาคผนวก ก  
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ



## รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถาม

๑. ดร. ปิยวรรณ สิริประเสริฐสินธุ์

วุฒิการศึกษา กศ.ค.

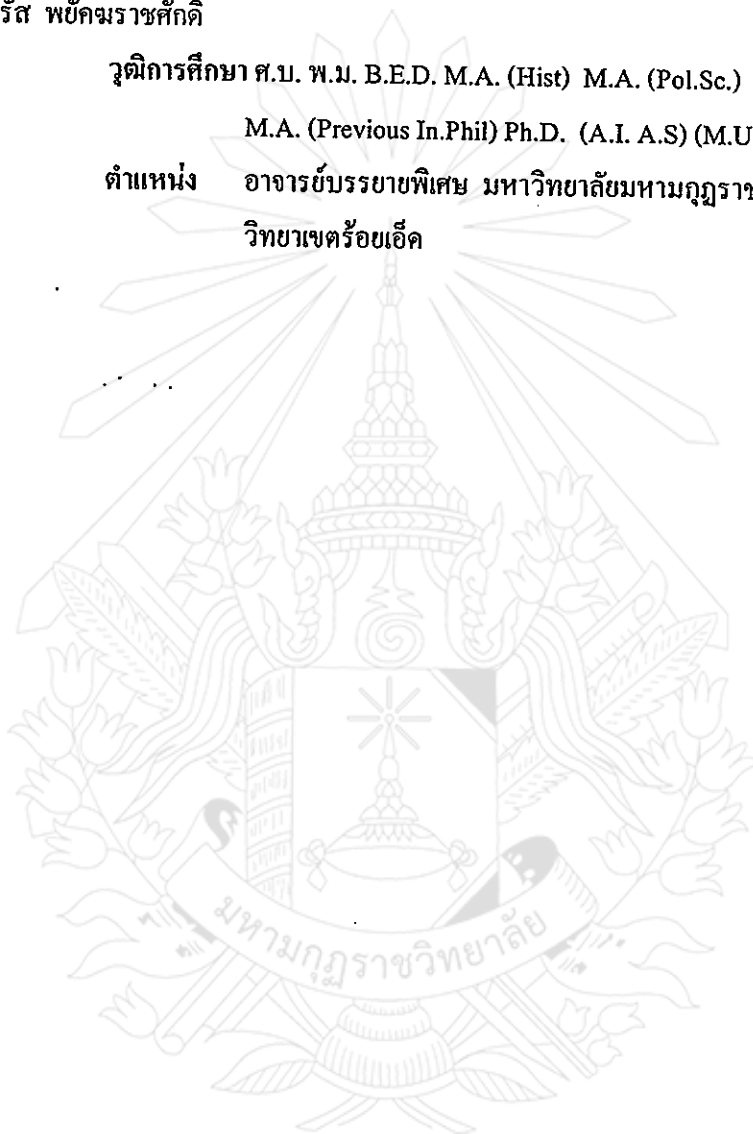
ตำแหน่ง หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

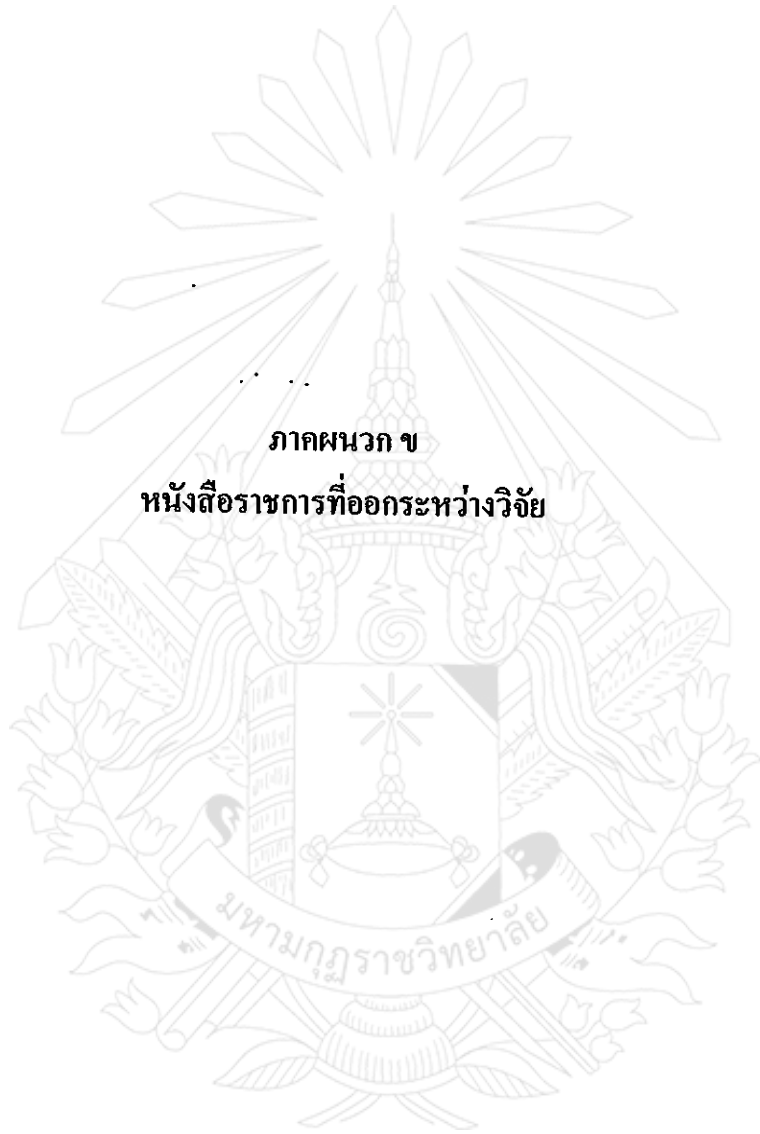
๒. รศ. พิเศษ ดร. จรัส พัคฆมราชศักดิ์

วุฒิการศึกษา ศ.บ. พ.ม. B.E.D. M.A. (Hist) M.A. (Pol.Sc.)

M.A. (Previous In.Phil) Ph.D. (A.I. A.S) (M.U. B.H.U.)

ตำแหน่ง อาจารย์บรรยายพิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย  
วิทยาเขตร้อยเอ็ด





ภาคผนวก ข  
หนังสือราชการที่ออกระหว่างวิจัย



ที่ ศธ ๖๐๑๕/ว ๓๑๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย  
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี้ยวเมือง  
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง  
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล  
เจริญพร ผู้บังคับการจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด

ด้วย จ.ส.ท. มนตรี พลเยี่ยม นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทหารกองประจำในกองร้อย กองบังคับการ จังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตราจารย์มหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาดังกล่าว ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วน วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระสุทธิสาร โสภณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔, ๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖

โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘

Http://www.rec.mbu.ac.th





ที่ ศษ 6015/ว 526

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย  
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี้ยวเมือง  
ตำบลคงคาม อำเภอเมือง  
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

๓๐ พฤศจิกายน 2549

เรื่อง ขอลงความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร ดร. ปิ่นเพชร จม สิริประเสริฐสินธุ์

ด้วย นำติณเอกมนตรี พลเยี่ยม นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา รัฐศาสตรบัณฑิต การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตร ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระศุภทิศาร โสภณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364, 0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)



ที่ ศช 6015/ว 526

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย  
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี้ยวเมือง  
ตำบลคงคาม อำเภอเมือง  
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

30 พฤศจิกายน 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร ศศ. พิเศษ ดร. จิวดี - ผศ. ชัยวัฒน์ ศรีชาติ

ด้วย จำดิมเอกมนตรี พลเยี่ยม นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการ ในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตร ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอบความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระสุทธิสาร โสภณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

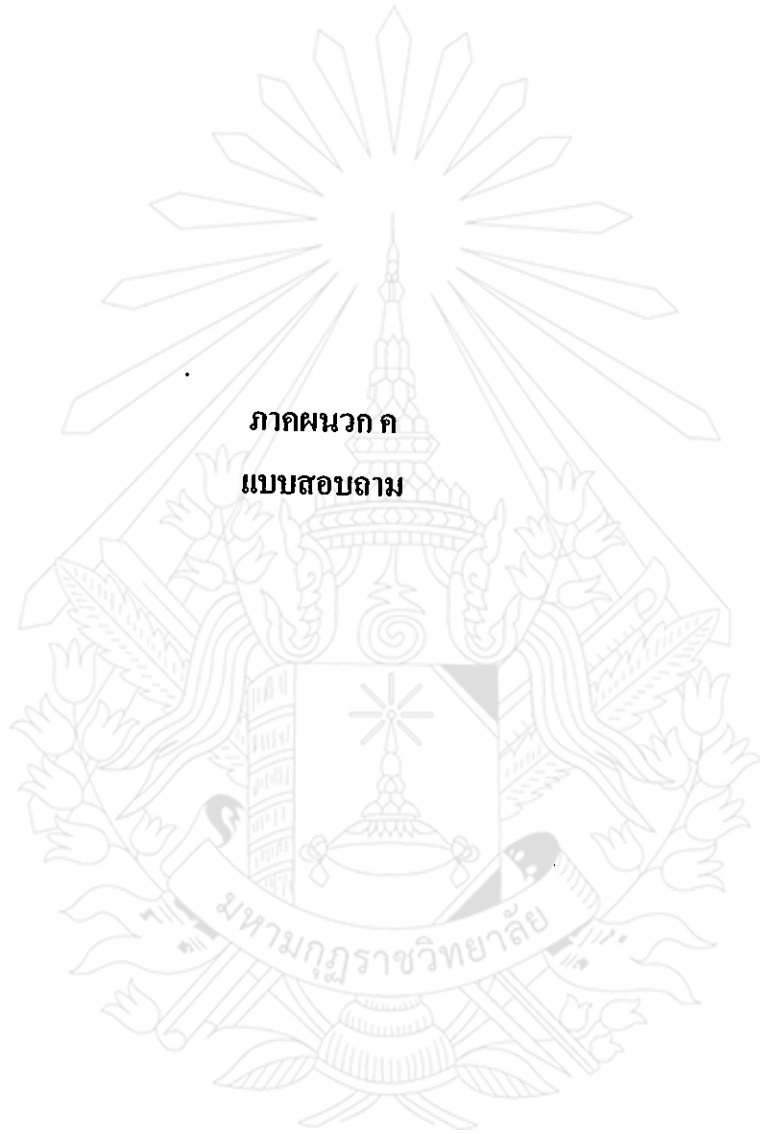
ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364, 0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)



ภาคผนวก ค  
แบบสอบถาม

มหามกุฏราชวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้า  
เรื่อง แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการ  
ในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น ๓ ตอน  
ตอนที่ ๑ สอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม  
ตอนที่ ๒ สอบถามแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อย  
จังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด  
ตอนที่ ๓ สอบถามข้อเสนอแนะด้านความต้องการในการพัฒนาคุณภาพชีวิต
๒. แบบสอบถามฉบับนี้ใช้สำหรับเป็นข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าทำสารนิพนธ์ เรื่องนี้เท่านั้น  
คำตอบที่ได้ไม่ได้ทำให้เกิดความเสียหาย หรือกระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของท่านแต่  
ประการใด
๓. ขอความกรุณาท่านตอบคำถามให้ครบทุกข้อเพื่อความสมบูรณ์ทางข้อมูล และสามารถ  
นำไปวิเคราะห์เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าได้  
ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

จำสืบเอกมนตรี พลเยี่ยม

นักศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาเอกรัฐศาสตร์การปกครอง  
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย  
วิทยาเขตร้อยเอ็ด



## ตอนที่ ๑

## แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

## คำชี้แจง

กรุณาเขียนเครื่องหมายถูก  ลงใน  หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามสภาพที่เป็นจริง

## ๑ อายุ

- ๑๙ ปี                       ๒๐ ปี                       ๒๑ ปี  
 ๒๒ ปี                       ๒๓ ปี                       ๒๔ ปีขึ้นไป (ระบุ).....

## ๒ ระดับการศึกษา

- ป.๔                               ป.๖                               ม.๓  
 ม.๖                               ปวศ.                               อื่น ๆ ระบุ.....

## ๓ สถานภาพ

- โสด                               หย่าร้าง                       แยกกันอยู่  
 แต่งงานแล้ว                       มีแฟนแล้วแต่ยังไม่ได้แต่งงาน                       อื่น ๆ ระบุ.....

## ๔ โรคประจำตัว

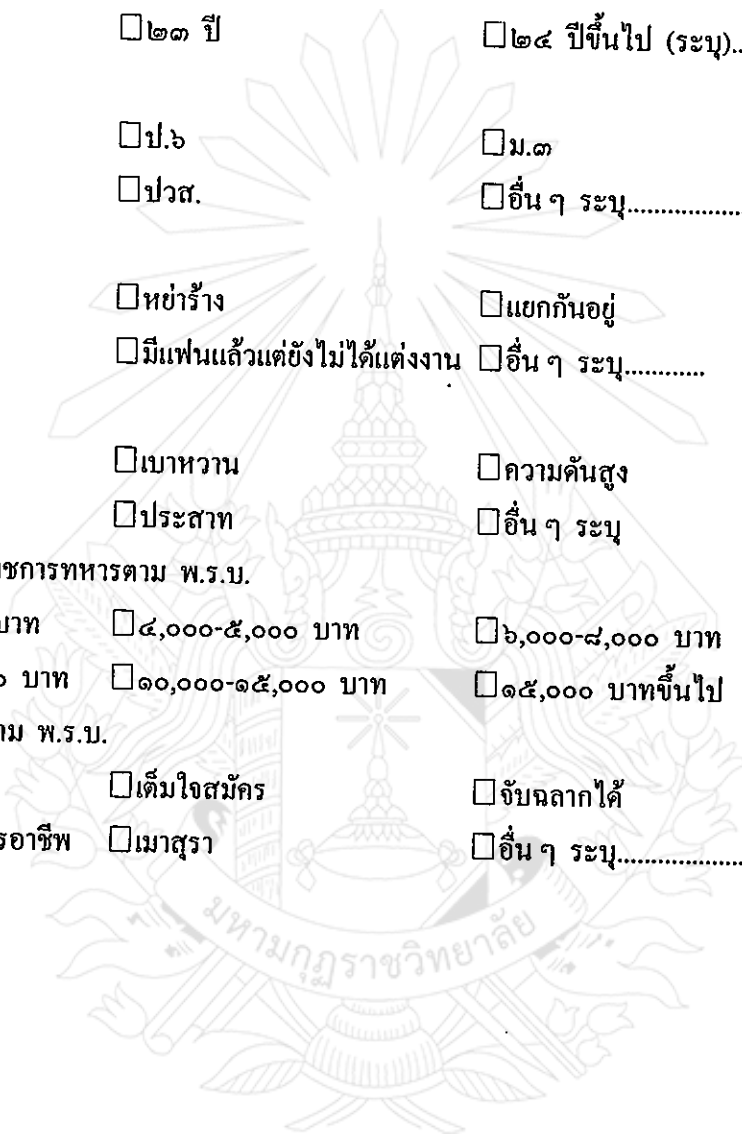
- โลหิตจาง                       เบาหวาน                       ความดันสูง  
 ลมชัก (บ้าหมู)                       ประสาท                       อื่น ๆ ระบุ

## ๕ รายได้ก่อนเข้ารับราชการทหารตาม พ.ร.บ.

- ต่ำกว่า ๔,๐๐๐ บาท                       ๔,๐๐๐-๕,๐๐๐ บาท                       ๖,๐๐๐-๘,๐๐๐ บาท  
 ๘,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ บาท                       ๑๐,๐๐๐-๑๕,๐๐๐ บาท                       ๑๕,๐๐๐ บาทขึ้นไป

## ๖ การเข้ารับราชการตาม พ.ร.บ.

- ไม่เต็มใจ                       เต็มใจสมัคร                       จับฉลากได้  
 ต้องการเป็นทหารอาชีพ                       เมาสุรา                       อื่น ๆ ระบุ.....



## ตอนที่ ๒

## แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อย

## จังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด

## คำชี้แจง

โปรดอ่านข้อความแล้วพิจารณา วิธีการพัฒนาคุณภาพชีวิตแต่ละข้อการปฏิบัติอยู่ในระดับใด ตามความคิดเห็นของท่าน แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ระดับความคิดเห็น” ด้านขวามือ โดยแต่ละช่องมีความหมายดังนี้

๔	ดีมาก	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับ	ดีมาก
๓	ดี	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับ	ดี
๒	ปานกลาง	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับ	ปานกลาง
๑	น้อย	หมายถึง	มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับ	น้อย

## ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อ	วิธีการพัฒนา	ระดับความคิดเห็น			
		ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย
การพัฒนาด้านที่พักอาศัย					
๑.	การพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในหน่วยได้ปฏิบัติต่อเนื่องเสมอมา		✓		
๒.	มีการแบ่งพื้นที่ภายในหน่วยอย่างชัดเจน	✓			

## จากตัวอย่าง

จากข้อ ๑ ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องดี แสดงว่าท่านมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในหน่วยได้ปฏิบัติต่อเนื่องเสมอมา อยู่ในระดับดี

จากข้อ ๒ ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องดีมาก แสดงว่าท่านมีความคิดเห็นว่าการแบ่งพื้นที่ภายในหน่วยอย่างชัดเจน อยู่ในระดับดีมาก

ข้อ	วิธีการพัฒนา	ระดับความคิดเห็น			
		ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย
<b>การพัฒนาด้านที่พักอาศัย</b>					
๑.	การพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในหน่วยได้ปฏิบัติต่อเนื่องเสมอมา				
๒.	มีการแบ่งพื้นที่ภายในหน่วยออกเป็นส่วนอย่างเด่นชัด เช่น ที่พัก พื้นที่พักผ่อน ที่ออกกำลังกาย				
๓.	มีการจัดระเบียบโรงนอนพลทหารใหม่ให้อยู่ในสภาพสะอาด น่าพักผ่อน				
๔.	จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สำหรับทำกิจวัตรประจำวันและการฝึกอบรม				
๕.	ผู้เสิร์ฟมีคุณแจ่มใสแข็งแรงทำให้ท่านรู้สึกมีความปลอดภัยในทรัพย์สิน				
<b>การพัฒนาด้านอาหารโภชนาการ</b>					
๖.	หน่วยได้พัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมของอาคารโรงเลี้ยง				
๗.	หน่วยได้พัฒนาโรงเลี้ยงและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการประกอบเลี้ยง เช่น ภาชนะ ไม่มีกลิ่นเหม็นรบกวน				
๘.	การจัดเตรียมที่พักรับประทานอาหาร ภาชนะ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการรับประทานอาหาร เพียงพอกับจำนวนทหารและน้ำดื่มสะอาด				
๙.	การสุขาภิบาลพื้นที่โรงเลี้ยงสะอาดถูกลักษณะอนามัย				
๑๐.	คุณภาพอาหารดี ใหม่ สด ปริมาณเพียงพอทุกมื้อ ทุกวัน				
๑๑.	การรับประทานอาหารตรงตามเวลาทุกมื้อ				

ข้อ	วิธีการพัฒนา	ระดับความคิดเห็น			
		ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย
<b>การพัฒนาด้านสุขภาพร่างกาย</b>					
๑๒.	การป้องกันและการบำบัดการเจ็บป่วยขั้นต้น หน่วยได้นำผลทหารใหม่เข้ารับการตรวจ โรคที่โรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า จุฬาโลกมหาราชตั้งแต่เริ่มเข้ารับราชการ ทหารพร้อมทำประวัติการเจ็บป่วยของพล ทหารไว้เป็นข้อมูลประจำกองร้อย				
๑๓.	ภายในกองร้อยมีผู้ยาสามัญประจำบ้านและ เครื่องมือปฐมพยาบาลขั้นต้นพร้อมวิธีใช้ สำหรับกรณีเจ็บป่วยฉุกเฉิน				
๑๔.	มีการอบรมให้ทหารรู้วิธีการใช้ยา การปฐม พยาบาลขั้นต้น				
๑๕.	หน่วยได้จัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับ เรื่องสุขภาพอนามัยเช่นเรื่องโรคเอดส์ เรื่อง ยาเสพติด				
๑๖.	หน่วยได้กำหนดให้พลทหารทุกคนออก กำลังกายเป็นประจำทุกวัน พร้อมทั้งจัดหา อุปกรณ์ออกกำลังกายและอุปกรณ์กีฬา ประจำกองร้อย				
<b>การพัฒนาด้านเครื่องแต่งกาย เครื่องนอน ของใช้ส่วนตัว</b>					
๑๗.	หน่วยได้แจกจ่ายสิ่งอุปกรณ์เครื่องใช้ ประจำตัวพลทหารครบตามแผนแจกจ่าย				
๑๘.	หน่วยได้จัดหาเพิ่มในสิ่งของที่จำเป็นของพล ทหาร เช่น ชุดวอร์มหน่วย ชุดกีฬา				
๑๙.	หน่วยได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำ ความสะอาดของใช้ส่วนตัวประจำอาคาร โรงเรือน เช่น เครื่องซักผ้า อุปกรณ์ซักล้าง ต่าง ๆ และที่รีดผ้า				

ข้อ	วิธีการพัฒนา	ระดับความคิดเห็น			
		ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย
๒๐.	หน่วยได้กำหนดมาตรการกำกับดูแลเรื่องเครื่องแต่งกาย เครื่องนอนโดยกำหนดให้มีการตรวจการจัดวางสิ่งของเครื่องใช้ภายในตู้ให้เป็น ระเบียบมาตรฐานเดียวกันทุกคนเป็นประจำทุกเดือน				
๒๑.	จัดให้มีการซ่อมแซม ตู้ เตียง ที่ชำรุด เพื่อให้สามารถใช้งานได้คืออยู่ตลอดเวลา				
<b>การพัฒนาด้านคุณธรรมและจริยธรรม</b>					
๒๒.	หน่วยได้จัดอบรมศีลธรรมให้กับพลทหารเป็นประจำทุกเดือนจากพระสงฆ์ที่นิมนต์มาแสดงธรรมเทศนา				
๒๓.	อนุศาสนาจารย์มาอบรมธรรมอยู่เป็นประจำทุกเดือน				
๒๔.	ผู้บังคับบัญชา หัวหน้าหน่วยฝ่ายอำนาจการต่าง ๆ มาอบรมทุกสัปดาห์				
๒๕.	หน่วยได้จัดให้มีกิจกรรมทางศาสนาภายในค่ายท่านได้ร่วมทุกครั้ง				
๒๖.	ในวันสำคัญทางศาสนาผู้บังคับหน่วยจะนำกำลังพลทหารเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนาเป็นประจำทุกกิจกรรม				
<b>การพัฒนาด้านสวัสดิการอื่น ๆ</b>					
๒๗.	หน่วยได้จัดให้มีห้องพักผ่อนของกองร้อยให้กับพลทหารพักผ่อนในยามว่าง และบริการตัดผม				
๒๘.	หน่วยจัดให้มีร้านค้าสวัสดิการประจำกองร้อยเพื่อบริการให้กับพลทหารในกองร้อย				

ข้อ	วิธีการพัฒนา	ระดับความคิดเห็น			
		ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย
๒๙.	หน่วยได้จัดให้มีการอบรมวิชาชีพให้กับทหารก่อนปลดประจำการ				
๓๐.	หน่วยได้ส่งเสริมขยายโอกาสทางการศึกษา โดยการเรียน กศน. หรือให้การศึกษาต่อเพิ่มเติม				
๓๑.	หน่วยจัดให้มีสนามและอุปกรณ์กีฬาประจำกองร้อย				

ตอนที่ ๓  
ข้อเสนอแนะ

**คำชี้แจง**

ให้ท่านแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับด้านความต้องการและสภาพปัญหาที่สร้างความกดดันต่อท่านเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลทหารกองประจำการในกองร้อยจังหวัดทหารบกร้อยเอ็ด

๑. สภาพปัญหาด้านที่พักอาศัย.....

.....

ความต้องการด้านที่พักอาศัย.....

.....

๒. สภาพปัญหาด้านโภชนาการ.....

.....

ความต้องการด้านโภชนาการ.....

.....

๓. สภาพปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย.....

.....

.....  
ความต้องการด้านสุขภาพร่างกาย.....  
.....

.....  
๔. สภาพปัญหาด้านเครื่องแต่งกาย เครื่องนอน ของใช้ส่วนตัว.....  
.....

.....  
ความต้องการด้านเครื่องแต่งกาย เครื่องนอน ของใช้ส่วนตัว.....  
.....

.....  
๕. สภาพปัญหาด้านคุณธรรมและจริยธรรม.....  
.....

.....  
ความต้องการด้านคุณธรรมและจริยธรรม.....  
.....

.....  
๖. สภาพปัญหาด้านสวัสดิการอื่น ๆ.....  
.....

.....  
ความต้องการด้านสวัสดิการอื่น ๆ.....  
.....

